

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการค้ายาเสพติดของผู้ค้ายาเสพติดที่เป็นผู้ต้องขังชาวไทยภูเขาเผ่าม้งเรือนจำกลางตากครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม
3. ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมการค้ายาเสพติด
4. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด
5. ประวัติความเป็นมาของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง
6. บริบทเกี่ยวกับเรือนจำกลางตาก
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอาชญาวิทยา

ความหมายของอาชญาวิทยา

คำว่า “อาชญาวิทยา” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า คริมินอลยี (Criminology) ซึ่งเป็นคำที่นักมานุษยวิทยาชาวฝรั่งเศสชื่อ พอล โทปินาร์ค (Paul Topinard) เริ่มใช้เป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1879 ซึ่งตามความหมายที่ใช้ในครั้งนั้นมุ่งเน้นไปทางด้านปฏิรูปกฎหมายอาญามากกว่าจะสนใจทางสาเหตุของอาชญากรรม ส่วนผู้ที่แปลคำว่า คริมินอลยีเป็นภาษาไทยว่า อาชญาวิทยาเป็นคนแรกนั้นเข้าใจกันว่าเป็น ศาสตราจารย์หม่อมเจ้าสกลวรรณากร วรวรรณ ซึ่งถือกันว่าเป็นบิดาของนักอาชญาวิทยาในประเทศไทย อย่างไรก็ตามอาชญาวิทยาตามนิยามของ ศาสตราจารย์ซัทเธอร์แลนด์ หมายถึง องค์ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมในฐานะเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง รวมทั้งกระบวนการแห่งการสร้างกฎหมาย การทำผิดกฎหมายและปฏิกิริยาที่มีต่อการทำผิดกฎหมายด้วย

ในสภาวะปัจจุบัน อาชญาวิชยานับได้ว่าเป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งเพราะได้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และเนื่องจากการศึกษาค้นคว้าโดยนักวิชาการจากหลายสาขาวิชา อาทิ มานุษยวิทยา กฎหมาย สังคมวิทยา ชีววิทยา จิตวิทยา จิตเวชศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เป็นต้น อาชญาวิชยาก็มีลักษณะเป็นพหุวิชา (Multi-disciplinary) และเป็นวิชาที่ศึกษาร่วมกันในระหว่างวิชาต่างๆ (Inter-disciplinary) อีกด้วย

ขอบเขตของอาชญาวิชยาศาสตร์

ศาสตราจารย์ เอ็ดวิน เอ็ช ชัทเธอร์แลนด์ ได้แบ่งขอบเขตการศึกษาอาชญาวิชยาศาสตร์นี้ คือ

1. สังคมวิทยากฎหมาย (Sociology of Law)
2. สาเหตุของอาชญากรรม (Criminal Etiology) และ
3. ทักษะวิทยา (Penology)

ส่วน กวิน เนทเลอร์ ก็ได้แบ่งขอบเขตการศึกษาอาชญากรรมออกเป็น 3 เช่นเดียวกัน เพียงแต่เรียกทักษะวิทยาว่า การป้องกันสังคม (Social Defence) ซึ่งโดยแท้จริงแล้วก็ได้แก่เรื่องเดียวกัน เพื่อทำความเข้าใจให้มากขึ้นว่าแต่ละขอบเขตของการศึกษาอาชญากรรมครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. สังคมวิทยากฎหมาย เป็นส่วนที่ศึกษาเพื่อให้เข้าใจวิวัฒนาการของกฎหมายอาญา และปฏิกริยาของสังคมที่มีต่ออาชญากรรมและผู้กระทำผิด
2. สาเหตุของอาชญากรรม เป็นส่วนที่ศึกษาวิเคราะห์มูลเหตุของอาชญากรรมโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ทฤษฎีอาชญากรรมอาจมีที่มาจากการศึกษาอัตราอาชญากรรมและลักษณะของปัจเจกชนและกลุ่มคนที่ประกอบอาชญากรรม การศึกษาสาเหตุของอาชญากรรมจะนำไปสู่ทฤษฎีที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายการที่ปัจเจกชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและอัตราอาชญากรรมประเภทต่างๆ

3. ทักษะวิทยา หรือการป้องกันสังคม เป็นส่วนที่ศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมทางสังคม โดยเน้นไปที่วิธีการหรือมาตรการที่สังคมใช้ในการควบคุมอาชญากรรมและอาชญากร ตลอดจนให้ความสนใจในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ทั้งในด้านการลงโทษและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล (สุพจน์ สุโรจน์, 2535 : 44)

อาชญากรรมคนส่วนมากจะนึกถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ผิดข้อบัญญัติหรือข้อห้ามของกฎหมายผู้กระทำผิดต้องได้รับการลงโทษยาเสพติดโดยตัวมันเอง แล้วถือว่าเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งผู้ใช้ผู้ผลิตผู้ค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมายย่อมเป็นผู้ประกอบอาชญากรรมโดยตัวผู้ค้ายาเสพติดจะเป็นตัวการที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เสพยาเสพติดและสำหรับตัวผู้เสพเองก็ต้องพยายามหาเงินมาเพื่อบำบัดความต้องการยาเสพติด ซึ่งอาจจะหาเงินมาด้วยวิธีการไม่ชอบด้วยกฎหมาย (วุฒิ เหล่าสุนทรและคณะ, 2536 : 9) เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้นผู้วิจัยจะขอเสนอแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรม ดังนี้

ความหมายของอาชญากรรม

อาชญากรรมตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง การกระทำ ความผิดทางอาญา “อาชญา” แปลว่าอำนาจหรือโทษส่วนคำว่า “กรรม” คือการกระทำใน ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Crime” ซึ่งมีรากศัพท์จากคำว่า “Crimen” ในภาษาละตินที่หมายถึงการ กล่าวหาหรือการกระทำผิดของบุคคลหนึ่งต่อบุคคลหนึ่ง

เสริน ปุณณะหิตานนท์ (2523 : 21) ได้ให้ความหมายอาชญากรรมไว้สองประการ ดังนี้

1. การกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญาการกระทำใดๆ ไม่ว่าจะเป็ประเภทนำลงโทษ มากสักเพียงใด ไม่ว่าจะผิดศีลธรรมมากน้อยแค่ไหนก็ไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรมถ้าไม่มี บทบัญญัติลงโทษไว้

2. การกระทำโดยเจตนาละเมิดกฎหมายอาญาหรือมีเจตนาละเว้นไม่ว่าในสิ่งที กฎหมายอาญายังคับให้กระทำโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุผลซึ่งทำให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษ ในฐานะที่เป็นความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดลหุโทษ

ศักดิ์ชาย เลิศพานิชพันธ์ (2537 : 24) ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ในสอง ความหมาย กล่าวคือความหมายอย่างแคบอาชญากรรม หมายถึงการกระทำผิดตามบทบัญญัติ ของกฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ส่วนในความหมายอย่างกว้าง หมายถึงการ กระทำอันฝ่าฝืนต่อประ โยชนส่วนรวม

สุพัตรา สุภาพ (2539 : 39) นักสังคมวิทยา ได้ให้ความหมายไว้ว่าอาชญากรรม คือการกระทำผิดอาญาและผู้ที่จะกระทำจะต้องได้รับ โทษตามกฎหมาย

ซัทเทอร์แลนด์และเครสเซย์ (Sutherland and Cressey, 1996 :4) ได้ให้ความหมายของ อาชญากรรมไว้ว่าอาชญากรรมเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญาการกระทำใดๆ ไม่ว่าจะ

ประณามนำลงโทษเพียงใดไม่ว่าจะผิดศีลธรรมมากน้อยเพียงใดหรือเลวทรามต่ำช้าเพียงไหนก็ไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรมหากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามไว้

แท็พเพิน (Tappen, 1960 : 10) ได้ให้ความหมายอาชญากรรมไว้ว่าเป็นการกระทำที่มีเจตนาละเมิดกฎหมายอาญาหรือมีเจตนาละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายอาญาบังคับให้กระทำโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุสมผลจึงทำให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษตามฐานที่เป็นความผิดลักษณะอุกฉกรรจ์หรือความผิดลหุโทษทั้งนี้แท็พเพินได้ให้คำจำกัดความของอาชญากรรมออกเป็น 2 นัย คือ ความหมายในทางกฎหมายและความหมายในทางสังคม ความหมายในทางกฎหมายอาชญากรรมเป็นการจงใจที่จะกระทำหรือละเว้นการกระทำซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญาและได้กระทำลงไปโดยปราศจากการแก้ตัวหรือการให้เหตุผลซึ่งได้มีการลงโทษโดยกฎหมายในฐานะที่เป็นความผิดทางอาญาร้ายแรงและความผิดลหุโทษสำหรับความหมายในทางสังคมอาชญากรรมเป็นการกระทำอย่างหนึ่งที่ถูกพิจารณาเห็นว่าได้ก่อให้เกิดอันตรายอย่างเพียงพอต่อเหตุผลประโยชน์ขั้นพื้นฐานต่างๆของกลุ่มในอันที่จะพิจารณาเห็นสมควรที่จะใช้ปฏิกิริยาตอบโต้อย่างเป็นทางการเพื่อที่จะเหนี่ยวรั้งผู้ที่จะฝ่าฝืนในแง่นี้แท็พเพินได้ให้คำจำกัดความที่กว้างกว่าความหมายในทางกฎหมายครอบคลุมไปถึงการกำหนดรูปแบบของกฎเกณฑ์ความประพฤติต่างๆซึ่งรวมทั้งประมวลกฎหมายอาญาด้วย

สรุป ความหมายอาชญากรรมของผู้วิจัยคือการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยรัฐบัญญัติไว้เป็นข้อห้าม อันได้แก่กฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆโดยพิจารณาจากการกระทำที่เป็นอาชญากรรมได้สองแง่คือการกระทำที่ผิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายแต่ไม่ผิดต่อศีลธรรม เช่น การจับรถฝ่าไฟแดง เป็นต้น ส่วนอีกแง่หนึ่งคือการกระทำที่ผิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายและผิดต่อศีลธรรมเช่นการฆ่าชิงทรัพย์ เป็นต้นแต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบอาชญากรรมหรือผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการลงโทษตามกฎหมายเพียงแต่จะมากน้อยตามความรุนแรงของพฤติกรรมการกระทำความผิดและบทกำหนดโทษตามกฎหมาย

ประเภทของอาชญากรรม

โสภณ พิไลมันน์ (2537 : 7-9) ได้แบ่งประเภทอาชญากรรมโดยอาศัยแนวการจัดตามหมวดซึ่งสามารถแยกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ อาศัยแนวการจัดทางกฎหมายพิจารณาจากความหนักเบาหรือความรุนแรงของการประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำผิดเป็นเกณฑ์ และอาศัยแนวทางการจัดทางด้านสังคมวิทยา

1. อาศัยแนวทางการจัดทางกฎหมาย คือ เน้นกฎหมายเป็นหลักโดยมุ่งพิจารณาถึงการกระทำความผิดที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามหรือที่ขัดต่อกฎระเบียบข้อบังคับ โดยพิจารณาถึงผลกระทบของการกระทำนั้นๆว่ามีผลกระทบกระเทือนต่อชีวิตมนุษย์โดยตรงหรือไม่ หรือมีผลขัดต่อหลักศีลธรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนโดยส่วนรวมหรือไม่สามารถแบ่งเป็น ดังนี้

1.1 Mala In Se คือประเภทของการกระทำความผิดที่เห็นได้เด่นชัด มีผลกระทบกระเทือนถึงชีวิตความปลอดภัยในทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือของสาธารณประโยชน์อันได้แก่ การปล้นฆ่า ลักทรัพย์ เป็นต้น

1.2 Mala Prohibita คือ การกระทำผิดกรรมอันเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดอันได้แก่ การฝ่าฝืนกฎจราจร การหลีกเลียงภาษี เป็นต้น

2. พิจารณาจากความหนักเบาหรือความรุนแรงของการประกอบอาชญากรรมหรือความผิดเป็นเกณฑ์

2.1 อาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติหรือต่อชุมชนอันได้แก่ การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ การฆ่าผู้รับราชการ การปลอมแปลงธนบัตร เป็นต้น และอาชญากรรมที่มีผลร้ายแรงต่ออนุภคกรหรือผู้มีพระคุณอันได้แก่ การฆ่าบิดามารดา ภรรยาฆ่าสามี เป็นต้น

2.2 อาชญากรรมที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อบุคคลทั่วไปและต่อทรัพย์สินอันได้แก่ การฆาตกรรม การข่มขืน กระทำชำเรา การปล้นฆ่า หรือปล้นชิงทรัพย์ เป็นต้น

3. อาศัยแนวทางการจัดทางด้านสังคมวิทยา โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการก่ออาชญากรรมอันได้แก่ อาชีพความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันของผู้ประกอบอาชญากรรม ปฏิกริยาตอบสนองจากบุคคลภายนอกและจากภายในสังคมนั้นๆ คลินนาร์ดและควินนีย์ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประเภทของอาชญากรรมทางด้านสังคมวิทยาโดยนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ ออกได้เป็น 9 ประเภทด้วยกัน คือ

3.1 อาชญากรรมประเภทร้ายแรงซึ่งมีผลต่อชีวิตของบุคคลส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุทางด้านอารมณ์ชั่ววูบเมื่อกระทำลงไปแล้วจึงรู้สึกตัว

3.2 อาชญากรรมประเภทประกอบเป็นครั้งคราวเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น การลักทรัพย์ ขโมยรถ ใช้บัตรเครดิตปลอม เป็นต้น

3.3 อาชญากรรมประเภทใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางที่ผิดหรือกระทำผิดต่ออาชีพ เช่น การซื้อของหนีภาษี การกักตุนสินค้า การคอร์รัปชัน การผูกขาดสินค้า เป็นต้น

3.4 อาชญากรรมทางการเมือง เช่น การก่อการร้าย การกระทำจารกรรม เป็นต้น

3.5 อาชญากรรมที่มีผลเกี่ยวข้องถึงส่วนรวมหรือขัดต่อความรู้สึกของส่วนรวม การกระทำเช่นนี้ไม่มีผู้เสียหาย เช่น การเล่นเกมพนัน การประกอบอาชีพ โสเภณี เป็นต้น

3.6 อาชญากรรมโดยทั่วไป เช่น การลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หนี้อโงง เป็นต้น

3.7 อาชญากรรมที่ก่อขึ้น โดยบริษัทห้างหุ้นส่วนหรือร้านค้า เช่น การหลีกเลียงภาษี การผูกขาดสินค้า และการกักตุนสินค้า เป็นต้น

3.8 อาชญากรรมที่ก่อตัวขึ้นในรูปองค์กรการประกอบอาชญากรรมในลักษณะนี้ จะมีการแบ่งสายงานดำเนินการเป็นเครือข่าย เช่น เครือข่ายการค้ายาเสพติด การปลอมแปลงสินค้า เป็นต้น

3.9 อาชญากรรมประเภทมืออาชีพ เช่น มือปืนรับจ้าง นักต้มตุ๋น เป็นต้น

ลักษณะของอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด

วุฒิ เหล่าสุนทร และคณะ (2536 : 12-13) ได้อธิบายลักษณะของอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดว่ามีลักษณะดังนี้

1. เป็นอาชญากรรมที่ปราศจากความเสียหาย (Victimless Crime) ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่ทั้งสองฝ่ายมีความสมัครใจที่จะสนองความต้องการในสิ่งของหรือบริการที่ผิดกฎหมายเนื่องจากอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นผู้กระทำและผู้รับผลการกระทำมีความสมัครใจที่จะร่วมกันประกอบอาชญากรรมขึ้น กล่าวคือ ผู้เสพยามีความพึงพอใจที่จะซื้อขายยาเสพติดเพื่อสนองความต้องการของร่างกาย จะเห็นได้ว่าแตกต่างไปจากอาชญากรรมอื่นๆที่มีผู้เสียหายซึ่งผู้เสียหายมักจะนำเรื่องราวไปแจ้งหรือร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำผิดต่อไปดังนั้นอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดโอกาสที่เจ้าหน้าที่จะได้รับรายงานจึงไม่มีเลย ปกติแล้วการร้องทุกข์ของผู้เสียหายนั้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการที่สืบสวนคดีอาชญากรรมในเมื่อปราศจากคำร้องทุกข์แล้วจึงย่อมสร้างความลำบากให้แก่เจ้าหน้าที่ในการที่จะสืบสวนการกระทำผิด

2. อาชญากรรมยาเสพติด มักดำเนินงานในรูปแบบองค์กรมีขอบข่ายงานที่เป็นระยะๆ ในลักษณะที่เรียกกันว่าอาชญากรรมองค์กร (Organize Crime) มีผู้กระทำผิดร่วมกันหลายคน และยึดถือเป็นอาชีพการดำเนินงานในลักษณะที่ปกปิดเป็นความลับและสลับซับซ้อนสำหรับบุคคลชั้นนำหรือระดับสูงของอาชญากรรมองค์กรอาจจะเป็นบุคคลที่รู้จักกันดีในสังคมมีความเป็นอยู่แบบชนชั้นสูงต่างๆ ไปมีอาชีพถูกกฎหมายบังหน้าแต่เบื้องหลังจะมีอาชีพในทางการค้ายาเสพติด ในรูปนายทุนสำหรับ โครงสร้างของอาชญากรรมองค์กรจะมีลักษณะแตกต่าง

กันไปขึ้นอยู่กับกิจกรรมหรือขนาดของธุรกิจที่ดำเนินอยู่โครงการนั้นอาจแบ่งได้ 4 ระดับ กล่าวคือ

ระดับที่ 1 คือ หัวหน้าเป็นผู้บริหารรับผิดชอบในกิจการทั้งหมดซึ่งอาจเรียกว่า บอส (Boss) มีเพียงคนเดียวบุคคลผู้นี้จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการ โดยจะมีอาชีพธุรกิจอื่น บังหน้า

ระดับที่ 2 ผู้ช่วยหรืออันเดอร์บอส (Underboss) มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ข่าวสารการดำเนินงานและรายงานให้หัวหน้าทราบตลอดจนมีหน้าที่รับคำสั่ง โยบายไป ดำเนินการ

ระดับที่ 3 หัวหน้าชุดปฏิบัติการซึ่งทำหน้าที่เป็นฉนวน (Buffer) ระหว่างระดับสูง กับระดับต่ำเป็นการป้องกันและปิดกั้นมิให้เจ้าหน้าที่สืบสวน ไปถึงระดับสูงระดับนี้หากเทียบ กับธุรกิจทั่วไป ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายขาย

ระดับที่ 4 ระดับต่ำสุดหรือผู้ปฏิบัติการ (Bottom) ซึ่งจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการตาม คำสั่งของระดับสูง

3. อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดให้ผลตอบแทนสูงแก่ผู้กระทำความผิดเนื่องจากการลักลอบค้ายาเสพติดมีผลกำไรหลายเท่าตัวจึงสามารถที่จะใช้อำนาจของเงินในการสร้าง บริวารเป็นหูเป็นตาหรือใช้เงินซื้ออิทธิพลให้หลุดพ้นจากการจับกุมจึงเป็นที่ล่อใจบุคคลทั่วไปที่จะก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดได้ง่าย

4. อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดจะมีอิทธิพลของนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ บ้านเมืองให้ความคุ้มครองในการดำเนินการการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จึงกระทำ ได้ เฉพาะลูกมือที่เป็นผู้ลงมือกระทำความผิด

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการเกิดอาชญากรรมนั้นมิใช่เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง เพียงสาเหตุเดียว หากแต่มีทั้งสาเหตุต่างๆหลายสาเหตุ รวมทั้งปัจจัยต่างๆเป็นส่วนประกอบ นักวิชาการสาขาต่างๆ ได้พยายามศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของอาชญากรรมมาโดยตลอด แต่ นักวิชาการเหล่านั้นก็มักจะอธิบายสาเหตุของอาชญากรรมไปตามแนวคิดความรู้และ ประสบการณ์ของตนเป็นหลัก กล่าวคือ นักสังคมวิทยาก็เห็นว่า อาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดจาก สาเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อม นักเศรษฐศาสตร์ก็มุ่งเน้นว่าอาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดจาก สาเหตุความยากจน นักจิตวิทยาที่ว่าเกิดจากสาเหตุทางจิตใจ นักชีววิทยากายภาพและจิตแพทย์ ก็ว่าเกิดจากสาเหตุทางพันธุกรรมและร่างกาย

ทฤษฎีวิวัฒนาการของชนชั้นต่ำ (THEORY OF LOW CLASS CULTURE)

วอลเตอร์ มิลเลอร์ (Walter B. Miller, 1998) เป็นนักสังคมวิทยาที่ได้อธิบายลักษณะของวัฒนธรรมของกลุ่มชนในสังคมที่มีฐานะการครองชีพต่ำ การศึกษาต่ำ หรือเป็นชนชั้นต่ำกว่าระดับกลาง Miller อธิบายว่า ในสังคมของชนชั้นต่ำ พวกเขาจะมีความเป็นแก๊งและมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอันขัดกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงามของสังคม พวกเขามีแนวประพฤติตามแบบแนวของกลุ่มของแก๊ง มีพฤติกรรมเป็นนักเลง อดทน ทำโก้ ไม่มีงานเป็นหลักแหล่ง รับจ้างทำได้ทุกอย่างและชอบทำอะไรแปลกให้เป็นจุดสนใจแก่คนอื่น

นักจิตวิทยาวิเคราะห์ว่า การที่คนชั้นต่ำมีแบบแนวประพฤติตามวัฒนธรรมของตนก็เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันทางสังคมที่เขาถูกกีดกันอยู่ เขาไม่สามารถเข้ากับกลุ่มชนในสังคมชั้นสูงและชั้นกลางได้อย่างเสมอภาค พวกนี้เป็นพวกสร้างปัญหาแก่สังคมมาก

ทฤษฎีประทับตรา

จุดกำเนิดของทฤษฎีประทับตรา สามารถสืบสาวไปได้จนถึงผลงานการเขียนของ Frank Tanenbaum ในปี ค.ศ. 1983 ที่เขานักอาชญาวิทยาและเป็นคนแรกที่ริเริ่มใช้คำว่า “การระบายสีสรรแก่ความชั่วร้าย” เพื่ออธิบายพฤติกรรมอาชญากร กล่าวคือ ในแง่ทฤษฎีนี้ แม้พฤติกรรมอาชญากรจะเป็นสิ่งชั่วร้าย แต่ที่ชั่วร้ายไปกว่านั้นก็คือ การที่สังคมพยายามผลักดันให้อาชญากรหรือผู้กระทำผิด ถลาลึกลงไปในทางที่เป็นภัยต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น จนไม่อาจหรือไม่ยอมเปิดโอกาสให้บุคคลที่ประพฤติดีปรับตัวเป็นพลเมืองดี ในงานของ Tanenbaum (1985) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยพิจารณาถึงบทบาทของคนประเมินกระบวนการที่สังคมพยายามชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมที่เด็กกระทำ เป็นสิ่งไม่ดีควรถูกต่อต้าน และสังคมชี้ให้เห็นว่าเด็กทำเลวร้าย นั่นคือ ทำให้เห็นว่าเด็กเลวร้ายที่กระทำเช่นนี้ แทนที่จะมองที่พฤติกรรมนั้นก็กลายเป็นมองว่า เด็กไม่ดี และผลที่ตามมา คือเด็กจะถูกแยกโดดเดี่ยวออกจากสังคม และมองตนเองตามที่สังคมนิยามว่าเป็นเด็กเลว

Lemert (1967 : 17) ได้เขียนหนังสือเรื่อง Social Pathology ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมมาก โดยเขาพยายามที่จะเสนอทฤษฎีการเบี่ยงเบนทางสังคมวิทยาอย่างเป็นระบบ และสามารถอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ทุกอย่าง เขาเสนอความเบี่ยงเบนออกเป็น 2 ประเภท คือ ที่เป็นพฤติกรรม และที่เป็นบุคคล ความเบี่ยงเบนประเภทที่เป็นพฤติกรรมก็คือการกระทำที่แสดงออกซึ่งเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานที่สังคมนั้นๆ ยึดถืออยู่ ส่วนความเบี่ยงเบนประเภทที่สองที่เป็นบุคคลคือเอกลักษณ์นั้นคือ ทุกคนจะมีเอกลักษณ์ของผู้เบี่ยงเบนก็ต่อเมื่อเขารับรู้จากการปฏิบัติสังสรรค์ และเกิดการตกผลึกซึ่งเท่ากับความเป็นตัวตนเดิม หรืออัตตะ

เดิมได้รับการพัฒนาเป็น อັตตะใหม่ ซึ่งเป็นอັตตะของผู้เบี่ยงเบน การเสนอความเบี่ยงเบน 2 ประเภทนี้ทำให้มองการเบี่ยงเบนออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การเบี่ยงเบนขั้นปฐมภูมิ (Primary Deviance) และการเบี่ยงเบนขั้นทุติยภูมิ (Secondary Deviance)

Lemert (1967) ได้วิเคราะห์ให้เห็นความแตกต่างระหว่างการเบี่ยงเบนปฐมภูมิ และการเบี่ยงเบนทุติยภูมิ โดยอย่างแรกเป็นการกระทำผิด ซึ่งเกิดขึ้น โดยอิทธิพลต่างๆทางสังคม วัฒนธรรม และจิตใจ ส่วนอย่างหลังเป็นความผิดที่เกิดขึ้น โดยผู้กระทำคนเดียวกันนั้น ได้รับการตอบโต้จากสังคมมากพอที่จะกระทบกระเทือนจิตใจของเขาเพราะได้ถูกประทัตตรา จนกระทั่งต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติตนเองไปในทางเลื่อมในที่สุด นอกจากนี้ Lemert ได้แยก ระหว่างการเบี่ยงเบนปฐมภูมิ กับการเบี่ยงเบนทุติยภูมิ โดยกล่าวว่า พฤติกรรมใดๆ ที่สังคม นิยามว่าเบี่ยงเบน แต่ผู้กระทำมิได้ให้นิยามเช่นนั้นด้วย ถือว่าเป็นการเบี่ยงเบนขั้นปฐมภูมิ ความ เบี่ยงเบนนี้จึงเป็นเรื่องความขัดแย้งทางค่านิยม ความคิด ความเชื่อระหว่างผู้ประทัตตรา โดยคน ส่วนใหญ่ในสังคมให้บรรทัดฐานของสังคมเป็นเครื่องตัดสินพฤติกรรมผู้ถูกประทัตตรา ว่ามี ความเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปจากบรรทัดฐานของคนส่วนใหญ่ในสังคม ส่วนการเบี่ยงเบนทุติย ภูมิ เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนของตนในขั้นต้น กล่าวโดยย่อ การเบี่ยงเบนทุติยภูมิก็คือ การที่ บุคคลยอมรับสถานภาพเบี่ยงเบนซึ่งสังคมกำหนดให้ ปฏิบัติตอบโต้ จากสังคมต่อผู้กระทำผิด นี้ ไม่ได้เป็นการกระทำครั้งเดียวในเวลาเดียว แต่หากเป็นการกระทำหลายครั้งหลายคราว และ มักมีลักษณะต่อเนื่องเป็นลูกโซ่

นักสังคมวิทยาซึ่งมีแนวความคิดนี้จึงใช้คำว่า “กระบวนการ” ในการอธิบาย ปรากฏการณ์ที่ทำให้คนดีๆ กลายเป็นคนเลว ซึ่งมีอยู่ 2 กรณีด้วยกัน คือกระบวนการที่ทำให้ ผู้กระทำผิดกลายเป็นอาชญากร กระบวนการประทัตรอยมลทิน หรือจำเลยบางคนที่เป็นคนดี ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม หรือเกินสมควรกว่าเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจับกุมคุม ขัง จนกระทั่งทำให้เกิดความรู้สึกเคียดแค้น จึงซังสังคมไปในที่สุด และเมื่อพ้นคดีหรือพ้น โทษ ไปแล้วก็มีมักจะดำเนินชีวิตไปในทางที่เป็นปฏิปักษ์สังคม ส่วนกระบวนการหลังเป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ทำให้ผู้กระทำผิดไปในทางก้าวร้าวต่อสังคม 2 กระบวนการนี้

กล่าวโดยย่อ คือ ถ้าเป็นกรณีที่ถูกกล่าวหา (ไม่ว่าภายหลังได้ผลออกมาว่ากระทำจริง หรือไม่) ได้รับความเจ็บแค้นที่ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรม ก็จะเป็นเรื่อง กระบวนการที่ทำให้ผู้กระทำผิดกลายเป็นอาชญากร แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้กระทำผิด ไม่ได้เคียดแค้น แต่ไม่สามารถเข้าร่วมสังคมกับพลเมืองดีได้อย่างสงบสุข เพราะเนื่องจากสังคม ภายนอกไม่ให้อภัยหรือคิดว่ามีมลทินติดตัว เช่น ไม่มีใครรับเข้าทำงาน มีคนตั้งข้อรังเกียจ ไม่

ไว้เนื้อเชื่อใจ เป็นต้น จะเป็นเรื่องของกระบวนการประทับรอยมลทิน ใน ค.ศ.1962 Kitsuse ได้ อธิศผลงานของเขาให้กับทฤษฎีประทับตรา ในการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของปฏิกริยาตอบโต้ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาได้มุ่งศึกษาการที่สังคมตอบโต้ต่อพวกลักเพศ (Homosexuality) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประชากรของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา จากผลการวิจัย Kitsuse (1962) ได้สรุปว่า ไม่ว่าจะกรณีใด การตัดสินความเบี่ยงเบนนั้นต้องใช้กระบวนการ Retrospective Interpretation ซึ่งเป็นกระบวนการที่คนตีความต้องติดตามพฤติกรรม และตีความข้อมูลใหม่ๆ ของผู้ให้ข้อมูลอยู่ตลอดเวลา โดยพิจารณาว่าบุคคลผู้ให้ข้อมูลมีความเบี่ยงเบนทางเพศหรือไม่ และกระบวนการที่มิใช่จะมีเพียงเฉพาะการประทับตราแบบไม่เป็นทางการเท่านั้นแต่ในการประทับตราแบบเป็นทางการก็มีกระบวนการ Retrospective Interpretation เช่นกัน ทั้งยังเป็นระบบและมีความชัดเจนกว่าด้วย

Kitsuse (1962 : 248). ได้อธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของผู้ชมทางสังคม ที่มีผลกระทบต่อความเบี่ยงเบน ซึ่งเกิดจากกระบวนการปฏิสังสรรค์ทางสังคม โดยเขาชี้ให้เห็นถึงกระบวนการทางสังคมที่นิยามความเบี่ยงเบนไว้เป็น 3 ขั้นตอน

1. ตีความพฤติกรรมฐานเบี่ยงเบน
2. นิยามบุคคลผู้ซึ่งมีพฤติกรรมดังกล่าวว่า เป็นผู้เบี่ยงเบนประเภทหนึ่ง
3. นำบุคคลเหล่านั้น ไปสู่การปฏิบัติต่อในลักษณะที่เหมาะสมสำหรับผู้เบี่ยงเบนประเภทนั้นๆ

จะเห็นได้ว่าขั้นตอนต่างๆที่เกิดขึ้นเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง แต่ละขั้นตอนจะมีเงื่อนไขสำคัญเกิดขึ้น ซึ่งกระบวนการทางสังคมที่นิยามให้บุคคลกลายเป็นผู้เบี่ยงเบนนั้น จึงไม่ใช่เกิดจากการละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคม แต่เป็นกระบวนการของผู้ชมทางสังคมนิยามประทับตรา และปฏิบัติต่อบุคคลที่ละเมิดกฎว่าเป็นผู้เบี่ยงเบน รูปแบบต่างๆ ของพฤติกรรม ไม่ได้แยกตามความแตกต่างของผู้เบี่ยงเบน แต่การตอบสนองของสมาชิกในสังคมเป็นผู้ชี้ตีความพฤติกรรมว่าเป็นผู้เบี่ยงเบน ซึ่งทางสังคมวิทยาเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงบุคคลเข้าสู่การเป็นผู้เบี่ยงเบน จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับบรรทัดฐานอาจเป็นพฤติกรรมที่ถือว่าไม่เบี่ยงเบนก็ได้ถ้าพฤติกรรมนั้นยังไม่ถูกค้นพบ และไม่มีปฏิกริยาโต้ตอบของผู้คนทางสังคมต่อพฤติกรรมนั้น ดังจะเห็นได้จาก ในระดับสังคมแม้จะมีบรรทัดฐานทางสังคมที่ได้ควบคุมพฤติกรรมของผู้ละเมิดกฎหมายจะไม่ถูกรับรู้ว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนถ้ายังไม่ถูกค้นพบ การละเมิดกฎหมายจึงตัดสินหรือกำหนดว่าพฤติกรรมใดเบี่ยงเบนหรือไม่เบี่ยงเบนจนกว่าตัวแทนที่ควบคุมสังคม โดยเฉพาะ

เจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับกุมผู้ละเมิดบรรทัดฐานหรือละเมิดกฎหมาย บุคคลนั้นจึงกลายเป็นผู้เบี่ยงเบนหรืออาชญากร สังคมจึงกำหนดพฤติกรรมบางประเภทว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนและถูกประหัตประหารในแง่ของทฤษฎีประหัตประหารว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น ได้แก่ พฤติกรรมที่ต้องอาศัยความสนใจจากหน่วยงานการควบคุมของสังคม หรือกลุ่มสังคมว่าเป็นพฤติกรรมที่ควรจะได้รับ การแก้ไขหรือทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในความเห็นของกลุ่มสังคมจะเป็นสังคมที่ไม่ได้เกิดมาจากรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งของผู้เป็นเจ้าของ หากแต่ว่าก่อขึ้นมาจากกลุ่มสังคมในฐานะเป็นผู้ฟัง หรือผู้คอยดูการแสดงทั้ง โดยตรงและทางอ้อม

ดังนั้นตัวแปรถึงปัจจัยที่เกิดขึ้นในเรื่องของพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนนี้ จึงมาจากกลุ่มบุคคลในสังคมมากกว่าตัวผู้เป็นเจ้าของนั้นๆ กลุ่มสังคม ได้สร้างความเบี่ยงเบนขึ้นมา โดยการสร้างกฎเกณฑ์การละเมิดกฎเกณฑ์ดังกล่าว ก่อให้เกิดความเบี่ยงเบน โดยใช้กฎเกณฑ์เหล่านั้นต่อบุคคลที่มีพฤติกรรมละเมิดดังกล่าว และประหัตประหารพวกเขาเป็นคนนอกคอก จากจุดยืนนี้ ความเบี่ยงเบนจึงไม่ใช่ลักษณะของการกระทำที่บุคคลกระทำ แต่เป็นผลตามมาของการใช้กฎเกณฑ์กับการลงโทษของคนอื่นๆที่มีต่อการกระทำผิด ผู้ที่เบี่ยงเบนก็คือ บุคคลผู้ซึ่งการประหัตประหารถูกใช้เป็นผลสำเร็จ ดังนั้น พฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ก็คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นประหัตประหาร

การที่กล่าวว่าการกลุ่มสังคมเป็นผู้สร้างความเบี่ยงเบนขึ้นมา ไม่ใช่หมายถึงว่าสังคมเป็นสาเหตุของการเบี่ยงเบนแต่หมายถึงกลุ่มทางสังคมสร้างความเบี่ยงเบนขึ้นมาในแง่กลุ่มเป็นผู้สร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาชุดหนึ่ง (การสร้างกฎเกณฑ์ทำให้เกิดการมองการเบี่ยงเบน) และใช้กฎเกณฑ์เหล่านั้นไปประหัตประหารคนทำให้คนกลายเป็นผู้เบี่ยงเบน นั่นคือผู้ที่ละเมิดกฎเกณฑ์ถูกมอบเอกลักษณ์จากกฎเกณฑ์ทางสังคมนั่นเอง

Becker (1987) เชื่อว่า การเบี่ยงเบนไม่เกี่ยวกับคุณภาพของพฤติกรรม แต่เกี่ยวข้องกับผลจากปฏิกิริยาตอบโต้จากสังคม ดังนั้นการประหัตประหารจะเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับ

1. เวลาที่มีการกระทำความคิด
2. มีผู้กระทำความผิดและมีผู้ตกเป็นเหยื่อ
3. การรับรู้ของสังคมนั้น ต่อผลของการกระทำความคิด

มีข้อสังเกตว่า สังคมนั้นไม่เพียงแต่ลงโทษผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเท่านั้น แต่ยังห่างเหินจากผู้ที่ยังเบี่ยงเบนอีกด้วย (ตามความเป็นจริงแล้วถือว่าผู้ที่กระทำความผิดเป็นคนนอกคอกเป็นคนสารเลว คบไม่ได้ เป็นคนจู้จุก ฯลฯ แล้วแต่จะเรียก) เมื่อเป็นดังนี้เท่ากับเพิ่มความกดดันให้ผู้กระทำความผิดมากขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วย (Silver, 1981 :.73) จากจุดยืนนี้ชี้ให้เห็นว่า ความ

เบียงเบนไม่ใช่คุณสมบัติของการกระทำที่บุคคลได้ก่อขึ้น แต่เป็นผลจากการใช้กฎเกณฑ์ของ คนอื่นๆหรือกลุ่มสังคมว่าเป็นผู้ละเมิด นั่นคือ เท่ากับว่าพฤติกรรมต่างๆมีอยู่แล้ว หลังจากที่ ระบุนิยามแล้วจึงนำไปตัดสินและผู้ที่เบียงเบนก็คือ ผู้ที่คนอื่นประทัประตรากระทำผิดมาแล้ว ซึ่งทำให้เขาเหล่านั้นแทบจะหมดหวังที่จะกระทำตนเป็นคนดี

นอกจากนี้แล้ว Becker (1987) ยังอ้างถึงผลงานของเขาว่า “แม้ผู้เบียงเบนจะพยายามทำ ตนว่าไม่ใช่ผู้เบียงเบนก็ตามแต่คนภายนอกทั่วไป ยังคงปฏิบัติต่อเขาเหมือนกับเขาเป็นพวก เบียงเบนสิ่งนี้ทำให้เขากลับเข้าสู่สังคมได้ยาก ผลที่ตามมาคือเขาจะเข้าสู่กลุ่มเบียงเบน และจะ ให้อัศนภาพและความเข้าใจเกี่ยวกับโลกที่เขาเผชิญอยู่และหาวิธีจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นรวมทั้ง ให้อรรถของกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจแบบนี้ ความเป็นสมาชิกในกลุ่มที่เบียงเบน ด้วยกันจะทำให้เอกลักษณ์ของผู้เบียงเบนของเขามั่นคงขึ้น”

โดยสรุปแล้ว สิ่งที่เบียงเบนจะต้องสัมพันธ์บรรทัดฐานกลุ่มหรือสังคม และมีใช้ ลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด Becker (1987) เน้นว่ากลุ่มทางสังคมเป็นผู้สร้างพฤติกรรม เบียงเบนโดยสร้างกฎ เมื่อฝ่าฝืนก็เกิดการเบียงเบนมิใช่คุณภาพของการกระทำของคน แต่เป็น ผลของการที่คนนำเอากฎมาใช้และประณามผู้ที่ไม่ทำตามกฎว่าเป็นผู้เบียงเบนเพราะฝ่าฝืนกฎ คนเราอาจมีพฤติกรรมเบียงเบนชั่วคราวหรือประจำก็ได้ นานเท่าที่ความเบียงเบนนั้นยังไม่รู้ไป ถึงคนอื่น เรายังคงเป็นคนปรกติในสังคม แต่เมื่อใดก็ตามความเบียงเบนนั้นเกิดเปิดเผยออกมา และคนอื่นไม่ยอมรับเขาจะถูกประทัประตราว่าเป็นคนผิดปกติ ซึ่งกลุ่มทางสังคมเป็นผู้ให้ สถานภาพหรือเอกลักษณ์นี้แก่บุคคลนั้นนั่นเอง เมื่อเขาอยู่ในฐานะคนนอกออกเขาจะถูกตัด ออกจากกลุ่มซึ่งอาจทำให้เขามีพฤติกรรมเบียงเบนมากยิ่งขึ้น พฤติกรรมนี้จะรุนแรงและ เปลี่ยนแปลงไปตามภาพพจน์ที่สังคมมองคนที่ถูกประทัประตราว่าเป็นพวกก่ออาชญากรรม คนที่ ถูก อาจจบลงด้วยการตกงาน ถูกบีบบังคับให้ทำงานที่ผิดกฎหมายหรือไม่ได้รับการยกย่องนับ ถือจากกลุ่มของเขา และท้ายที่สุดคนพวกนี้ต้องเข้าไปอยู่ในกลุ่มของผู้เบียงเบนเพราะกลุ่ม เบียงเบนจะสามารถให้ความค้ำจุนทางอารมณ์แก่คนที่เข้าไปอยู่ และให้กำลังใจในการทำ พฤติกรรมเบียงเบน โดยไม่รู้สึกรู้สีกทุกขร้อนอีกต่อไป

ทฤษฎีประทัประตราพยายามจะชี้ให้เห็นว่า อาชญากร ไม่ได้มีความแตกต่างจากผู้ที่ถูก ถือว่าไม่เป็นอาชญากร แต่คนเป็นอาชญากร เพราะปฏิกริยาทางสังคมต่างหากพฤติกรรมที่ถือว่า เป็นอาชญากร อาจถือว่าเป็นพฤติกรรมธรรมดา ในสถานการณ์หนึ่ง แต่ในอีกสถานการณ์หนึ่ง อาจถือว่าเป็นพฤติกรรมเบียงเบนก็ได้ ดังนั้นปฏิกริยาทางสังคมจึงนับเป็นเรื่องสำคัญมาก

ทฤษฎีว่าด้วยกลไกของการควบคุมทางสังคม

ผู้ตั้งทฤษฎีนี้ได้อธิบายพฤติกรรมของคนที่เคารพกฎหมาย และพฤติกรรมของคนที่เบี่ยงเบน โดยกลไกที่ควบคุมตัวเรามีอยู่ 2 ระบบ (ศิริณา สมณี, 2547 : 12-13) คือ

1. ระบบควบคุมภายใน
2. ระบบควบคุมภายนอก

ระบบควบคุมภายใน คือสิ่งที่ทำให้ตัวเราเป็นตัวเอง เช่น มีความมั่นคงในอารมณ์ รับผิดชอบสูง มีคุณธรรม มีความอดทนสูงไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก มีเหตุผล สามารถหาเหตุผลลดความตึงเครียดให้แก่ตนเองได้

ระบบควบคุมภายนอก คือสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวเราทำให้เรารู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สถาบันต่างๆ ในสังคมที่คอยให้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจให้บุคคลมีแนวประพฤติปฏิบัติ มีเป้าหมาย และมีความหวังมี โอกาสที่จะสมหวังในชีวิต มีการชี้แนะและมีการใช้ระเบียบวินัยที่มีประสิทธิภาพ

แรงที่ทำให้คนเราเบี่ยงเบน มี 3 ประการ

1. แรงกดดันทางสังคม
2. แรงดึงดูดทางสังคม
3. ความปรารถนาในใจหรือตัณหา

แรงกดดันทางสังคม เช่น ความยากจน การถูกเอารัดเอาเปรียบ การขัดแย้งกัน การทะเลาะกัน ข้อห้ามต่างๆของสังคม สภาพความเป็นชนกลุ่มน้อย การขาด โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

แรงดึงดูดทางสังคม เช่น การสูบบุหรี่ การเล่นเกมพนัน การโฆษณาขายของความเย้ายวนต่างๆ การโฆษณาชวนเชื่อ เป็นต้น

ความปรารถนาในใจหรือตัณหา เช่น ความต้องการต่างๆ ความวิตกกังวล หรือ ความอิจฉาริษยา ความผิหว้าง และความรูสึกว่าตนเองต่ำต้อย เป็นต้น

สิ่งที่มีอิทธิพลในสังคมดังที่กล่าวข้างต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่สำคัญที่ทำให้คนกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน คือสามารถใช้อธิบายถึงสาเหตุที่คนกระทำความผิด เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ผู้กระทำความผิดเกือบทั้งหมดมีความกดดันทางสังคม คือ ความยากจน

ทฤษฎีการคบหาสมาคม

สุพจน์ สุโรจน์ (2554 : 90) ได้เสนอทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างเพื่อชี้ให้เห็นสาเหตุอาชญากรรม ทฤษฎีนี้กล่าวว่า การประกอบอาชญากรรมเกิดจากกระบวนการ

เรียนรู้จากเพื่อนร่วมรุ่นหรือเพื่อนซึ่งผู้กระทำผิดคบหาสมาคมด้วย ผู้ที่คบหาสมาคมกับผู้กระทำผิดย่อมเกิดความรู้สึกชอบพอในการที่จะฝ่าฝืนกฎหมาย เพราะได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคเฉพาะอย่าง ในการประกอบอาชญากรรมและยอมรับเอาแรงจูงใจ แรงขับ เหตุผล และเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม ผู้ที่คบเพื่อนที่เผลอไม่ประกอบอาชญากรรมกันทุกคน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะความถี่ ระยะเวลา และความเข้มข้นของการคบหาสมาคมและความหมายของการคบหาสมาคมสำหรับบุคคลนั้นเป็นสำคัญ

ชนพัตน์ หาพิพัฒน์ (2539 : 8) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสมาคมที่แตกต่างกันว่าเป็นทฤษฎีที่เกิดจากแนวคิดของ Edwin H. Sutherland (1986) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ที่พยายามอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยอาศัยแนวคิดในเรื่องการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) อีกนัยหนึ่งเป็นการวิเคราะห์ว่า สภาพแวดล้อมของสังคมมีผลกระทบต่อบุคคลในสังคมอย่างไร Sutherland (1986) ได้สร้างแนวคิดดังกล่าวด้วยจุดประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ต้องการที่จะอธิบายว่าทำไมอัตราการเกิดอาชญากรรมจึงมีความแตกต่างกันในกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน ทำไมประชากรในเขตเมืองจึงประกอบอาชญากรรมมากกว่าในชนบท ทำไมผู้ชายจึงกระทำผิดมากกว่าผู้หญิง ทำไมคนผิวดำกระทำผิดมากกว่าคนผิวขาว และทำไมในเขตพื้นที่ยากจนของเมืองจึงมีอาชญากรรมมากกว่าในเขตพื้นที่อื่นๆ อ้างอิงในความจริงว่าสังคมประกอบด้วยบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งบางกลุ่มมีแนวประเพณีในทางประกอบอาชญากรรม (Criminalistic Tradition) ขณะที่บางกลุ่มมีประเพณีที่ต่อต้านการประกอบอาชญากรรม (Anticriminalistic Tradition) กลุ่มที่มีแนวจารีตในทางประกอบอาชญากรรมจะมีอัตราการกระทำผิดสูงกว่ากลุ่มที่ต่อต้านอาชญากรรม

2. อธิบายอาชญากรรมในทางส่วนของปัจเจกบุคคล (Individual Criminality) ว่าทำไมบางคนจึงกลายเป็นอาชญากรรม พิจารณาถึงสาเหตุดังกล่าวซึ่งเขาเรียกว่าสมาคมที่แตกต่างกัน (Differential Association) แนวความคิดในเรื่องการสมาคมที่แตกต่างกันนี้มีความกระจ่างชัดและพัฒนาเต็มที่มากกว่า แนวความคิดการจัดระเบียบของกลุ่มที่แตกต่างกัน ผลดังกล่าวทำให้ทฤษฎีของ Sutherland (1986) กลายมาเป็นที่รู้จักกันในชื่อของ การสมาคมที่แตกต่างกันทฤษฎีการสมาคมที่แตกต่างของ Sutherland (1986) เน้นว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีพฤติกรรมดังกล่าว โดยขึ้นกับระยะเวลาและความบ่อยครั้งของการติดต่อสัมพันธ์กันหรือกล่าวได้ว่าการที่ผู้ใดจะเรียนรู้หรือ

รับเอาพฤติกรรมแบบใดมาปฏิบัติ นั่นอยู่ที่ผู้นั้นเลือกรับหรือมีโอกาสรับเอาพฤติกรรมแบบใดมาได้มากกว่ากัน

Differential Association เสนอแนวคิดเพื่ออธิบายพฤติกรรมการประกอบอาชญากรรมซึ่งนักสังคมวิทยาคนอื่นๆ สามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยทั่วไปได้ ซึ่งสาระสำคัญประกอบด้วย

1. พฤติกรรมการประกอบอาชญากรรม (Criminal Behavior) เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ มิใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดหรือสืบทอดทางสายเลือดเช่นเดียวกับสีผิว ผม หรือตา แต่บุคคลจะต้องมีการเรียนรู้ฝึกฝนในพฤติกรรมอาชญากรรม เช่นเดียวกับการเรียนรู้ฝึกฝนที่จะก้าวไปสู่การเป็นแพทย์หรือวิศวกร

2. พฤติกรรมการประกอบอาชญากรรมเป็นการเรียนรู้ ภายใต้การปฏิสังสรรค์กับบุคคลอื่นในกระบวนการของการติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้พฤติกรรมการประกอบอาชญากรรม เหมือนกับการเรียนรู้สิ่งต่างๆ คือ จะเกี่ยวข้องกับ การติดต่อสื่อสารผ่านทาง การใช้คำพูดและกริยาท่าทาง

3. หลักสำคัญของการเรียนรู้พฤติกรรมการประกอบอาชญากรรม เกิดขึ้นภายในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม

4. ในกระบวนการเรียนรู้อาชญากรรม หรือทฤษฎีเบี่ยงเบน หมายถึงการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วย

4.1 การเรียนรู้ในเทคนิคของการประกอบอาชญากรรม บางครั้งก็เป็นสิ่งที่มีความยุ่งยากซับซ้อน

4.2 แรงจูงใจ (Motives) แรงขับ (Drives) การหาสาเหตุเข้าข้างตัวเอง (Rationalization) และทัศนคติ (Attitudes) ที่มีทิศทางเฉพาะเจาะจง

4.3 ทิศทางของแรงจูงใจ แรงขับ เป็นสิ่งที่ถูกเรียนรู้จากการนิยามข้อกฎหมายว่า เป็นสิ่งที่น่าพึงปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนา บัณฑิตบุคคลได้มาซึ่งแรงจูงใจ แรงขับที่ต่อต้านกิจกรรมอาชญากรรม จากการที่คนรอบข้างยึดมั่นในข้อกำหนดของกฎหมาย

4.4 บุคคลจะกลายมาเป็นผู้เบี่ยงเบนได้เพราะยึดถือนิยามความหมายที่ส่งเสริมการละเมิดกฎหมาย มากกว่ายึดถือนิยามที่ต่อต้านการละเมิดกฎหมาย

4.5 การสมาคมที่แตกต่างกันนี้ต่างกันในเรื่องของความถี่ (Frequency) ระยะเวลา (Duration) ลำดับก่อนหลัง (Priority) และความเข้มข้นในความสัมพันธ์ (Intensity) ขณะที

เบื้องต้นมีการพิจารณาถึงการสมาคมที่แตกต่างกันใน 2 รูปแบบ คือ การสมาคมกับผู้ที่มิ
พฤติกรรมอาชญากร และการสมาคมกับผู้ที่ต่อต้านพฤติกรรมอาชญากร

4.6 กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมกระทำผิด จากการสมาคมกันทั้งแบบแผน
อาชญากรรมและแบบแผนที่ต่อต้านอาชญากรรม เกี่ยวข้องกับกลไกต่างๆ ในลักษณะเดียวกับการเรียนรู้เรื่องอื่นๆ

4.7 ขณะที่พฤติกรรมประกอบอาชญากรรม เป็นการแสดงออกถึงความต้องการหรือ
ค่านิยมทั่วไป เช่น โจรต้องการเงินจึงปล้น

เมื่อศึกษาแนวคิดนี้แล้ว สามารถนำมาประยุกต์กับงานได้คือว่า ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้
บุคคลมีพฤติกรรมการค้าขายเสพติดก็คือพฤติกรรมเลียนแบบเพื่อนบ้าน หรือสภาพแวดล้อมที่
เป็นอยู่นั้นคนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายเสพติด มีเงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เมื่อเห็นผู้อื่นทำเช่นนั้น ได้
ตนเองซึ่งมีความอยากได้อยู่แล้ว หรือตนเองก็หลงอยู่ในสังคมบริโภคนิยม หรือวัตถุนิยม จึงทำ
ให้ต้องตัดสินใจค้าขายเสพติด

ทฤษฎีการควบคุมภายนอกและภายใน

สุพจน์ สุโรจน์ (2554 : 90) นักสังคมวิทยาชาวสหรัฐผู้เสนอทฤษฎีนี้ขึ้นมา เพื่อ
แสวงหาคำตอบต่อคำถามที่ว่าเหตุใดบุคคลจึงกระทำความผิดในขณะที่บุคคลอื่นไม่กระทำ
ความผิด ทั้งที่มีเงื่อนไขทางสังคมและสถานการณ์ทางสังคมอย่างเดียวกัน นักสังคมวิทยาท่านนี้
เห็นว่าสิ่งที่บุคคลจะประกอบอาชญากรรมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายนอกและ
องค์ประกอบภายใน

องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม และสถาบันซึ่งอยู่ภายนอกตัวบุคคล ถ้าการ
ควบคุมภายนอกไม่ดีจะแสดงออกให้เห็นในทางความไม่มีระเบียบของสังคม เช่น การว่างงาน
ความยากจน ค่าครองชีพสูง ความไม่เป็นธรรม ความไม่เสมอภาค เป็นต้น

องค์ประกอบภายใน หมายถึง ความคิดของตนเอง เป้าหมายในชีวิต การควบคุม
อารมณ์ และการรักษาบรรทัดฐานทางความประพฤติต่างๆ

ทฤษฎีนี้สันนิษฐานว่า การควบคุมตนเองพัฒนามาจากการพัฒนาของบุคคล ตั้งแต่วัย
เยาว์ โดยซึมซับสิ่งที่ตั้งตามต่างๆ เช่น ความประพฤติและนิสัยมาเป็นของตนเองการคาดคะเน
รูปแบบความประพฤติของบุคคลตามทฤษฎีนี้อาจมีใน 4 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. ถ้าบุคคลอยู่ในสังคมที่มีการควบคุมภายนอก โดยกลุ่มหรือองค์การที่เข้มแข็ง และ
ในขณะเดียวกันมีระดับการควบคุมภายในที่เข้มแข็งด้วย โอกาสที่บุคคลนั้นจะประกอบ
อาชญากรรม ไม่มีเลย

2. ถ้าบุคคลอยู่ในสังคมที่มีการควบคุมภายนอกโดยกลุ่มหรือองค์การที่อ่อนแอ แต่ในขณะเดียวกัน มีการควบคุมภายในเข้มแข็ง โอกาสที่บุคคลๆ นั้นจะประกอบอาชญากรรมมีน้อยมาก

3. ในกรณีการควบคุมภายนอกเข้มแข็งแต่การควบคุมภายในอ่อนแอ โอกาสที่บุคคลจะประกอบอาชญากรรมจะมีเพิ่มสูงขึ้น

4. ในกรณีการควบคุมทั้งภายนอกและภายในอ่อนแอโอกาสที่บุคคลจะประกอบอาชญากรรมจะมีมากที่สุด

ทฤษฎีนี้อธิบายสภาพอาชญากรรมในประเทศไทยในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

2. แนวคิดและทฤษฎีการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

มาสโลว์ (Abraham Maslow, 1954 : 80) ได้จำแนกความต้องการของมนุษย์จากความต้องการขั้นพื้นฐาน ไปจนถึงความต้องการขั้นสูงสุดไว้ 5 ชั้น จากชั้นต่ำไปสูง ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย เป็นความต้องการพื้นฐานลำดับแรกที่มีความจำเป็นต่อมนุษย์ในด้านปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เรียกว่าเป็นความต้องการทางเพศ ถ้าความต้องการนี้ไม่ได้รับความตอบสนองแรงจูงใจอื่นก็ยากที่จะเกิดขึ้น

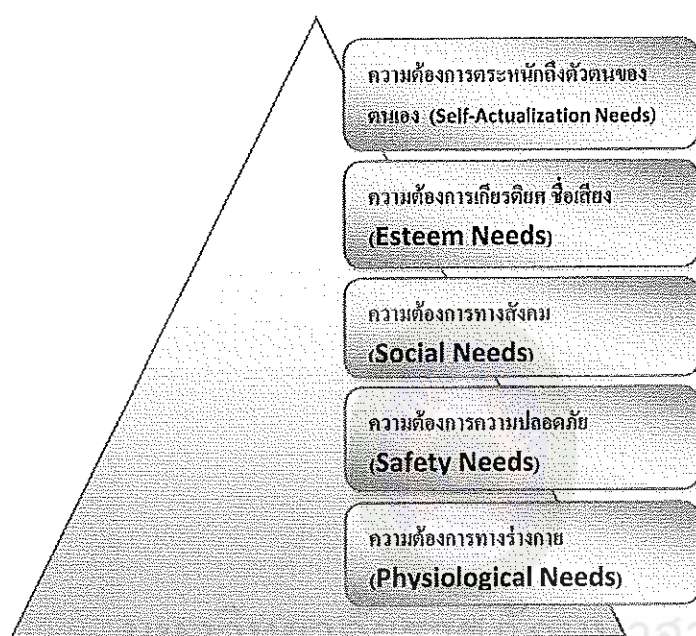
2. ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัย มนุษย์ทุกคนต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยในการดำรงชีวิตและทรัพย์สิน

3. ความต้องการความเป็นเจ้าของ และความต้องการที่จะได้รับจากบุคคลอื่นหรือต้องการความรัก มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงต้องเข้าสังคมและรวมกลุ่มและถ้าได้มีส่วนร่วมหรือแสดงความเป็นเจ้าของในสิ่งใดก็จะทำให้เกิดความรับผิดชอบ รักหวงแหนในสิ่งนั้น และภูมิใจที่ได้รับรับการยอมรับจากบุคคลอื่นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

4. ความต้องการให้ตนเองมีศักดิ์ศรี และได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น เป็นความต้องการขั้นสูงของบุคคลที่ต้องการเกียรติชื่อเสียงศักดิ์ศรีการเคารพยกย่องจากบุคคลอื่นอันก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

5. ความต้องการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ต้องการเป็นตัวของตัวเอง เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของบุคคลที่จะมีลักษณะอันเด่นชัดของตนเองมีศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิตบรรลุเป้าหมายให้ประสบผลสำเร็จตามความต้องการ

โดยผู้วิจัยได้สรุปลักษณะของทฤษฎีความต้องการตามแนวคิดของมาส โลว์ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ความต้องการตามแนวคิดของมาส โลว์

เมื่อมาพิจารณาถึงความต้องการของมนุษย์แล้ว ตามความต้องการและความจำเป็น โดยธรรมชาติบังคับให้มนุษย์ต้องอาศัยอยู่รวมกันเป็นหมู่ เพราะการอยู่ลำพังคนเดียวย่อมไม่สามารถป้องกันชีวิตของตนให้รอดพ้นจากภัยอันตรายต่างๆ ได้ เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นชุมชนจนเป็นประเทศ อันเริ่มจากครอบครัวซึ่งในสังคมครอบครัวก็มีการเชื้อบังคับ เคารพและเสียสละแก่กันและกัน ถ้ามองกว้างไปในสังคมก็จะมีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นกรอบให้คนปฏิบัติตาม ใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหรือทำให้คนอื่นได้รับความเสียหายก็จะถูกเกลียดชังคำหยาบและถูกลงโทษจากหมู่คณะ โดยปกติในสังคมหรือหมู่ชนจะมีหัวหน้าปกครองโดยยึดหลักศาสนา เมื่อมีการขัดแย้งกันก็จะใช้ธรรมเนียมประเพณี และศาสนาเป็นกฎเกณฑ์ในการตัดสิน ทั้งนี้ก็เพื่อความสงบเรียบร้อยของชุมชนที่อยู่รวมกัน ด้วยเหตุนี้ข้อบังคับความประพฤติของ

มนุษย์จึงเกิดขึ้น สำหรับผู้ต้องขัง เป็นเรื่องเห็นได้ชัดว่าส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการตอบสนองในปัจจัยต่างๆ อันเป็นสาเหตุให้นำไปสู่การประกอบอาชญากรรม

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

แบนดูรา (Bandura, 1989) มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมด้วยและการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม

การที่ปัจจัยทั้ง 3 ทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกันนั้น ก็ได้หมายความว่าทั้งสามปัจจัยนั้นจะมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกบางปัจจัยและอิทธิพลของปัจจัยทั้งสามด้าน ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมๆกัน หากแต่ต้องอาศัยเวลาในการที่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดต่อปัจจัยอื่นๆ

นอกจากเสนอปัจจัยทั้งสามที่กำหนดซึ่งกันและกันแล้ว Bandura (1989) ยังเสนอแนวคิดของการเสริมแรงออกไปอีกโดยที่เขา กล่าวว่า การเสริมแรงมิได้ทำหน้าที่เพียงแต่ทำให้เกิดพฤติกรรมเพิ่มขึ้นเท่านั้น หากแต่อาจมีหน้าที่อื่นๆ ซึ่งเขาบอกว่าการเสริมแรงนั้น ทำหน้าที่ 3 ประการด้วยกันคือ

1. ทำหน้าที่เป็นข้อมูล ให้บุคคลรู้ว่าควรจะทำพฤติกรรมอะไร ในสถานการณ์ใดในอนาคต เพราะการเสริมแรงด้วยตัวของมันเองจะไม่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเพิ่มมากขึ้น แม้ว่าบุคคลนั้นจะได้รับการเสริมแรงมาก่อนแล้วก็ตาม ถ้าเขามีความเชื่อจากข้อมูลอื่นๆ ว่าการแสดงผลพฤติกรรมในลักษณะเดียวกันนั้นจะไม่ได้รับการเสริมแรงในอนาคต
2. ทำหน้าที่เป็นสิ่งจูงใจ เนื่องจากประสบการณ์ในอดีตทำให้บุคคลเกิดความคาดหวังว่าการกระทำบางอย่างจะทำให้ได้รับการเสริมแรง การที่บุคคลคาดหวังถึงผลกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคตนี้ก็จะเป็นแรงจูงใจต่อพฤติกรรมที่จะกระทำในปัจจุบันทำให้บุคคลเพิ่มโอกาสที่จะแสดงผลพฤติกรรมดังกล่าวในในเวลาต่อมา
3. ทำหน้าที่เป็นตัวเสริมแรง นั่นคือเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม แต่ทว่าการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมได้คตินั้น บุคคลจะต้องตระหนักถึงการที่ได้รับการเสริมแรงนั้นด้วย

การเสริมแรงอาจจะมีประสิทธิภาพในการทำกับพฤติกรรมของบุคคลที่เคยเรียนรู้มาแล้วแต่ค่อนข้างไม่มีประสิทธิภาพในการทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และเป็นการยากที่บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติ โดยไม่ได้เห็นผู้อื่นแสดงผลพฤติกรรมมาก่อน ด้วยเหตุนี้ Bandura

(1989) จึงมีความเชื่อว่าคนเราส่วนใหญ่จำเป็นต้องผ่านการเรียนรู้ โดยการสังเกตพฤติกรรมจากผู้อื่นมาแทบทั้งสิ้น เขาจึงให้ความสำคัญกับแนวคิดของการเรียนรู้โดยการสังเกตนี้เป็นอย่างมาก

การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning)

Bandura (1989) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของคนเรานั้นเกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งจะแตกต่างจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงซึ่งต้องอาศัยการลองถูกลองผิด เพราะนอกจากจะสูญเสียเวลาแล้วยังอาจมีอันตรายได้ในบางพฤติกรรมในการเรียนรู้ผ่านตัวแบบนั้น ตัวแบบเพียงคนเดียวสามารถที่จะถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน และเนื่องจากคนเรานั้นใช้ชีวิตในแต่ละวันในสภาพแวดล้อมที่แคบๆ ดังนั้นการเรียนรู้กับสภาพการณ์ต่างๆ ของสังคมจึงผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้อื่น โดยการได้ยินและได้เห็น โดยไม่มีประสบการณ์ตรงมาเกี่ยวข้อง คนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของสังคมโดยผ่านทางสื่อแทบทั้งสิ้น

หน้าที่ของตัวแบบแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. หน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ ในกรณีนี้เป็นกรณีที่ผู้สังเกตตัวแบบนั้นยังไม่เคยได้เรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวมาก่อนเลยในอดีต
2. ทำหน้าที่เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เป็นกรณีที่ผู้สังเกตเคยเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วบ้างในอดีต ตัวแบบก็จะทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่เคยเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวพยายามพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
3. ทำหน้าที่ยับยั้งพฤติกรรม ในกรณีที่ผู้สังเกตมีพฤติกรรมไม่เป็นที่พึงประสงค์มาก่อนตัวแบบนั้นก็จะทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นลดลง หรือไม่เกิดขึ้นเลย

ตัวแบบนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ (Live Model) คือตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง
2. ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ในการเรียนรู้โดยสังเกตผ่านตัวแบบนี้ Bandura (1989) ได้กล่าวว่า ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการตั้งใจ (Attentional Process) บุคคลไม่สามารถเรียนรู้ได้มาจากการสังเกต ถ้าเขาไม่มีความตั้งใจและรับรู้ได้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก

กระบวนการตั้งใจจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะสังเกตอะไรจากตัวแบบนั้น องค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการตั้งใจแบ่งออกได้เป็น 2 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ องค์ประกอบของตัวแบบเอง พบว่าตัวแบบที่ทำให้บุคคลมีความตั้งใจจะสังเกตนั้นต้องเป็นตัวแบบที่มีลักษณะเด่นชัด เป็นตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึงพอใจ พฤติกรรมที่แสดงออกไม่สลับซับซ้อนมากนัก จิตใจรวมทั้งพฤติกรรมของตัวแบบที่แสดงออกนั้นควรมีคุณค่าในการใช้ประโยชน์อีกด้วย นอกจากองค์ประกอบของตัวแบบแล้ว ยังมีองค์ประกอบของผู้สังเกตอีกด้วย ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการเห็น การได้ยิน การรู้รส กลิ่นและการสัมผัส จุดของการเรียนรู้ ความสามารถทางปัญญา ระดับของการตื่นตัว และความชอบที่ได้เรียนรู้มาก่อนแล้ว

2. กระบวนการเก็บจำ (Production Process) บุคคลจะไม่ได้รับอิทธิพลมากนักจากตัวแบบ ถ้าเขาไม่สามารถจะจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์ และจัดโครงสร้างให้ง่ายต่อการจดจำ การจัดระบบ โครงสร้างทางปัญญา การชักซ้อมลักษณะของตัวแบบที่สังเกตได้ในความคิดของตนเอง และชักซ้อมด้วยการกระทำ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญาของผู้สังเกตอีกด้วย

3. กระบวนการการกระทำ (Production Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้นั้นมาเป็นการกระทำ ซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งที่ได้จำในการสังเกตการณ์กระทำของตนเอง การได้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเอง และการเทียบเคียงการกระทำจากภาพที่จำได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตอีกด้วย ซึ่งได้แก่ความสามารถทางกายและทักษะในพฤติกรรมย่อยๆต่างๆที่จะทำให้สามารถทำให้แสดงพฤติกรรมด้วยตามตัวแบบ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) การที่บุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ กระบวนการจูงใจย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งของล่อใจจากภายนอก สิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้เป็นสิ่งของที่จับต้องได้ เป็นที่ยอมรับของสังคมและพฤติกรรมที่กระทำตามตัวแบบนั้นสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ต่างๆได้ นอกจากนั้นยังขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับ ตลอดจนสิ่งล่อใจของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ และการประเมินตนเอง นอกจากนี้ในแง่ของผู้สังเกตนั้น ยังขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของสิ่งล่อใจ ความลำเอียงจากการเปรียบเทียบทางสังคมและมาตรฐานภายในตนเอง

จากการประเมินพฤติกรรมการค้ายาเสพติดของผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจของบุคคลที่อยากให้ตนเองมีอำนาจ ได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเอง การเกิดพฤติกรรมการค้ายาเสพติด อาจเกิดจากการที่บุคคลเรียนรู้หรือสังเกตเห็นจาก

ตัวแบบ มีพฤติกรรมดังกล่าวแล้วสามารถทำให้มีทรัพย์สินมากมาย มีลูกน้องบริวาร จึงทำให้บุคคลพยายามที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมค้าขายเสพติดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลที่ทำให้เข้าร่วมกระบวนการค้าขายเสพติด

2.3 แนวคิดของความคาดหวัง

แนวคิดในการอธิบายความคาดหวัง สตรีย์ กาญจนวงศ์ (2549 : 58) แบ่งเป็น 2 ประการ คือ ความคาดหวังเฉพาะกับความคาดหวังทั่วไป ซึ่งความคาดหวังเฉพาะ (Specific Expectancies) สะท้อนให้เห็นประสบการณ์ที่ได้รับจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งในอดีตกับความคาดหวังทั่วไป (Generalized Expectancies) ซึ่งเป็นผลรวมของประสบการณ์ในสถานการณ์ต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันหรือเกี่ยวข้องกัน ในขณะที่สันติชัย คำสมาน (อ้างถึงใน สุภักฎาณี สุขสำราญ, 2544 : 16) ได้อธิบายความคาดหวังในลักษณะของการเป็นทฤษฎีช่วยตัดสินใจในการกระทำว่ามีข้อพิจารณาเกี่ยวกับความคาดหวัง 2 ประการ คือ พิจารณาเป้าหมายที่จะไปสู่สิ่งที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงไร (Valance) และพิจารณาว่าสิ่งที่กระทำสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดหมายได้เพียงไร (Expectancy) โดยทั้ง 2 ประการนี้มีความสัมพันธ์กัน แนคเลอร์ และลอร์ (อ้างถึงใน สังเวียน อ่อนแก้ว, 2536 : 65) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคาดหวังไว้ 3 ประการ คือ

1. การคาดหวังเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น บุคคลจะมีพฤติกรรมอย่างไร จะขึ้นอยู่กับในใจเขามีการคาดหวังอย่างไรเกี่ยวกับผลที่ติดตามมา
2. ความพอใจหรือคุณค่าของผลที่เกิดขึ้น ผลที่เขาคาดว่าจะเกิดขึ้นนั้น ได้ก่อให้เกิดความพอใจหรือมีคุณค่าแก่เขาเพียงใด
3. ความคาดหวังเกี่ยวกับกำลังความพยายามกับผลการปฏิบัติงาน ความคาดหวังของบุคคลเกี่ยวกับความยุ่งยากในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลนั้นว่าจะปฏิบัติงานดังกล่าวหรือไม่

ความหมายของความคาดหวัง

Victor Vroom (วิกเตอร์ วรู, 1970 : 91-103) กล่าวถึงความคาดหวังในทฤษฎี Valence, Instrumentality and Expectancy (V.I.E.) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. V มาจากคำว่า Valence หมายถึง ความพึงพอใจของมนุษย์ที่มีต่อผลลัพธ์ (Outcomes) ของการกระทำ ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดของความพึงพอใจของมนุษย์ ระดับของความพึงพอใจที่มนุษย์คาดหวังว่าจะได้จากผลลัพธ์นั้นๆ ไม่ใช่เกิดจากการเห็นคุณค่าที่แท้จริงของผลลัพธ์นั้นเสมอไป

2. I มาจากคำว่า Instrumentality หมายถึง ความเชื่อถือ วิธีการในการเชื่อมโยงผลลัพธ์อย่างหนึ่งไปสู่ผลลัพธ์อีกหลายอย่าง

3. E มาจากคำว่า Expectancy หมายถึง การคาดการณ์จากความเชื่อว่าผลลัพธ์จะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

เกทเซลส์ (Getzels, 1968 : 45-47) กล่าวว่าความคาดหวังของบุคคลย่อมแตกต่างกันไป เพราะคนเราต่างมีความคิดและความต้องการแตกต่างกัน พฤติกรรมทางสังคมของบุคคลจึงแตกต่างกันออกไปด้วย

อ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford University, 1989 : 281) ให้ความหมายของความคาดหวังว่าเป็นสถานะทางจิตซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิด หรือเป็นความคิดเห็นอย่างมีวิจารณ์ญาณของบุคคลที่คาดคะเน หรือคาดการณ์ล่วงหน้าต่อบางอย่างว่าควรจะมี ควรจะเป็น หรือควรจะมีเกิดขึ้น

มอนดี้ (Mondy et. Al., 1990 อ้างถึงใน พิสิฐ มหามงคล, 2546 : 20) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่าเป็นการคาดการณ์ของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ โดยบุคคลจะใช้ประสบการณ์ที่เคยประสบมาเป็นปัจจัยในการกำหนดความคาดหวัง ความคาดหวังจึงเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความหรือการคาดการณ์ต่อสิ่งต่างๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นพฤติกรรม การแสดงออกของบุคคลจึงเป็นไปตามผลลัพธ์ของความคาดหวังที่ตั้งไว้

จากความหมายความคาดหวังข้างต้น สรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นระดับพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของตนในการตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดหรือต้องการให้เป็นไปตามความต้องการของตน เช่น หากบุคคลมีความคาดหวังว่าจะได้รับเงินจากการค้าขายเสพติดก็จะเป็นเหตุให้บุคคลมีพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความคาดหวังของตัวเองด้วยการก้าวสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

2.4 ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคคินแลนด์

การศึกษาแรงจูงใจของมนุษย์ได้มีการพัฒนามาเรื่อยๆ โดยมีการศึกษาที่แตกต่างกันไป เช่น จำแนกตามลักษณะแรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก หรือจำแนกกลุ่มโดยเน้นตามวัตถุประสงค์ของทฤษฎี ซึ่งลักษณะหลังนี้ ปัจจุบันนิยมจำแนกทฤษฎีแรงจูงใจออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มทฤษฎีเน้นเนื้อหา (Content Theories) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มุ่งสำรวจความต้องการโดยพยายามชี้ให้เห็นว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่อยู่ในตัวบุคคล และสิ่งแวดล้อมที่จะกระตุ้นให้เขาเกิดผลการปฏิบัติและกลุ่มทฤษฎีที่เน้นกระบวนการ (Process Theories) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พิจารณาถึงกระบวนการคิด ความเข้าใจเมื่อบุคคล เลือกรูปแบบพฤติกรรมที่จะกระทำมากกว่าความต้องการที่จะกระทำมากกว่าความต้องการที่กระตุ้นให้กระทำเป็นการให้ความสำคัญว่ามี

เป้าหมายอะไร ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่จูงใจคนและถูกจูงใจอย่างไร จันท์ศิริ วาทพงษ์และคณะ (2546 : 9-11)

ในการศึกษาคั้งนี้มุ่งศึกษาทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ของแมคคินเลนด์ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มของทฤษฎีเนื้อหาเพราะเป็นการศึกษาให้เข้าใจถึงแรงผลักดัน ที่อยู่ภายในตัวบุคคลที่เป็นผู้นำที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยทฤษฎีความต้องการ จากการเรียนรู้ของแมคคินเลนด์จะมุ่งอธิบายพฤติกรรมของบุคคลและควมมีประสิทธิผลของพฤติกรรมนั้นๆ ทฤษฎีนี้กล่าวถึงความต้องการของบุคคลที่ได้รับการเรียนรู้และพัฒนาขึ้นมาจากประสบการณ์ในช่วงชีวิตที่ผ่านมาและจากวัฒนธรรมทางสังคมของบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. **ความต้องการความสำเร็จ (Achievement Needs)** หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำให้อะไรบางอย่างดีขึ้นหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าที่เคยทำมาก่อน ซึ่งในบางครั้งบุคคลที่ไม่พึงพอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่ของตัวเอง ก็จะพยายามหาวิถีทางที่จะทำให้ตัวเองรู้สึกพึงพอใจและประสบความสำเร็จ ซึ่งบางครั้งถึงแม้จะเป็นวิถีทางที่ไม่ถูกต้องก็ตาม

2. **ความต้องการความเป็นพวกพ้อง (Affiliations Needs)** หมายถึง ความต้องการความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร การยอมรับของกลุ่มและเป็นที่ชื่นชอบจากบุคคลอื่น บุคคลประเภทนี้จึงให้ความสนใจในความรู้สึกรักของผู้อื่น มักเห็นด้วยและมีอารมณ์ร่วมไปกับผู้อื่น พยายามสร้างและรักษาความเป็นมิตร ชอบสนุกสนานกับงานเลี้ยง และกิจกรรมทางสังคม

3. **ความต้องการอำนาจ (Power Needs)** หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาที่จะได้มาและรักษาควบคุมบุคคลอื่น โดยตรง บุคคลประเภทนี้ต้องการเป็นผู้นำ ชอบแข่งขันเพื่อให้ตนเองมีสถานภาพที่สูงขึ้น และชอบการเผชิญหน้า

แมคคินเลนด์กล่าวว่า ทุกคนมีความต้องการทั้ง 3 ด้านอยู่ในตัวแต่มีระดับมากน้อยแตกต่างกันไป บุคคลใดมีความต้องการด้านใดสูงจะแสดงออกมาให้เห็นเด่นชัด เป็นบุคลิกภาพส่วนบุคคลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เป็นแรงจูงใจของผู้ค้ายาเสพติดนั้น มีความเกี่ยวข้องในองค์ประกอบที่สำคัญของแรงจูงใจ คือ

1. **แรงจูงใจด้านอำนาจ (Power Motives)** แรงจูงใจด้านอำนาจ เป็นเหมือนความต้องการที่จะควบคุมผู้อื่น หรือผลักดันให้ตนเองอยู่เหนือผู้อื่น ซึ่งนักจิตวิทยาชื่อ แอดเลอร์ (Adler) เชื่อว่าแรงขับเคลื่อนนี้มีมาตั้งแต่เกิด ซึ่งยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1.1 แรงจูงใจด้านอำนาจเพื่อตนเอง (Personalized Power Motives) เป็นความต้องการอำนาจที่มีความยับยั้งชั่งใจและควบคุมตนเองด้านต่ำ มักจะแสดงออกถึงการใช้อำนาจอย่างไม่มีกฎเกณฑ์ ชอบแข่งขัน ชอบเอาชนะ เป็นบุคคลที่มองหาประโยชน์จากบุคคลอื่น และมักไม่ให้ความสำคัญกับผู้อื่น

1.2 แรงจูงใจด้านอำนาจเพื่อสังคม (Socialized Power Motives) เป็นความต้องการอำนาจที่ใช้อย่างยับยั้งชั่งใจและมีการควบคุมตนเอง (Henderson, 1988) ซึ่งจะแสดงถึงการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เคารพในสิทธิของผู้อื่น

2. แรงจูงใจด้านการมีพวกพ้อง (Affiliation Motive) บุคคลทุกคนมีความต้องการที่จะผูกพันหรือต้องการพวกพ้อง ซึ่งจะมีมากน้อยแตกต่างกันออกไปในลักษณะที่มักจะเห็นด้วยหรือมีอารมณ์ร่วมไปกับผู้อื่น

ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงแรงจูงใจของผู้ขายาสพติดที่เข้าไปร่วมขบวนการนั้น จะมีทั้งแรงจูงใจในด้านอำนาจเพื่อตนเองซึ่งจะกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองพึงพอใจและรู้สึกว่าตนเองสำคัญเหนือผู้อื่น และแรงจูงใจด้านอำนาจ การเป็นพวกพ้อง ซึ่งมักจะแสดงถึงการมีพวกพ้องในกลุ่มต้องการเป็นที่รักของคนอื่น ในบางครั้งจะแสดงออกมาในรูปของผู้มีอิทธิพล มีลูกน้องมากมายให้ความเคารพยำเกรง

2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน

คำว่า “พฤติกรรมเบี่ยงเบน” นั้นหมายถึง การแสดงออกของบุคคลหรือการประพฤติปฏิบัติที่ผิดไปจากกฎหมาย ระเบียบของสังคมที่กำหนดไว้

วารุณี ฐิริสินสิทธิ์ (2531 : 70-71) ได้อธิบายไว้ว่า หลักการที่สำคัญของพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของวัยรุ่น หรือการกระทำผิดของวัยรุ่นนั้นมีดังนี้ คือพฤติกรรมการกระทำผิด เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ มิใช่มีมาแต่กำเนิดหรือสืบทอดทางสายเลือด เช่น เรียนรู้จากการปะทะสังสรรค์กับคนอื่น ๆ ในกระบวนการติดต่อสื่อสารทั้งทางคำพูดและอากัปกริยา โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกันเป็นส่วนตัว รวมถึงเรียนรู้ทั้งกลวิธีในการประกอบอาชญากรรม โดยมีแรงจูงใจ แรงผลักดัน การให้เหตุผลและทัศนคติของการกระทำผิด มาเป็นเครื่องนำทางให้เรียนรู้ทั้งในรูปของความเชื่อถือ ที่มีต่อบทบัญญัติของกฎหมาย หรือไม่มีความเชื่อถือต่อบทบัญญัติซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในบางสังคมจะมีความเชื่อถือในกฎหมาย ในขณะที่บางสังคมไม่มีความเชื่อถือ

การที่วัยรุ่นกระทำผิด เพราะว่าได้เรียนรู้ด้านที่พึงพอใจต่อการละเมิดกฎหมาย ซัทเซอร์แลนด์ ถือว่าข้อนี้เป็นหลักการขั้นพื้นฐานของทฤษฎี โดยมองว่า บุคคลกลายเป็นผู้กระทำ

ผิด เพราะได้สัมพันธ์ติดต่อกับแบบแผนการกระทำผิดและห่างเหินจากแบบแผนที่ต่อต้านการกระทำผิด นอกจากนี้ความถี่ของการคบหาสมาคม ช่วงเวลา ตามก่อนหลังและความเข้มข้น ก็มี ส่วนทำให้เกิดการเรียนรู้ในการกระทำผิดด้วย หมายความว่า ถ้าวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดถี่หรือบ่อยๆ และอยู่ในช่วงเวลานาน โอกาสที่วัยรุ่นจะกระทำผิดไปด้วยมีมาก นอกจากนี้ถ้าวัยรุ่นนั้นมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดช่วงสั้นๆของชีวิต พฤติกรรมการกระทำผิดจะเกิดขึ้น และติดตัวไปตลอดชีวิต

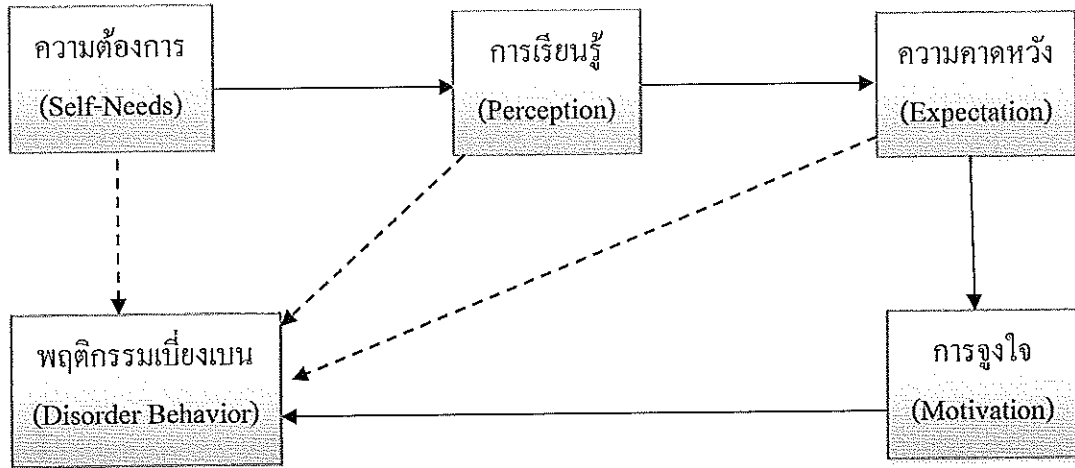
ความเข้มข้น หมายถึง แหล่งที่เป็นแบบแผนของการกระทำผิดเป็นที่ยกย่องมากน้อย เพียงใดต่อวัยรุ่น และวัยรุ่นมีปฏิริยาทางอารมณ์สัมพันธ์กับการสมาคมนั้นเพียงใด ถ้าเข้มข้นมาก โอกาสที่เด็กจะยอมรับและปฏิบัติตามแบบแผนก็เกิดขึ้นได้มาก

กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมกระทำผิดนั้น จะมีความสัมพันธ์ทั้งแบบแผนการกระทำผิด และแบบแผนที่ต่อต้านการกระทำผิด นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับกลไกทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ต่างๆด้วย ในขณะที่พฤติกรรมกระทำผิดเป็นการแสดงออกของความต้อการหรือค่านิยมต่างๆ ไป แต่พฤติกรรมการกระทำผิดไม่สามารถอธิบายได้จากความต้อการหรือค่านิยมโดยทั่วๆ ไปนั้น เพราะพฤติกรรมตามปกติก็แสดงออกด้วยความต้อการและค่านิยมอย่างเดียวกัน ดังนั้นจึงไม่สามารถกล่าวได้ว่า ความต้อการเงินทำให้คนเป็นโจร เพราะกรรมกรก็ต้อการเงินแต่ไม่เป็นโจร โดยสรุปทฤษฎีบทของซัทเธอร์แลนด์ ได้เสนอว่า สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้วัยรุ่นกระทำผิดคือ การที่วัยรุ่นมีการสมาคมกับกลุ่มที่กระทำผิด ในขณะที่ผู้ไม่กระทำผิด คือผู้ที่มีการสมาคมกับกลุ่มที่ต่อต้านการกระทำผิด

ด้วยเหตุผลของการสมาคมที่แตกต่างกันนี้เองที่จะมีส่วนสำคัญที่จะช่วยอธิบาย การค้ายาเสพติดของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในการวิจัยครั้งนี้ได้

สุพัตรา สุภาพ (2534 : 131-133) กล่าวว่า ในชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้น จะต้องเผชิญกับสภาพการณ์ใหม่ๆ ค่านิยมต่างๆ เช่น ความก้าวหน้า เสรีภาพ วัตถุนิยม การแข่งขัน ฯลฯ มนุษย์จึงต้องพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่แตกต่างกัน จะปรับตัวหรือแก้ไขปัญหาของตนเอง บางคนปรับตัวเองไม่ได้ก็อาจออกไปในทางฝ่าฝืนระเบียบและศีลธรรมอันดีงาม เช่น ทูจริด เพื่อให้ตนเองร่ำรวยมีหน้ามีตาซึ่งเป็นปัญหาแก่สังคม โดยส่วนรวม อย่างไรก็ตาม สังคมก็มีระเบียบแบบแผนหรือบรรทัดฐานช่วยยึดเหนี่ยวให้สังคมอยู่ร่วมกันได้ เพราะบุคคลอาจจะกระทำการฝ่าฝืน มีเหตุซุกงูใจให้กระทำไป เช่น อยากสนุก อยากดัง อยากรวย เป็นต้น

สรุปโครงสร้างแนวคิดและทฤษฎีของพฤติกรรมมนุษย์ที่นำไปสู่การกระทำความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างแนวคิดและทฤษฎีของพฤติกรรมมนุษย์ที่นำไปสู่การกระทำความคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

อธิบายได้ว่า เมื่อมนุษย์เกิดความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ ความต้องการดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนรู้ทางสังคมที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองโดยหากมนุษย์เกิดการรับรู้ว่าการประกอบอาชญากรรมตามทฤษฎีของเบนคูราจะทำให้ได้สิ่งที่ตัวเองต้องการ มนุษย์ก็จะเกิดความคาดหวัง ตามทฤษฎีของรูม จากนั้นจะนำไปสู่แรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรม เป็นต้นว่ามนุษย์มีความต้องการอยากได้เงินและได้เรียนรู้ว่าการค้ายาเสพติดจะทำให้มีเงินและรวยเร็ว มนุษย์ก็จะเกิดความคาดหวังที่จะได้เงินดังกล่าว ซึ่งความคาดหวังดังกล่าวจะนำไปสู่การจูงใจที่จะกระทำความผิดตามทฤษฎีของแมคคินเลนด์ นำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบน คือ มีพฤติกรรมการกระทำความผิดในที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

1. ความหมายของพฤติกรรม (Behavior)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 155) ให้นิยามว่า พฤติกรรม หมายถึงกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ แต่สามารถวัดได้โดยใช้เครื่องมือพิเศษ และสามารถบอกได้ว่า มี หรือ ไม่มี เช่น ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก ความสนใจ

ลักษณะ สิริวัตน์ (2544 : 114) ให้นิยามว่า พฤติกรรมมนุษย์เป็นการกระทำหรือ กิริยาที่แสดงออกมาทางร่างกาย กล้ามเนื้อ สมอง ในทางอารมณ์ ความคิดและความรู้สึก พฤติกรรมเป็นการกระทำจากการตอบสนองจากสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นมาเร้าในเวลาใดจะมีการตอบสนองเมื่อนั้น

สุรพล พยอมรัมย์ (2545 : 18-20) ให้นิยามว่า พฤติกรรม ในทางจิตวิทยานั้น หมายถึง การกระทำอันเนื่องมาจากการกระตุ้นหรือการจูงใจจากสิ่งเร้าต่างๆ การกระทำหรือ พฤติกรรมเหล่านั้นเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง ตกแต่งและตั้งในที่จะทำให้เกิดขึ้น เพื่อให้บุคคลอื่นได้สัมผัสรับรู้ พฤติกรรมของบุคคลแม้จะกระทำด้วยสาเหตุ จุดมุ่งหมายเดียวกันแต่จะมีลักษณะอาการแตกต่างกัน เมื่อบุคคล เวลา สถานที่หรือสถานการณ์ เปลี่ยนไปเนื่องจากการกระทำของบุคคลล้วนจะต้องผ่านกระบวนการคิด การตัดสินใจ อันประกอบด้วยอารมณ์และความรู้สึกของผู้กระทำพฤติกรรมนั้นๆ จึงทำให้พฤติกรรมของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน หรือปรับเปลี่ยนไปตามเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเสมอ ด้วยเหตุผลที่ว่า พฤติกรรมแต่ละครั้งจะเกิดจากกระบวนการ ซึ่งหากพิจารณาแยกกระบวนการออกเป็นส่วนๆ จะพบว่า ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ส่วนการแสดงออกหรือกิริยาท่าทาง (Acting)
2. ส่วนการคิดที่เกี่ยวกับกิริยานั้น (Thinking)
3. ส่วนความรู้สึกที่มาอยู่ในขณะนั้น (Feeling)

2.ประเภทของพฤติกรรมมนุษย์

ชัยพร วิชชาวุธ (2530 : 25) ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมมนุษย์ได้เป็น 2

ประเภทคือ

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยใช้ประสาทสัมผัสหรือใช้เครื่องมือ พฤติกรรมภายนอกยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 พฤติกรรมภายนอกที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต คือพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ง่าย เช่น การเคลื่อนไหวของแขน ขา การเต้นของหัวใจ เป็นต้น เรียกว่า พฤติกรรมโมลาร์ (Molar Behavior)

1.2 พฤติกรรมภายนอกที่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกตคือพฤติกรรมที่เราไม่สามารถเห็นด้วยตาเปล่า เช่น การทำงานของคลื่นสมองจะต้องใช้เครื่องมือวัด พฤติกรรมประเภทนี้ เรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior)

2. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่เจ้าตัวเท่านั้นรับรู้ เช่น การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึกหิว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมภายใน มี 4 ลักษณะคือ

2.1 พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึกจากการสัมผัส (Sensitive) เช่น การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส การสัมผัส และการมีความสุขใจ เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมที่เป็นการเข้าใจหรือตีความ (Interpreting) เช่น เมื่อเรามองตาเพื่อนก็เข้าใจเพื่อนได้

2.3 พฤติกรรมที่เป็นความจำ (Remembering) เช่น เมื่อมีโทรศัพท์เรียกเข้ามาเราอาจจำเสียงของเพื่อนได้

2.4 พฤติกรรมที่เป็นความคิด (Thinking) การคิดมีหลายชนิดอาจเป็นการคิดสร้างสรรค์หรือการคิดหาเหตุผลก็เป็นได้

3. กระบวนการเกิดพฤติกรรม

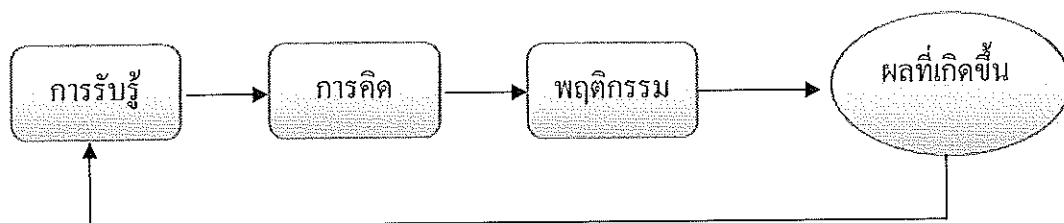
สุรพลพยอมแย้ม (2545 : 25-26) ได้แบ่งกระบวนการเกิดพฤติกรรมแต่ละครั้งออกเป็นกระบวนการย่อยได้อีก 3 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการรับรู้ (Perception Process) กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการเบื้องต้นที่เริ่มจากการที่บุคคลได้รับสัมผัสหรือรับรู้ข่าวสารจากสิ่งเร้าต่างๆ โดยผ่านระบบประสาทสัมผัส

2. กระบวนการคิดและเข้าใจ (Cognition Process) กระบวนการนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการทางปัญญา ซึ่งประกอบไปด้วยการเรียนรู้ การคิดและการจำ ตลอดจนการนำไปใช้หรือเกิดการพัฒนาจากการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยการรับสัมผัสและรับรู้ที่นำไปสู่การคิดและการเข้าใจ เป็นระบบการทำงานที่มีความซับซ้อนและเป็นกระบวนการภายในทางจิตที่ศึกษาและสรุปเป็นคำอธิบายที่ชัดเจนได้

3. กระบวนการแสดงออก (Spatial Behavior Process) หลังจากที่ผ่านมาขั้นตอนของการรับรู้การคิดและเข้าใจ บุคคลจะมีอารมณ์ตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับรู้นั้น แต่ยังมีได้แสดงออกให้ผู้อื่นได้รับรู้ ยังคงเป็นพฤติกรรมที่อยู่ภายใน แต่เมื่อได้คิดและเลือกที่จะแสดงการตอบสนองให้บุคคลอื่นได้สังเกตเห็นเราเรียกว่า พฤติกรรมภายนอก ซึ่งพฤติกรรมภายนอกนี้อาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทั้งหมดที่อยู่ภายในตัวบุคคลนั้น

โดยผู้วิจัยได้สรุปกระบวนการเกิดพฤติกรรม ดังแผนภาพที่ 3

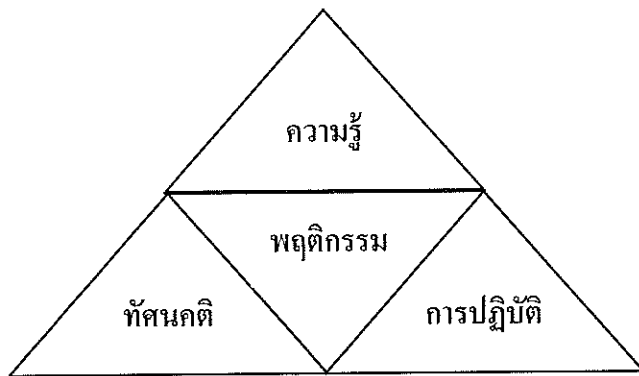
แผนภาพที่ 3 แสดงการเกิดพฤติกรรม

4. องค์ประกอบของพฤติกรรม

Bloom (1697 ; อ้างถึงใน นกมล บำรุงกิจ, 2544 : 14-15) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมว่าเป็นกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำขึ้นซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่สังเกตเห็นได้หรือไม่ก็ได้ก็ตาม พฤติกรรมดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้ (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้มีขั้นของความสามารถทางด้านความรู้ การให้ความคิดและพัฒนาการทางด้านสติปัญญา
2. พฤติกรรมด้านทัศนคติ (Attitude Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสนใจ ความรู้สึก ท่าที ความชอบในการให้คุณค่าหรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถือ เป็นพฤติกรรมที่ยากต่อการอธิบายเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคล
3. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่ใช้ความสามารถในการแสดงออกของร่างกาย ซึ่งรวมถึงการแสดงออกในสถานการณ์ต่างๆ หรืออาจเป็นสถานการณ์ที่คาดคะเนว่าจะปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมด้านนี้เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายซึ่งต้องอาศัยการตัดสินใจหลายขั้นตอน

โดยผู้วิจัยได้สรุปสามารถสรุปองค์ประกอบของพฤติกรรม ดังแผนภาพที่ 4

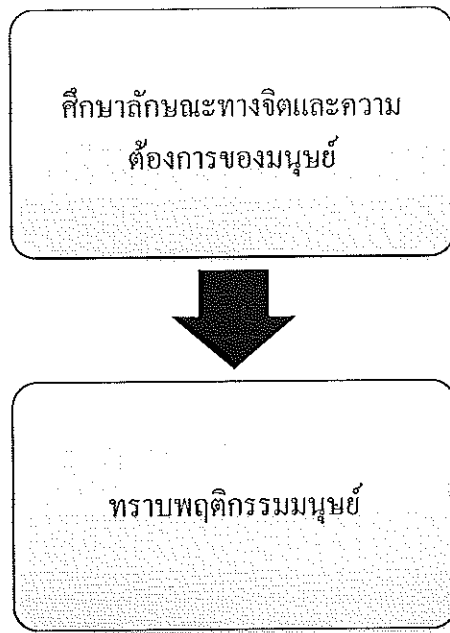

แผนภาพที่ 4 แสดงองค์ประกอบของพฤติกรรม

5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์

การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางจิตของมนุษย์จะช่วยให้เราทราบถึงธรรมชาติของจิตใจและความต้องการของมนุษย์ อันจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ นักพฤติกรรมศาสตร์ในปัจจุบันยอมรับกันว่า การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์จะต้องศึกษาลักษณะแห่งจิตซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับมูลเหตุแห่งพฤติกรรมของคนให้ทราบโดยต้องแท้เสียก่อน ทั้งนี้ เพื่อจะหยั่งรู้ถึงพื้นฐานมูลเหตุแห่งการกระทำของมนุษย์ โดยการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคล (Individual Behavior) นั้น โดยทั่วไปย่อมจะมีตัวแปรหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์อยู่เป็นจำนวนมาก การที่ทราบถึงตัวกำหนดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ให้ได้ทั้งหมดนั้น ย่อมเป็นการพ้นวิสัย อย่างไรก็ตามนักพฤติกรรมศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องมนุษย์โดยทั่วไปแล้ว ยอมรับกันว่า เมื่อก้าวถึงการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคลแล้วย่อมจะประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ บุคลิกภาพ แรงจูงใจ ความคาดหวัง และทัศนคติ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยเหล่านี้ให้ละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้รู้จักรธรรมชาติและมูลเหตุแห่งพฤติกรรมของคน (อรุณ รักธรรม, 2554 : 27)

โดยผู้วิจัยได้สรุปกระบวนการเกิดพฤติกรรม ดังแผนภูมิ

แผนภาพที่ 5 แสดงกระบวนการเกิดพฤติกรรม

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมการค้ายาเสพติด

สาเหตุที่ก่อให้เกิดการค้ายาเสพติด

การกระทำผิดของผู้ต้องขังชาวไทยภูเขาเผ่าม้งนั้น เป็นสิ่งที่เข้าใจกันดีว่ามีสาเหตุเกี่ยวเนื่องด้วยสภาพของการเป็นชนกลุ่มน้อย คุณภาพชีวิตและโครงสร้างของโอกาส ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ต้องขังชาวไทยภูเขานั้น มักจะมาจากความเสียเปรียบทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากร ซึ่งมักจะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นชาวไทยภูเขานั้น ส่วนใหญ่จะมีอายุน้อย ว่างาน มีการศึกษาต่ำ และมักมีภาระต้องเลี้ยงดูครอบครัว สาเหตุที่ผู้ต้องขังชาวไทยภูเขาต้องโทษจำคุกจำนวนมาก มักประกอบคดีเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบหลายส่วน

การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีปัจจัยและสาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดหลายสาเหตุพอสรุปได้ดังนี้

สมศักดิ์ โปปัญญาะกุล (2545 : 16) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้มีการกระทำผิดในด้านการค้ายาเสพติดไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. สภาพปัญหาทางด้านร่างกายที่จิตใจอ่อนไหวกลุ่มใจเมื่อเวลาเกิดปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้และเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้ทดลองเสพยาเมื่อเสพแล้วจะทำให้ติดยาเสพติด

หรืออาจจะมาจากบุคคลในครอบครัวเสพยาเมื่อร่างกายต้องการเสพยาในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น และไม่มีเงินซื้อยามาเสพจึงหันมาค้ายาเสพติดเพื่อที่จะได้ไม่ต้องเสียเงินซื้อยาและยังได้เงินสามารถนำมาแบ่งปันจนเหลือให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง

2. สภาพปัญหาทางด้านสังคมเกิดจากรอบครัวแตกแยกขาดความรักความอบอุ่น และที่พึงพอใจการศึกษาน้อยต้องทำงานกลางคืนหรือไม่มีงานทำว่างงานถูกชักชวนให้ขายยา หากเมื่อผิดพลาดถูกจับเมื่อพ้นโทษออกมาสังคมไม่ยอมรับไม่ให้ภัยไม่สามารถหางานทำได้ก็ต้องกลับมาขายยาเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดสามารถเลี้ยงตัวเอง

3. สภาพปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมเกิดจากสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเป็นแหล่งค้ายาเสพติดที่คุ้นเคยมองเห็นครอบครัวที่ค้ายาจะมีรายได้ดีสามารถใช้จ่ายเงินอย่างสบายมือก็หันมาค้ายาเพื่อที่จะได้มีเงินใช้แบบครอบครัวอื่นๆ ในชุมชนเดียวกัน

สาเหตุที่ทำให้มีการกระทำความผิดคดีจำหน่ายยาเสพติด เนื่องจากหลายสาเหตุด้วยกัน ประการแรก คือ การจำหน่ายยาเสพติดแม้ว่าจะจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายบ้านเมืองของทุกประเทศก็ตาม แต่ผลกำไรที่ขายได้สูงกว่าต้นทุนมากและสามารถที่จะนำไปจำหน่ายกันเป็นทอด ๆ เช่น จากแหล่งผลิตขายให้พ่อค้าส่ง พ่อค้าส่งขายให้พ่อค้าปลีก พ่อค้าปลีกขายให้คนซื้อ กว่าจะถึงผู้เสพแต่ละคนก็บวกกำไรเข้าไปเป็นจำนวนมาก เท่านั้นยังไม่พอยังมีการปลอมปนสิ่งที่เป็นพิษลงไปอีก กล่าวคือ ผสมสิ่งที่ทำให้ปริมาณและน้ำหนักของยาเสพติดมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงความร้ายแรงของยาเสพติดไว้จึงได้นำสารพิษต่าง ๆ ผสมเข้าไปเพื่อจะได้มีคุณภาพทัดเทียมกับของเดิมเมื่อการจำหน่ายยาเสพติดมีกำไรมหาศาล จึงเป็นสิ่งล่อใจทำให้บางคนกล้าเสี่ยงต่อกฎหมายบ้านเมือง

สาเหตุประการต่อไป คือ ต้องการขยายอิทธิพลร้ายของยาเสพติดให้กว้างขวางออกไปเพื่อตนจะได้มีลูกค้าไว้ซื้อยาเสพติดมากขึ้น ขอบข่ายของการจำหน่ายจะได้เพิ่มขึ้นสามารถทำรายได้ให้แก่พรรคพวกเป็นจำนวนมาก

และสาเหตุประการสุดท้าย คือ พวกที่เสพติดด้วยกันเมื่อเสพเข้าไปมากเข้าและไม่ มีเงินทองที่จะหาเสพต่อไปก็มีความจำเป็นที่จะต้องหาเงินทองมาซื้อเสพ จะหาจากครอบครัวหรือญาติมิตร หรือการกระทำความผิดอย่างอื่น ซึ่งก็ไม่สะดวกนักจึงเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดเสียเอง โดยการรับมาจากพ่อค้าแล้วนำไปจำหน่ายแก่ลูกค้าเพื่อให้ได้เงินมาแล้วตนก็จะนำเงินนั้นไปซื้อยาเสพติดมาเสพ ส่วนเหตุอื่น ๆ ก็คงมีบ้าง เช่น ช่วยเหลือเพื่อนฝูงในการขมมาจำหน่ายหรือรับผิดต่อลูกค้าให้ แต่เป็นสาเหตุรองลงไปเพราะสาเหตุสำคัญที่สุด คือ หวังผลกำไรที่ได้มาจากการจำหน่าย (นพ นันทวัน, 2542)

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีปัจจัยและสาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดหลายสาเหตุพอสรุปได้ดังนี้ (วิทยา เริงธรรม, 2541 : 6)

1. ความผิดด้านการผลิตจำหน่ายสาเหตุที่ทำให้มีการกระทำผิดในด้านการผลิตยาเสพติดคือการผลิตยาเสพติดเป็นการกระทำที่เสี่ยงต่อกฎหมายต่อประเทศชาติแต่ผลที่ได้รับจะมีกำไรมากทำให้มีเงินทองใช้สอยมากเพื่อให้ได้ยาเสพติดชนิดใหม่เหตุผลทางด้านการเมืองมีการผสมหรือแปรรูปยาเสพติดให้มีอนุภาพหรือมีฤทธิ์ร้ายแรงมากขึ้นการผลิตยาเสพติดในบางภูมิภาคมีต้นทุนต่ำกว่าภูมิภาคอื่นทำให้มีกำไรเพิ่มมากขึ้น

2. สาเหตุที่ทำให้มีการกระทำผิดในด้านการจำหน่ายยาเสพติดลงทุนน้อยหวังผลกำไรที่จะขายได้สูงกว่าต้นทุนมากต้องการแพร่ขยายอิทธิพลของผู้ขายหรือตัวแทนจำหน่ายยาเสพติดให้มากขึ้นต้องการมีสมาชิกหรือลูกค้าไว้ซื้อยาเสพติดเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ พวกที่เสพยาเสพติดด้วยกันหากไม่มีเงินทองพอที่จะซื้อยามาเสพก็ต้องนำยาเสพติดมาขายให้กับผู้อื่นมีความสามารถประกอบอาชีพรับจ้างในการขนยาเสพติดหรือมีวาทศิลป์ความสามารถในการติดต่อลูกค้าได้ดีเกิดจากสังคมไม่ยอมรับหากมีคดีติดตัวสมัครเข้าทำงานไม่มีบริษัทห้างร้านใดๆตอบรับเหมือนบุคคลปกติอื่นๆที่ไม่มีคดีติดตัวทำให้ต้องหวนกลับมาขายยาเสพติดอีกครั้งหนึ่งและครั้งต่อๆมาเนื่องจากไม่รู้ว่าจะประกอบอาชีพอะไรดี

ลักษณะการเกี่ยวข้องกับกรจำหน่ายยาเสพติดของผู้หญิง ส่วนใหญ่จะเป็นการขายให้แก่ลูกค้าที่เป็นผู้เสพ มีการรับจ้างขนย้าย และการลำเลียง โดยอาศัยลักษณะทางกายภาพของผู้หญิงที่มีความอ่อนแอกว่าผู้ชาย และในลักษณะที่เป็นผู้เสพแล้วผันตัวเองมาจำหน่ายให้แก่ผู้เสพด้วยกัน เพื่อนำเงินมาซื้อยาเสพติดต่อไป หรือนำมาใช้จ่ายในการซื้อของฟุ่มเฟือย หรือเที่ยวเตร่ (กรมราชทัณฑ์ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2548)

จากแนวความคิดทั้งหลายนั้น อาจจะสรุปได้ว่าอาชญากรรมเกิดจากสาเหตุใหญ่ 2 ประการ คือ เกิดจากสาเหตุภายใน และสาเหตุภายนอก

สาเหตุภายใน แยกออกได้เป็น สาเหตุทางชีววิทยา (ชีวกายภาพ) และสาเหตุทางจิตวิทยา (จิตใจ)

สาเหตุภายนอกแยกออกได้เป็น สาเหตุทางสังคม

นักอาชญาวิทยาบางกลุ่มก็แบ่งสาเหตุภายในและสาเหตุภายนอกออกเป็น 3 สาเหตุ คือ

1. สาเหตุทางชีวกายภาพ (ปัจจัยทางร่างกาย)
2. สาเหตุทางจิตวิทยา (ปัจจัยทางจิตใจ)

3. สาเหตุทางสังคม (ปัจจัยทางครอบครัวและสภาพแวดล้อม)

นักอาชญาวิทยาส่วนใหญ่วิเคราะห์ว่า มิใช่สาเหตุใดเพียงสาเหตุเดียวที่ทำให้เกิดอาชญากรรมได้ แต่ต้องอาศัยสาเหตุร่วมกัน อาจจะเป็น 2 ประการหรือ 3 ประการ แล้วแต่กรณี สาเหตุปัจจัยดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์และมีขั้นตอนในการผลักดันให้เกิดอาชญากรรมเป็นรายๆ ไป กระบวนการเกิดอาชญากรรมดังกล่าวนี้

ศาสตราจารย์ เฮร์แมนน์แมนน์ไฮม์ (Hermann Mannheim) นักอาชญาวิทยาสมัยใหม่ชาวอังกฤษ ได้อธิบายถึงกระบวนการและความสัมพันธ์ที่สาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดอาชญากรรมไว้ คือ

“ปัจจัยทางกายภาพ จะมีส่วนผลักดันให้เกิดอาชญากรรมเช่นเดียวกับปัจจัยทางสังคม ก็ต่อเมื่อปัจจัยดังกล่าวนี้ได้ผ่าน “ตัวแปลงสภาพ”(หรือสภาพจิตของแต่ละบุคคล) คือปัจจัยทางจิตใจเสียก่อน จึงจะสามารถผลักดันให้บุคคลลงมือกระทำผิดก่ออาชญากรรม”

แมนน์ไฮม์ อธิบายว่า สภาพจิตของบุคคลเปรียบเสมือนตัวแปลงสภาพที่สำคัญยิ่ง เพราะถ้าปัจจัยทางกายภาพหรือปัจจัยทางสังคมเพียงอย่างเดียว แต่ยังไม่ผ่านตัวแปลงสภาพหรือปัจจัยทางจิตก็ไม่อาจก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ ถ้าเมื่อใดปัจจัยทางด้านสังคมหรือกายภาพมีอิทธิพลเหนือปัจจัยทางด้านจิตใจเสียแล้ว ก็ทำให้เกิดขบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพจิต (คือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี สติยับยั้ง) ของบุคคล ซึ่งอาจผลักดันให้ปัจจัยต่างๆ นั้นมีอิทธิพลนำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้

กล่าวโดยละเอียดก็คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ หรือเติบโตมาในครอบครัว สภาพแวดล้อม สังคมที่ไม่ดี หรือมีฐานะยากจน หรือบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ที่จำเป็นบีบบังคับ บีบบั่นอารมณ์ ฯลฯ บุคคลต่างๆ เหล่านี้มีไว้ว่าจะต้องก่ออาชญากรรมทุกคนเสมอไป มีเพียงบางคนเท่านั้นที่สาเหตุทั้งภายในและภายนอกสามารถกระตุ้นและผลักดันให้เขาก่ออาชญากรรมได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิด รู้ผิดชอบชั่วดี และสติยับยั้งใจของแต่ละบุคคลว่าจะเข้มแข็งเพียงใด

อย่างไรก็ตามสาเหตุในการเกิดอาชญากรรม ก็เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมาก การจะศึกษาให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงจะต้องทำการศึกษารายบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ยากที่จะศึกษาได้ทุกกรณี แม้กระนั้นนักวิชาการทั้งหลายก็ยังมีความหวังว่า การศึกษาสาเหตุเป็นรายบุคคล หากแก้ไขปัญหาได้ ก็อาจสามารถช่วยแก้ปัญหาอาชญากรรมของสังคมส่วนใหญ่ได้เช่นกัน

จากแนวความคิดต่างๆดังกล่าว จึงเป็นแนวทางที่เป็นเรื่องท้าทายให้นักวิชาการในสมัยต่อมาทำการศึกษาค้นคว้า ในเรื่องความบกพร่องทางกายภาพของอาชญากรกันอย่างละเอียด กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งพอสรุปและนำมากล่าวเฉพาะที่เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจในวงการอาชญาวิทยาดังกล่าวมาแล้ว

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้สรุปปัจจัยรายชื่อต่างๆที่นักวิชาการหรือผู้วิจัยท่านอื่นๆได้กล่าวไว้ หรือค้นพบว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการค้ายาเสพติด ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมและจัดหมวดหมู่เป็นปัจจัยรายด้านได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความต้องการการยอมรับ ประกอบด้วย ความยากจน อยากมีอิทธิพล และอยากให้คนอื่นนับถือ
2. ปัจจัยด้านสภาพจิตใจ ประกอบด้วย มีความผิดหวังกับชีวิต มีจิตใจไม่เข้มแข็ง มีการศึกษาน้อย และรู้สึกต่ำต้อยค้อยค่า
3. ปัจจัยด้านสภาพปัญหาทางอบายมุข ประกอบด้วย ดิเคยาเสพติด ชอบเล่นการพนัน และชอบจัดงานสังสรรค์
4. ปัจจัยด้านกายภาพ ประกอบด้วย มีความเจ็บป่วย ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย และต้องการเงินมาซื้อยานพาหนะ
5. ปัจจัยด้านความท้าทาย ประกอบด้วย ชอบความสนุกตื่นเต้น เห็นว่าการค้ายาเสพติดเป็นเรื่องน่าตื่นเต้น และมีความสนใจในการค้าอยู่แล้ว
6. ปัจจัยด้านแรงกดดันทางครอบครัว ประกอบด้วย บิดา มารดาหย่าร้างกัน ต้องการเงินมาเลี้ยงดูครอบครัว หย่าร้างกับคู่สมรส และบิดา มารดาเสียชีวิต
7. ปัจจัยด้านปัญหาทางกฎหมาย ประกอบด้วย เห็นว่าโทษทางกฎหมายเบา ไม่รู้ถึงบทลงโทษทางกฎหมาย และเชื่อว่าหากถูกจับกุมก็สามารถเคลียร์ให้พ้นจากการจับกุมได้
8. ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ต้องการเงินมาเอาใจคู่อรัก เป็นคนมีคู่ครองหลายคน และหาเงินทุนเพื่อการศึกษาบุตร
9. ปัจจัยด้านอาชีพ ประกอบด้วย การมีหนี้สินจากการประกอบอาชีพ รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย การว่างงาน หรือมีอาชีพไม่แน่นอน
10. ปัจจัยด้านสังคม ประกอบด้วย ความไม่เสมอภาคทางสังคม ไม่มีคนยอมรับ ภายหลังพ้นโทษ ถูกเอารัดเอาเปรียบ สภาพความเป็นชนกลุ่มน้อย และขาดโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต

11. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ถูกคนอื่นชักชวนให้ค้ายาเสพติด ชุมชนเป็นแหล่งค้ายาเสพติด การเลียนแบบเพื่อนบ้าน เลียนแบบคนในครอบครัว การมีเพื่อนผู้ค้ายาเสพติดเยอะ และอยู่ในกลุ่มเพื่อนชอบเที่ยวสถานบริการ

12. ปัจจัยด้านความกลัว ประกอบด้วย มีผู้ทรงอิทธิพลให้การสนับสนุน หรือบีบบังคับ และถูกบังคับโดยเจ้าหน้าที่เพื่อแลกกับการชำระหนี้

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด

1. ความหมายของยาเสพติด

ยาเสพติดกับคำว่ายาเสพติดให้โทษในทางกฎหมายแล้วมีความหมายแตกต่างกัน ความหมายของคำว่า “ยาเสพติด” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 3 ซึ่งระบุให้ยาเสพติดหมายความว่า 3 กลุ่มคือยาเสพติดให้โทษวัตถุออกฤทธิ์และสารระเหย ดังนั้นคำว่ายาเสพติดให้โทษในทางกฎหมายจึงมีความหมายแคบกว่าคำว่ายาเสพติด ตัวอย่างเช่น กฎหมายระบุให้ “ทินเนอร์” เป็นสารระเหยทินเนอร์จึงถือเป็นยาเสพติดด้วยแต่ไม่ใช่นยาเสพติดให้โทษเพราะฉะนั้นมาตรการทางกฎหมายอาทิจ้อหาและโทษเกี่ยวกับทินเนอร์จึงต้องใช้มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยสารระเหยจะนำกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์มาใช้บังคับกับทินเนอร์มิได้ (พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2519)

ยาเสพติดให้โทษ คือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทานดมสูบฉีดหรือด้วยประการใดๆแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วยตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546 : 900) ได้ให้ความหมาย “ยาเสพติด” ไว้ว่า หมายถึง ยาหรือสารเคมี ซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรังทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

วรรวิทย์ ฤทธิพิศ (2545 : 91) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2528 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ยาเสพติดให้โทษ” หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทานดมสูบฉีดหรือด้วยประการใดๆแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพทั่วไปจะทรุดโทรมลงกับให้รวมตลอดถึงพิษหรือส่วนของพิษที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความรวมถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

องค์การอนามัยโลก

โสภา ชปิตมันน์ (2537:54) องค์การอนามัยโลกได้ให้คำนิยามไว้ว่า “ยาเสพติด” หมายถึง ยาหรือสารเคมีที่เสพเข้าสู่ร่างกายแล้วทำให้เกิดพิษเรื้อรังแก่ผู้เสพ ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม มีอาการผิดปกติหรือทรมาณเมื่อขาดยา สารบางอย่างที่เป็นยาเสพติดอาจไม่ทำให้เกิดอาการขาดยาทางร่างกายแต่เป็นการเสพติดทางจิตใจได้ อาทิ บุหรี่ เหล้า กัญชา เป็นต้น ซึ่งหากไม่ได้เสพจะมีอาการหงุดหงิด โมโห นอนหลับยาก วิตกกังวล อารมณ์ไม่แจ่มใสจิตใจขุ่นข้อง

สรุป จากการศึกษาความหมายของยาเสพติดดังกล่าว “ยาเสพติด” หมายถึง ยาหรือสารเคมี ซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรังทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ยาเสพติดประเภท 1 ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4

องค์การสหประชาชาติ ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง สารใด ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตใจและระบบประสาท

2. ประเภทของยาเสพติด

2.1 ตามพ.ร.บ. ยาเสพติด พ.ศ.2522 มาตรา 7

วรรวิทย์ ฤทธิพิศ (2545 : 134-150) ได้จัดประเภทยาเสพติดออกเป็น 5 ประเภทคือ

ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงมี 39 รายการที่สำคัญคือเฮโรอีน (Heroin) แอมเฟตามีน (Amphetamine) และเมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine)

ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไปมี 102 รายการที่สำคัญคือใบโคคา (Coca leaf, Erythroxylon Coca Lam) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ยาสกัดเข้มข้นของต้นฝิ่นแห้ง (Concentrate of Poppy Straw) เมทาโดน (Methadone) มอร์ฟีน (Morphine) ฝิ่นยา (Medicinal Opium ฝิ่นที่ผ่านกรรมวิธีปรุงแต่งเพื่อใช้ในทางยา) ฝิ่น (ฝิ่นดิบ ฝิ่นสุก มูลฝิ่น)

ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นต้นตำรับยาและมียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่คือ ยารักษาโรคที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 เป็นส่วนประกอบอยู่ในสูตร

ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือ 2 มี 32 รายการที่สำคัญ คืออะเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อะเซทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride) เอทิลิดีนไดอะเซต (Ethylidene Diacetate) คลอซูโดอีเฟดรีน (Chlorpseudoephedrine) เออร์โกเมทรินีน (Ergometrinine) เออร์โกตามีน (Ergotamine) ไลเซออร์จามีค (Lysergamide) ไพเพอโรนอล (Piperonal) และซาฟรอล (Safrole)

ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่ไม่เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึง 4 มี 4 รายการ คือ กัญชา (Cannabis) พืชกระท่อม (Mitrahynaspeciosa Korth) พืชฝิ่น (Papaversomhiferum Linn) และพืชเห็ดขี้ควาย (Psilocybecubensis, Sing)

2.2 แบ่งตามแหล่งที่เกิดของยา

2.2.1 ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นยาเสพติดที่สกัดได้จากพืชหรือพันธุ์ไม้บางชนิดที่เกิดอยู่ตามธรรมชาติหรือนำสารจากพืชเหล่านั้นมาทำกรรมวิธีต่างๆทางเคมีแปรธาตุไปเป็นยาเสพติดได้ เช่น ฝิ่น กัญชา กระท่อม เป็นต้น

2.2.2 ยาเสพติดที่เกิดจากการสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) เป็นยาเสพติดที่ผลิตขึ้นในห้องปฏิบัติการทดลองทางกรรมวิธีทางเคมีนำมาใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติออกฤทธิ์เหมือนยาเสพติดจากธรรมชาติ เช่น เฮโรอีน มอร์ฟีน ยาบ้า ยานอนหลับ ยาระงับประสาท เป็นต้น

2.3 การแบ่งตามการออกฤทธิ์ของยา คือ

2.3.1 ประเภทยากดประสาทสมอง (Depressant) ได้แก่เฮโรอีนมอร์ฟีนเหล่านี้จะทำให้ประสาทมึนชาสมองจิตใจอารมณ์เยือกเย็นเฉื่อยชาและผ่อนคลายลง

2.3.2 ประเภทกระตุ้นประสาทสมอง (Stimulant) ทำให้ตื่นตัวอยู่เสมอมีตา ขยายเร่งเร็วประสาทหัวใจเต้นเร็วผิดปกติ น้ำตาไหลคลุ้มคลั่งขาดสติ

2.3.3 ประเภทหลอนจิตประสาท (Hallucinogens) เช่น Lysergide (LSD) Mescaline ทำให้เกิดประสาทหลอนเห็นภาพผิดไปจากปกติ รสสัมผัสเปลี่ยนแปลงรวมทั้ง อวัยวะทั้ง 5 ของร่างกายแปรปรวนมีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด

2.3.4 ประเภทที่ออกฤทธิ์หลายอย่างทั้งกดประสาทกระตุ้นประสาทและ ประสาทหลอนหรือยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสาน (Mixed) เช่น กัญชา เมื่อเสพจำนวนน้อยจะเกิดกด ประสาทอยู่ชั่วระยะหนึ่งต่อมาถ้าเสพมากขึ้นจะกลายเป็นพิษมีอาการประสาทหลอนต่อไปได้ เป็นต้น

2.4 แบ่งตามลักษณะของสารที่ใช้ในวงการแพทย์

2.4.1 ได้แก่ ผื่นหรือสารที่มีส่วนประกอบของผื่นเช่นมอร์ฟีนทิงเจอร์ฝิ่นเฮโรอีน โคเคอีน เป็นต้นและรวมไปถึงการสังเคราะห์หลายอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายๆกัน

2.4.2 ได้แก่ ยานอนหลับชนิดต่างๆที่มีผลโดยตรงต่อสมองส่วนกลางมีจำหน่าย ทั่วไปเช่น ฟิโนบาร์บิโตน เหล้าแห้ง เป็นต้น รวมทั้งยานอนหลับอื่นที่ใช้บาร์บิบูเรต ได้แก่ โบร ไมด์คลอโรลไฮเดรตฟารลดีไฮด์และยาที่สังเคราะห์ใหม่ๆ เช่น กลูตาไมด์และเมตาไกลูตาโลน เป็นต้น

2.4.3 ได้แก่ ยากระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน และไบอะครีทอม เป็นต้น

2.4.4 ได้แก่ ยาที่ทำให้ประสาทหลอน เช่น กัญชา แอล.เอส.ดี (LSD) ดี.เอ็ม.ที (D.M.T) เป็นต้น ยาเหล่านี้ทำให้ประสาทการรับรู้ของคนเราผิดไปจากเดิม

2.4.5 ได้แก่ สารระเหย วัตถุออกฤทธิ์ต่างๆ เช่น เบนซิน ทินเนอร์ แลคเกอร์ และ ความปั่นป่วน นอกจากนี้องค์การอนามัยโลกจัดให้แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดอย่างหนึ่งด้วย เพราะดื่มจนติดแล้วจะทำให้ผู้ดื่มมีความต้องการและเพิ่มปริมาณการดื่มเรื่อยๆอีกทั้งมีโทษต่อ ร่างกายเช่นเดียวกัน (สมศักดิ์ โปปัญญาะกุล, 2545, :6 – 7)

สรุป จากหลักการแบ่งประเภทของยาเสพติดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการแบ่งตาม ลักษณะที่ต่างๆซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการแบ่ง โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. เฮโรอีน (Heroin) ในปี ค.ศ. 1874 นักวิจัยชาวอังกฤษ (C.R.Wright, 1986) ได้ ค้นพบวิธีสังเคราะห์เฮโรอีนจากมอร์ฟีนโดยใช้น้ำยาแอซิดิกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) และในปีค.ศ. 1898 บริษัทผลิตยาไบเออร์ (Bayer) แห่งเยอรมันได้นำมาผลิตเป็นยาเพื่อใช้ในการ ระวังความเจ็บปวดต่างๆ แก่หลอดลมอักเสบ ไอเรื้อรัง หืด และวัณโรคได้ต่อมาจึงทราบว่า

เฮโรอีนเป็นยาที่เสพติดได้ง่ายมากและเลิกได้ยากมีความแรงสูงกว่ามอร์ฟีนประมาณ 5-8 เท่า แรงกว่าฝิ่นถึง 80 เท่าและถ้าทำให้บริสุทธิ์จะมีฤทธิ์แรงกว่าฝิ่นถึง 100 เท่าตัว เฮโรอีนที่แพร่หลายมี 2 ชนิด คือ

เฮโรอีนผงสีขาวหรือเรียกว่า “เบอร์ 4” จะมีเนื้อเฮโรอีนสูง 80-95 % มีลักษณะเป็นผงสีขาวไม่มีกลิ่นรสขมจืดละลายน้ำง่ายเป็นเฮโรอีนบริสุทธิ์ผลิตขึ้นมาตามหลักวิชาเคมีเฮโรอีนชนิดนี้นิยมเสพโดยการละลายน้ำฉีดเข้าเส้นเลือดหรือกลืนแต่อาจจะสูบโดยการยัดใส่บุหรี่หรือจุดบุหรี่แล้วจี้ขึ้นสูบ (สังเกตโดยการดูจากถ่านบุหรี่ที่ยัดใส่เฮโรอีนจะมีสีดาขณะที่บุหรือดมจะมีสีเทา) และอาจจะเสพโดยการแตะจมูก (ดูดดม) เฮโรอีนผสม “เบอร์ 3” จะมีเนื้อเฮโรอีนประมาณ 5-20 % เป็นเฮโรอีนไม่บริสุทธิ์ผสมร่วมกับสารอื่นๆด้วยเช่นสารหนูน้ำกัญชาต้มยานอนหลับสตริกนินกรดประสานทองยาเอสไพรินเอพิจีเป็นต้นตลอดจนสีต่างๆมาผสมเพื่อเป็นการจูงใจผู้เสพอาจมีลักษณะเป็นเกล็ดหรือผงคล้ายอิฐทูปป่นอาจทำเป็นแคปซูลหรือใส่ถุงพลาสติกม้วนเสฟ โดยการใช้กระดาษตะกั่วทนไฟแล้วสอดไอรระเหยด้วยหลอดดูด (จึงมักเรียกว่าไอรระเหย) เป็นอันตรายร้ายแรงกว่าชนิดผงขาวในปัจจุบันเฮโรอีนเป็นยาเสพติดที่ร้ายแรงที่สุดมีฤทธิ์แรงกว่ามอร์ฟีน 4-8 เท่าและแรงกว่าฝิ่น 30-80 เท่า เฮโรอีนมีฤทธิ์เช่นเดียวกับฝิ่นและมอร์ฟีนผู้เสพจะรู้สึกง่วงนอนอาการเจ็บปวดถูกกดไว้อารมณ์เปลี่ยนแปลงความรู้สึกสับสนร่างกายจะชิวชืดมอมเหลืองใบหน้าหมองคล้ำเกียจคร้านไม่ยอมทำงานหากเสพเฮโรอีนเพียง 1-2 ครั้งก็อาจเสพติดได้ถ้าเสพ 3-4 ครั้งก็อาจจะทำให้ติดกันเกือบทุกคน (นพวรรณ เหลืองอ่อน, 2545 : 22)

2. แอมเฟตามีน (Amphetamine) เรียกชื่อตามภาษาตลาควายาม่ายาบ่ายาขันยาม่ายาโด๊ปหรือยาแก้ง่วง ลักษณะเป็นผงหรือแคปซูลแต่ในปัจจุบัน ได้พัฒนาในลักษณะเป็นเม็ดสีหลายสี เช่น สีส้ม สีน้ำตาล และสีอื่นๆ เป็นต้น เสพโดยการกินหรือผสมอาหารเครื่องดื่มแต่ก็ยังมีชนิดละลายน้ำบรรจุหลอดเพื่อใช้ฉีดเป็นยาที่มีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางและระบบประสาทส่วนปลายทำให้มีอาการตื่นตัวหายง่วงนอนพูดมากและมีความขยันขันแข็งในการทำงานมากขึ้นนอกจากนี้ยังทำให้หลอดเลือดตีบเล็กลงหัวใจเต้นเร็วขึ้นความดันเลือดสูงมีอันตรายถึงขั้นหลอดเลือดขยายมาตาขยายเหงื่อออกมากปากแห้งเบื่ออาหาร (นพวรรณ เหลืองอ่อน, 2545 : 23)

แอมเฟตามีน (Amphetamine) เป็นยาเสพติดที่ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทที่มีชื่อทราบโดยทั่วไปคือ “ยาม่า” ยาขยันยาแก้ง่วงมีทั้งชนิดเม็ดและชนิดฉีดเมื่อเสฟเข้าไปแล้วจะไปกระตุ้นให้สมองทำงานอยู่ตลอดเวลาสามารถทำงานได้โดยไม่เหน็ดเหนื่อยไม่หิวฤทธิ์ยาทำให้

เพื่ออาหารทางการแพทย์นำมาให้รักษาคนไข้ที่ซึมเศร้าหรือเป็นโรคประสาทที่ชอบนั่งที่ไหนก็หลับที่นั่น (marcolepsy)ฤทธิ์ของยานี้จะไปกระตุ้นระบบประสาทจึงทำให้ผู้เสพยาที่มีอาการตื่นเต้นกระฉับกระฉ่งทำงานได้มากกว่าปกติมือเท้าเย็นปากแห้งพูดมากใจสั่นยาม้าหรือยาขยันยังมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ยาบ้า” นิยมใช้ในหมู่นักเรียนนักศึกษากรรมกรกลุ่มขับรถตอนกลางคืนหรือขับรถไกลๆหรือพวกเรือประมงที่ต้องออกหาปลาในทะเลทั้งคืนยาม้านี้มีทั้งยาม้าแท้และยาม้าปลอมยาม้าแท้ประกอบด้วยสารประกอบแอมเฟตามีนส่วนยาม้าปลอมประกอบด้วยสารอื่นๆที่ไม่ใช่แอมเฟตามีนการใช้ยานี้ติดต่อกันระยะนานก็จะเกิดเป็นลมพิษ ทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม มีความเสื่อมทรามทางจิตใจถึงขั้นโรคจิต และโรคหาวระแวง (สมศักดิ์ โปปัญญามงคล, 2545 : 8)

ยาบ้า คือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทบางคนเรียกว่ายาขยันหรือยาแก้ง่วงมีฤทธิ์ในการกระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางทำให้เกิดความรู้สึกตื่นตัวกระปรี้กระเปร่าอยู่หนึ่งไม่ได้อยากทำงานเหนื่อยน้อยลงทำให้จิตใจเคลิบเคลิ้มสุข (Euphoria) กระตุ้น “ศูนย์อิม” ทำให้ไม่อยากอาหารแต่เมื่อสมองถูกกระตุ้นนานๆทำให้สมองเสื่อมออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนปลายหรือประสาทอัตโนมัติโดยผลจากระบบประสาทอัตโนมัติไปเลี้ยงอวัยวะของร่างกายนี้ทำให้กระตุ้นการทำงานของหัวใจหัวใจเต้นเร็วปริมาณเลือดสูบออกจากหัวใจมากขึ้นความดันโลหิตสูงต่อมาระยะหนึ่งมีปฏิกิริยาโต้กลับให้หัวใจเต้นช้าลงได้มีผลต่ออารมณ์รู้สึกครึกครื้นพูดมากเพื่อประสาทหลอนเมื่อเลิกใช้จะซึมเศร้าอย่างหนักกลับในใช้ติดต่อกันร่างกายจะอ่อนเพลียมากเมื่อหมดฤทธิ์ยาจะเกิดอาการตัวสั่นตึงเครียดอาจหมดสติหรือตายได้ (ชนบทดี ฐานะชาลา, 2546 : 5 – 6)ทางการแพทย์ได้ใช้ยานี้เพื่อรักษาโรคง่วงหลับโรคจิตประสาทที่มีอาการซึมเศร้าแก้ง่วงหรือแก้พิษจากยาหรือสารที่ออกฤทธิ์กดสมองเพื่อให้สมองที่ทำงานน้อยลงกลับทำงานดีขึ้นอาจนำมาใช้เป็นยาลดความอ้วนเพราะยานี้มีผลต่อศูนย์ควบคุมการหิวที่ทำให้ไม่รู้สึกริวร่างกายจึงรับประทานอาหารได้น้อยลงสำหรับผู้เสพยาติดมักพบว่ามีอาการหงุดหงิดอยู่ไม่เป็นสุขกระวนกระวายคลุ้มคลั่งประสาทแข็งการตัดสินใจผิดพลาดหรืออาจมองเห็นภาพรบกวนยังมีอาการตื่นเต้นตกใจง่ายจิตสับสนหาวระแวงมีอาการประสาทหลอนเมื่อร่างกายขาดยาผู้เสพยาจะอ่อนเพลียมากเพราะร่างกายถูกฝืนให้ทำงานหนักตลอดเวลาจากนี้บางรายยังอาจซึมเศร้าหรือคลุ้มคลั่งการใช้แอมเฟตามีนเป็นระยะเวลานานจะทำให้ร่างกายเกิดความต้านทานและเกิดการเสพติดได้นอกจากนี้ยังเป็นหนทางนำไปสู่การใช้ยาเสพติดชนิดอื่นๆ

มีการค้นพบสารแอมเฟตามีนหรือยาบ้าเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2430 ต่อมา พ.ศ. 2470 เกสเซอร์ชาวเมืองแคลิฟอร์เนียสหรัฐอเมริกาชื่อ Gordon Alles (1988) ได้นำแอมเฟตามีนมาใช้

ในทางการแพทย์เพื่อรักษาโรคหอบหืดแทนอีเฟรดินและใน พ.ศ. 2475 ได้ขายลิขสิทธิ์ให้กับบริษัท Smith Kline and French Laboratories เพื่อผลิตยาขยายหลอดลมชนิดสูดดมชื่อ Benzedrine ต่อมาในปี พ.ศ. 2480 จึงมีการผลิตแอมเฟตามีนเป็นรูปเม็ดและรู้จักกันอย่างแพร่หลายในวงการแพทย์แต่เดิมนยาบ้าถูกใช้แพร่หลายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มผลผลิตหรือเพื่อใช้ทำงานได้นานขึ้นแม้แต่ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นก็มีการแจกจ่ายยาบ้า (Amphetamine) เพื่อให้ทหารที่ออกรบมีความทรหดอดทนรวมทั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาที่ใช้ยาบ้าในกลุ่มผู้ใช้แรงงานหรือผู้ขับขี่รถโดยสารทางไกลเพื่อต่อสู้กับภาวะเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้แต่ในปัจจุบันยาบ้าได้ถูกนำมาใช้ในหมู่วัยรุ่นเพื่อแสวงหาความสุขและความเพลิดเพลินมีความสามารถในการอดหลับอดนอนได้ดี (เจมชาติ ยัมพร, 2543 :7-8)

ประเภทของแอมเฟตามีนที่ระบอบในปัจจุบันมีด้วยกัน 3 รูปแบบคือ

1. แอมเฟตามีนซัลเฟต (Amphetamine Sulfate) ผลิตครั้งแรกรู้จักทั่วไปว่าเป็นยาครอบจักรวาลผลิตโดยถูกต้องตามกฎหมายสารนี้เมื่อเผาแล้วจะไหม้
2. เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) ผลิตโดยนักเคมีชาวญี่ปุ่นเพื่อรักษาโรคหอบหืดคุณภาพดีกว่าแอมเฟตามีนซัลเฟตให้เสพโดยการนำดีทังจุมกสารนี้เผาแล้วไหม้ได้แต่ต้องใช้ความร้อนสูงถึง 300 – 400 องศาเซลเซียส
3. เมทแอมเฟตามีนไฮโดรซัลเฟต (Methamphetamine Hydrochloride) ต่อจากเมทแอมเฟตามีนตรงจุดหลอมละลายต่ำสารนี้ไหม้ได้โดยใช้อุณหภูมิไม่สูงนักปัจจุบันยาบ้าที่พบในประเทศไทยเกือบทั้งหมดมีสารตัวนี้อยู่

จากการตรวจพิสูจน์และจากการสัมภาษณ์นายแพทย์อังกูร ภัทรกรณายแพทย์ 7 หัวหน้ากลุ่มงานถอนยาพิษ ณ โรงพยาบาลรัฐญารักษ์ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2541 ทำให้ทราบถึงลักษณะเด่นของยาบ้าอีกลักษณะหนึ่งคือยาบ้าที่พบในปัจจุบันสามารถระเหิดได้ในอุณหภูมิห้องผู้ผลิตจึงมักเติมสารบางชนิด เช่น โลหะหนัก ยาฆ่าหญ้า และหรือฟอร์มาลินลงไป ในยาบ้าเพื่อให้ยาบ้ามีลักษณะเป็นเม็ดแข็งคงรูปไม่แตกง่ายและทำให้เมื่อเผายาบ้าและมีควันมากขึ้น ซึ่งผู้เสพบางคนชอบยาบ้าในลักษณะนี้เนื่องจากปัจจุบันผู้เสพยาบ้าโดยใช้ยาบ้าใส่ฟอยด์ลนไฟแล้วสูดดมควันเข้าปาก เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2539 สมัยนายเสนาะเทียนทองเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้เปลี่ยนชื่อสารกระตุ้นประสาทแอมเฟตามีนจาก “ยาม้า” เป็น “ยาบ้า” เนื่องจากต้องการให้ประชาชนทั่วไปรู้ว่าเมื่อเสพติดยาประเภทนี้ไปนานๆแล้วจะมีผลต่อจิตใจทำให้เกิดอาการทางจิตประสาทและเป็นบ้าได้ในวงการแพทย์ให้เหตุผลในการเปลี่ยนชื่อสารกระตุ้นประสาทประเภทแอมเฟตามีนจาก “ยาม้า” เป็น “ยาบ้า” เนื่องจากมีการ

เปลี่ยนแปลงตัวจากแอมเฟตามีนบริสุทธิ์มาเป็นเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ผสมร่วมกับคาเฟอีนและอีเฟดรินซึ่งสารชนิดนี้เรียกกันในวงการของผู้เสพยาว่า “ยาม้าปลอม” (ธนบดี ฐานะชालา, 2546:7)

3. แอลเอสดี (LSD: Lysergic Acid Diethylamide) สารสกัดจากกรดไลเซอร์จิกที่มีในเชื้อราชนิดหนึ่งชอบขึ้นในข้าวไรย์ มีลักษณะเป็นผงละลายน้ำ ได้อาจพบแอลเอสดีเป็นเม็ดยาแคปซูล หรือผสมในทอฟฟี่ ที่พบว่าแพร่ระบาดมากมีลักษณะเป็นแผ่นกระดาษชุบหรือเคลือบสารแอลเอสดี และปรุงแต่งเป็นชิ้นเล็กๆ ลักษณะเดียวกับแอสแตมปีแต่มีขนาดเล็กกว่าแอสแตมปีโดยบนแผ่นกระดาษที่เคลือบสารแอลเอสดีนั้นจะมีสัญลักษณ์หรือรูปภาพต่างๆ แอลเอสดีมีความรุนแรงในการออกฤทธิ์ต่อสมองสูงคือใช้ในปริมาณแค่ 25 microgram (25/1 ล้านส่วนของกรัม) แอลเอสดีมีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ เช่น เมจิกเปเปอร์ แอสซิสแอสแตมปี เป็นต้น

วิธีการเสพ การเสพยาทำได้หลายวิธี เช่น การฉีด หรือการนำกระดาษที่เคลือบแอลเอสดีอยู่มาเคี้ยวหรืออมหรือวางไว้ใต้ลิ้น ฤทธิ์ในทางเสพติด ออกฤทธิ์หลอนประสาทอย่างรุนแรง ไม่มีอาการเสพติดทางร่างกาย มีอาการเสพติดทางจิตใจ อาการผู้เสพเคลิบเคลิ้ม ผันเพื่อง ความดันโลหิตสูง อุณหภูมิในร่างกายสูงหายใจไม่สม่ำเสมอ โทษที่ได้รับฤทธิ์ของยาจะทำให้ผู้เสพเห็นภาพลวงตา หูแว่ว เพื่อฝัน คิดว่าตนเองเป็นผู้วิเศษ หรือคิดว่าหาะได้ อาจมีอาการทางจิตประสาทรุนแรง มีอาการหวาดระแวง เกิดอาการกลัว ภาพหลอน (Bad trip) จึงต้องหนีจากความหวาดกลัว เช่น การขับรถหนี หรือหาะหนี หรือฆ่าตัวตายเพราะความหวาดกลัว เป็นต้น โทษทางกฎหมายเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

4. ยาอีหรือ Ecstasy มีชื่อทางเคมีว่า 3, 4 methylenedioxymethamphetamine (MDMA) เป็นอนุพันธ์ของแอมเฟตามีนเป็นยาที่ได้จากการสังเคราะห์ทางเคมีสังเคราะห์ได้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2457 โดยบริษัทแห่งหนึ่งของเยอรมันเพื่อใช้เป็นยาลดความอ่อนต่อมาอีกประมาณ 50 ปีมีการนำยานี้ไปช่วยในการบำบัดอาการทางจิต ในแคลิฟอร์เนียพบว่าสามารถทำให้ผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดทางจิตมีพัฒนาการดีขึ้นในใจและสัมพันธ์กับผู้อื่นดีขึ้น โอนอ่อนผ่อนตามขึ้นในระยะแรกยาเริ่มแพร่ระบาดทั่วไปและก่อนปี พ.ศ. 2510 ยาอีพบทั่วไปในรัฐใหญ่ๆ ของสหรัฐอเมริกา ยามีผลทำให้ผู้ใช้มีความรู้สึกสัมผัสกับสิ่งต่างๆ รุนแรงขึ้น การได้ยินและการมองเห็นที่ดีกว่าปกติรู้สึกผ่อนคลายและสงบรู้สึกสนิทสนมกับผู้อื่นซึ่งยาจะออกฤทธิ์ภายใน 30-45 นาที การเสพปริมาณมากจะทำให้มีอาการประสาทหลอนคลื่นไส้หน้าแดง ความดันโลหิตสูงบางครั้งเกิดอาการชักกล้ามเนื้อเกร็งระบบหายใจล้มเหลวและเสียชีวิตได้

ยาอี เป็นยาที่ไม่แสดงคุณลักษณะของสารเสพติดอย่างชัดเจน ผู้เสพครั้งแรกมักจะ ผิดหวังกับผลของยาที่ได้รับและไม่อยากเสพยาอีก ผู้ที่เสพยาบ่อยครั้งพบอาการกล้ามเนื้อตึง และเหงื่อออกมากทำให้ยานี้นิยมน้อยกว่ายาอื่นๆ ยาอีมีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางไม่ ชัดเจนเท่ากับแอมเฟตามีน ยาอีมีผลเพิ่มความดันโลหิตและอัตราการเต้นของหัวใจอันตรายจาก การเสพยาที่สำคัญที่สุดคือพิษต่อระบบประสาทถ้าเสพยาติดต่อกันมีผลให้ระบบประสาท บางส่วนเสื่อม โดยเฉพาะประสาทส่วนที่เกี่ยวข้องกับการหลั่งสาร Serotonin ซึ่งมีผลต่อการ นอนหลับเพศสัมพันธ์ความอยากอาหารและอารมณ์ (เอกพล ถิมพงษา และอรุณศรี ปรีเปรม, 2541 : 32)

ยาอีเริ่มแพร่ระบาดเข้ามาในประเทศไทยโดยชาวต่างชาติและชาวไทยที่ไปศึกษาต่อ ในต่างประเทศนำเข้ามาเพื่อใช้เสพยาในกลุ่มของตนจากนั้นเริ่มกระจายไปสู่กลุ่มวัยรุ่นที่ชอบการ เต้นรำจนเกิดเป็นปาร์ตี้ยาอีตามข้าวยาอีมักแพร่ระบาดในผู้มีฐานะดีเนื่องจากยี่ห้อที่นิยมจะมี ราคาค่อนข้างแพง (สุวพัทธ์ พนมวัน ณ อยุธยา, 2541:52)

ลักษณะทางกายภาพของเม็ดยา (ชนิดา พลาญเวชและคณะ, 2544:102) เป็นเม็ด กลมแบนขนาดใหญ่กว่าเม็ดยาบ้าเส้นศูนย์กลางเฉลี่ย 8.848 มิลลิเมตร หนาเฉลี่ย 4.761 มิลลิเมตร น้ำหนักเฉลี่ย 283.09 มิลลิกรัม สีที่พบ ได้แก่ ครีมเทา เขียว ชมพู เม็ดยาด้านหนึ่ง อาจจะเรียบหรือมีขีดกลางเม็ดยาด้านหนึ่งมีสัญลักษณ์ต่างๆ ได้แก่ “D&G” “RN” โอเมกา (Ω) ยูโร (C) ไนกี้ (V) และนกบิน

5. ยาเลิฟ เป็นชื่อที่เรียกตามลักษณะอาการของผู้เสพยาเพราะเมื่อเสพยาชนิดนี้แล้วจะ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง ได้มีชื่อเรียกทั่วไปว่า “Love Drug” เป็นอนุพันธ์อีกรูป หนึ่งของแอมเฟตามีนเช่นเดียวกับยาอีมีผลแตกต่างจากยาอีบ้างยานี้แพร่หลายในราว ค.ศ. 1960 ยาเลิฟมีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางและหลอนประสาท (Stimulant/hallucinogen) หลังจากได้รับยาเลิฟ 1-2 ชั่วโมงผู้เสพยาจะมีอาการเคลิบเคลิ้มอารมณ์และบุคลิกภาพ เปลี่ยนแปลงถูกกระตุ้นได้ง่ายขึ้นมีความรู้สึกต่อบุคคลอื่นเพิ่มมากขึ้นบ้างก็รู้สึกใกล้ชิดสนิท สนมง่ายบ้างก็รู้สึกชิงชังเบียดเบียนความจำเสื่อม โดยเฉพาะเรื่องราวที่จดจำในระยะเวลาสั้นการ รับรู้สิ่งใหม่ๆ น้อยลงการตีความวิเคราะห์เสื่อมลงการตัดสินใจหรือควบคุมตนเองเกิดขึ้นตาม อารมณ์ชั่วขณะจินตนาการเพิ่มขึ้นด้วยผลต่างๆ ทำให้ผู้เสพยาเลิฟสร้างมโนภาพให้มีอารมณ์ทาง เพศมากขึ้นได้ง่ายประกอบกับการสร้างภาพพจน์ว่ายาเลิฟนี้เป็นยาที่เพิ่มสมรรถภาพทางเพศ และจำหน่ายเพื่อจุดมุ่งหมายดังกล่าวจึงมีการนำไปใช้ผิดๆ และเสพยาผิดความเป็นจริงยานี้ทำให้ สร้างอารมณ์ต่าง ๆ ได้ตามจิตใต้สำนึกของผู้เสพยาและสิ่งแวดล้อมถ้าเสพยาในปริมาณมากจะมี

อาการกระสับกระส่าย เพื่อ ประสาทหลอน และเสียชีวิตได้ ยาเลฟมีพิซมากกว่ายาอี 1.5–3 เท่า (เอกพล ถิมพงษา และอรุณศรี ปรีเปรม, 2541 : 33) ยาเลฟมีเพร่ระบาดเข้ามาในประเทศไทย เช่นเดียวกับการแพร่ระบาดของยาอี โดยเป็นกลุ่มชาวต่างชาติและชาวไทยที่ไปศึกษาต่อใน ต่างประเทศเช่นเดียวกัน (สุวพัทธ์ พนมวัน ณ อยุธยา, 2541 : 52)

3. กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เว้นแต่รัฐมนตรีอนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

1. เด็กซ์โทร โลเซอรีไซด์ หรือ แอลเอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป
2. แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป
3. ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 นอกจาก 1. และ 2. มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป

มาตรา 66 ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

หลักเกณฑ์การพิจารณาการพักการลงโทษ

ข้อ 2. ลักษณะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ กรณีอยู่ในข่ายสมควรได้รับการพักการลงโทษ กำหนดให้มีปริมาณหรือน้ำหนักยาเสพติดขณะจับกุม ดังนี้

เมทแอมเฟตามีน ปริมาณไม่เกิน 200 เม็ด จะได้รับการพักการลงโทษต่างกันตามปริมาณเมทแอมเฟตามีน 4 กลุ่ม และตามอัตราส่วนของเกณฑ์การพักการลงโทษ

ยาอี	ปริมาณไม่เกิน	5	กรัม
เฮโรอีน	ปริมาณไม่เกิน	5	กรัม
ยาไอซ์	ปริมาณไม่เกิน	15	กรัม
ยาเลิฟ	ปริมาณไม่เกิน	3	เม็ด
ยาแอลเอสดี	ปริมาณไม่เกิน	3	เม็ด

ข้อ 3. ลักษณะความผิดที่ไม่ได้รับการพักการลงโทษ ข้อ 3.8 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

1. กระทำความผิดใน 5 ฐานหลักคือ ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือครอบครองเพื่อจำหน่าย เฉพาะในรายที่ปรากฏผลการตรวจสอบประวัติและพฤติการณ์การกระทำผิดของสำนักงาน ป.ป.ส. ว่าเข้าข่าย “รายสำคัญ” เท่านั้น โดยไม่ต้องพิจารณาถึงปริมาณหรือน้ำหนักยาเสพติดขอตกลงขณะจับกุม “รายสำคัญ” พิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและพฤติการณ์การกระทำผิดข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้

1.1 เป็นตัวการสำคัญ/เป็นผู้จำหน่ายจริง หมายถึง บุคคลที่ปรากฏจากฐานข่าว/รายงานการสืบสวนหรือสำเนาคำพิพากษาว่ามีพฤติการณ์เป็นตัวการสำคัญในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดใน 5 ฐานความผิดหลัก มิใช่เป็นเพียงผู้รับจ้างขนหรือลำเลียงยาเสพติดซึ่งได้รับค่าตอบแทนเป็นครั้งคราว

1.2 มีพฤติการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง หมายถึง สำเนาคำพิพากษาว่ามีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดใน 5 ฐานความผิดอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถูกจับกุม ไม่ว่าจะระยะเวลาของการสืบสวนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม เช่น

1.2.1 นับแต่ปรากฏข้อมูลข่าวสาร มีการสืบสวนติดตามพฤติการณ์มาตลอดจนถึงวันจับกุม

1.2.2 นับแต่ปรากฏข้อมูลข่าวสาร มีการสืบสวนติดตามพฤติการณ์ แต่อาจมีการยุติการสืบสวนชั่วคราว แล้วเริ่มทำการสืบสวนใหม่จนกระทั่งถูกจับกุม

1.2.3 ได้รับรายงานข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ามีพฤติการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดมาโดยตลอดจนถึงวันจับกุม

1.3 มีลักษณะเข้าข่ายที่เป็นผู้มีอิทธิพล หมายถึง บุคคลที่ปรากฏจากฐานข่าวหรือสำเนาคำพิพากษาว่ามีพฤติการณ์ที่บ่งชี้ว่า เป็นผู้มีอิทธิพล เช่น

1.3.1 เป็นเจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่กระทำความผิดเอง หรือคุ้มครองช่วยเหลือเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการกระทำความผิดของผู้อื่น เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนในการคุ้มครองการลำเลียงยาเสพติดเพื่ออำนวยความสะดวกในการลำเลียงยาเสพติดของกลุ่มตน

1.3.2 เป็นผู้อยู่เบื้องหลัง โดยการจูงใจ ช่มชู้ คุกคาม หรือครอบงำ ให้บุคคลอื่นร่วมในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

1.3.3 จัดวางการบังคับใช้กฎหมาย

1.3.4 เป็นผู้ต่อต้านอำนาจรัฐ

1.3.5 คุ้มครองการกระทำผิดกฎหมาย

1.4 มีการดำเนินการในลักษณะเป็นเครือข่าย ได้แก่

1.4.1 มีการกระทำผิดตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป

1.4.2 มีการแบ่งแยกหน้าที่กัน

1.4.3 มีการกระทำผิดเชื่อมโยงกันหลายพื้นที่

1.4.4 มีการจัดโครงสร้างองค์กรในลักษณะองค์กรอาชญากรรม

1.5 มีประวัติการถูกจับกุมในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซ้ำ ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปใน 5 ฐานความผิดหลัก ถือว่ามีพฤติการณ์ไม่หยาบช้า และมีลักษณะเป็นอาชญากรโดยสันดาน

1.5.1 มีปริมาณหรือน้ำหนักของประเภทยาเสพติดของกลางขณะจับกุมจำนวนมากเกินกว่าที่ระบุอยู่ในหลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ ข้อ 2. ถึงแม้ว่าผลการตรวจสอบประวัติและพฤติการณ์การกระทำผิดของสำนักงาน ป.ป.ส. ไม่พบว่าเข้าข่าย “รายสำคัญ” หรือสำนักงาน ป.ป.ส. แจ้งว่า ไม่มีข้อมูลที่จะใช้พิจารณาว่าเข้าข่าย “รายสำคัญ”

สำหรับกรณีมียาเสพติดมากกว่า 1 ชนิด และแต่ละชนิดมีปริมาณหรือน้ำหนักไม่เกินกว่าที่ระบุอยู่ในหลักเกณฑ์พักการลงโทษ ข้อ 2. ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการพักการลงโทษ

1.5.2 มีพฤติการณ์หลอกลวง ซักชวน ชูใจ หรือบังคับให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด

2. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วย การเลื่อนชั้นและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ.2536 หมวด 4 การลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ข้อ 14. (3)

บัญญัติไว้ว่า กรณีนักโทษเด็ดขาด ซึ่งต้องโทษในความผิดเกี่ยวยาเสพติดให้โทษระหว่างต้องโทษได้กระทำความผิดในเรื่องดังกล่าวอีกให้ลดชั้นไม่น้อยกว่า 2 ชั้นเว้นแต่นักโทษคนนั้นเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นแล้ว (คู่มือการปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติ, 2554 : 335-336)

ประวัติความเป็นมาของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง

1. ประวัติความเป็นมา

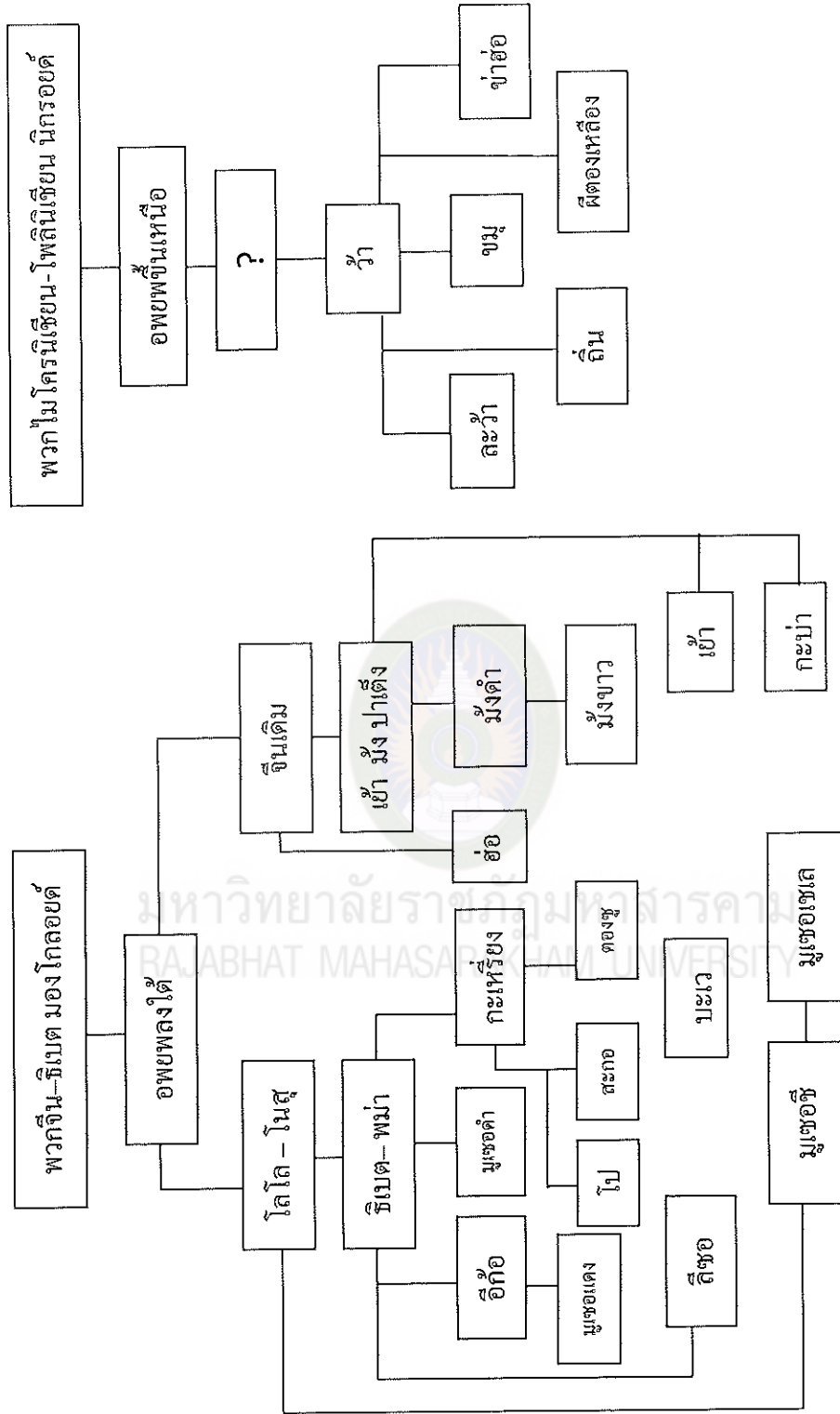
ขจัตกัย บุรณพัฒน์ (2538) ได้กล่าวถึงชนเผ่าม้งว่าเป็นชนชาติหนึ่งที่เกิดมาบนพื้นโลกนี้มานานแล้ว มีประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของตนเอง บาทหลวงซาวินา (Savina) กล่าวว่า บรรพบุรุษของชนเผ่าม้งเคยอาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำเหลืองเมื่อราว 2,000 ปีก่อนคริสตกาล และเคยต่อต้านการขยายตัวของพวกจีนอย่างทรหด ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะหลายครั้ง หลักฐานการสู้รบอย่างดุเดือดของม้ง อาทิ การต่อสู้ที่เมืองฟิงหยุน ในปี พ.ศ.2009 การต่อสู้ในไกวเจา ปี พ.ศ.2276-2278 การต่อสู้ที่ เสฉวน ปี พ.ศ.2306-2318 ในสมัยหลังสุดคือระหว่าง พ.ศ. 2398-2424 ม้งได้พยายามสู้อย่างหมดหวังในการกลับสู่เอกราชทางการเมือง

วันชัย พรหมโชติ (2546) กล่าวว่ากลุ่มชาติพันธุ์ม้ง (เผ่าม้ง) ที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศจีน และมีบันทึกในประวัติศาสตร์จีน ก่อน ค.ศ. 20-17 ว่าเผ่าม้งอาศัยอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเหลือง ต่อมาอพยพไปทางทิศตะวันตกแถวแคว้นยูนาน ต่อมาเกิดความขัดแย้งกับจีนและได้อพยพลงมาอาศัยกระจัดกระจายบริเวณทิศตะวันตกเฉียงใต้ของยูนาน จากความไม่สงบในจีนม้งบางส่วนได้อพยพมายังประเทศลาว อาศัยอยู่บริเวณที่สูงของเมืองหลวงพระบาง การอพยพครั้งใหญ่อยู่ในช่วง พ.ศ. 2353-2423 ภายหลังจากม้งก่อความไม่สงบขึ้นในจีน การอพยพครั้งนี้ อาศัยอยู่บนที่สูงของแขวงหัวพัน แขวงเชียงขวาง หลวงพระบาง ปัจจุบันเผ่าม้งในลาว ยังคงอาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวจำนวนหนึ่ง หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2517 ชาวเขาเผ่าม้งได้เข้าสู่สงครามอุกมการณ์ระหว่างประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ โดยฝ่ายแรกได้รับการสนับสนุนจาก

สหรัฐอเมริกา ฝ่ายหลังมีเวียดนามเป็นผู้สนับสนุน ในชื่อของ “ขบวนการประเทศลาว” ฝ่าย
ประชาธิปไตยนำโดย นายพลวังเปา ได้ทำการสู้รบกับฝ่ายตรงข้ามระหว่างปี พ.ศ.2503-2513
ต่อมาปี พ.ศ.2518 ขบวนการประเทศลาวได้รับชัยชนะเผ่าม้งจำนวนประมาณ 125,000 คน ได้
อพยพเข้าสู่ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หมายเหตุ : หมายความว่ายังเป็นที่ยังเป็นที่สงสัยอยู่ว่าเป็นเชื้อสายเผ่าพันธุ์อะไร

ที่มา : Gordon Yoyung. The Hill Tribes of Northern Thailand. (2nd ed. Bangkok: The Siam Society. 1962). P. VII

แผนภาพที่ 6 การสืบเชื้อสายเผ่าพันธุ์ของชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย

2. ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในประเทศไทย

จัตถภักย์ นุรุธพันธ์ (2538) กล่าวว่าชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในประเทศไทย เริ่มอพยพมาจากทางตอนใต้ของจีนเข้าสู่ประเทศไทยราวปี พ.ศ. 2387-2417 ราวสองร้อยกว่าปีมาแล้ว โดยเข้ามาทางเวียดนาม ที่เมืองหนองเฮด ทางประเทศลาว ที่เมืองซำเหนือ และกลุ่มสุดท้ายผ่านลาวไปยังพม่าแล้วเข้ามาในประเทศไทย บริเวณที่ม้งอพยพเข้าสู่ประเทศไทยมีด้วยกัน 3 ทาง คือ (1) บริเวณไชยบุรี อำเภอบัว จังหวัดน่าน คอยผาจิ ผาซ้าง อำเภอบึง จังหวัดพะเยา บางส่วนลงมาทางใต้เข้าที่จังหวัดแพร่ พิชณุโลก กำแพงเพชร และตาก (2) บริเวณห้วยทราย อำเภอยี่งอ ของ จังหวัดเชียงราย เป็นจุดที่ม้งเข้ามามากที่สุด (3) บริเวณภูคา นานาแก้ว และด่านซ้าย จังหวัดเลย ประชากรชาวไทยภูเขาเผ่าม้งกระจายอยู่ใน 13 จังหวัดภาคเหนือ

สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ (วันชัย พรหมโชติ.2546) ได้สำรวจจำนวนประชากรชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในประเทศไทยมีประมาณ 43,500 คน กระจายอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคกลางตามลำดับ อาชีพหลักคือ การเกษตรกรรม โดยปลูกข้าวโพดและฝิ่น พ.ศ.2508 องค์การสหประชาชาติ สำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคมหมู่บ้านชาวเขาและปริมาณการปลูกฝิ่นในประเทศไทย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ผลการสำรวจมีพื้นที่ปลูกฝิ่นจำนวน 112,000 ไร่ ผลผลิต 145 ตัน ต่อมาในปี พ.ศ.2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจัดตั้งโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาในพระบรมราชานุเคราะห์ โดยมีหม่อมเจ้าเกศเดชะ รัชนี เป็นผู้อำนวยการโครงการ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเขาและ การพึ่งพาอาศัยกัน โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า “ช่วยพวกเขา ให้ช่วยตัวเอง” ในด้าน การดำเนินงานของโครงการหลวง ได้มีการก้าวหน้าตลอดมา และเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร การจัดการ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งมูลนิธิโครงการหลวง นอกจากมูลนิธิโครงการหลวงยังมีหน่วยงานของสหรัฐอเมริกาและองค์การสหประชาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วม กับรัฐบาลไทยที่จะลดการพึ่งพาอาศัยชาวเขาในพื้นที่สูงภาคเหนือของประเทศไทย

ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งซึ่งหมู่บ้านของตนตั้งอยู่ใกล้พื้นที่ราบ ไม่ห่างไกลจากหมู่บ้านคนไทยและมีการคมนาคมติดต่อค่อนข้างสะดวกนั้นส่วนใหญ่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ข้อนี้พิจารณาได้จากฐานะทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น มีรถยนต์ บรรทุกขนาดเล็กใช้ มีไฟฟ้า และการทำมาหากินสะดวกขึ้น เพราะว่าสามารถนำผลผลิตออกไปขายได้ง่ายขึ้น ดังจะเห็นได้จากที่ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งมีการปลูกพืชที่สามารถขายเป็นเงินสดกันแพร่หลายขึ้น ในแง่ของสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันก็มีความสะดวกสบาย โดยพบว่าในบ้านของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งบางแห่งมีการใช้มือหุงข้าวไฟฟ้า ตู้เย็น โทรทัศน์ และเตารีด

ในขณะที่เดียวกันความเคร่งครัดที่มีต่อชนบทรอบนิคมประเพณีในหมู่บ้านเริ่มลดลง แต่สภาพตามที่กล่าวมานี้มีน้อยมาก ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่บนภูเขาสูงห่างไกลเส้นทางคมนาคมนั้น ความเจริญทางวัตถุยังแพร่เข้าไปไม่ถึงในขณะนี้ เพราะฉะนั้นจึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงอันใดเกิดขึ้น ยังคงสภาพการดำรงชีวิตแบบเดิม กล่าวคือ ยังยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด สภาพทางเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ต่างๆ ไปยังคงเรื้อนเค้น สิ่งนี้ทำให้เห็นได้ถึงสถานภาพที่แตกต่างกันของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งตามลักษณะที่ตั้งของพื้นที่และความใกล้เคียงของการคมนาคมติดต่อ

สำหรับสถานภาพของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งนั้นอาจพิจารณาในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพของบุคคลในฐานะปัจเจกบุคคลแล้ว กล่าวได้ว่าสมาชิกแต่ละคนในแต่ละหมู่บ้าน จะมีความเสมอภาคและสิทธิเท่าเทียมกันทุกคน ทุกคนต้องช่วยกันทำงานที่เป็นกิจกรรมของครอบครัวร่วมกัน และมีหน้าที่แตกต่างกันตามเพศและอายุ อย่างเช่น เด็กๆ จะต้องตามพ่อแม่ไปไร่เพื่อช่วยทำงานเท่าที่กำลังความสามารถจะทำได้ เป็นต้นว่า เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เก็บวัชพืช หยอดพันธุ์ข้าว คนแก่ก็ช่วยดูแลเด็กเล็กบ้าง เลี้ยงสัตว์บ้าง หรือทำงานจำพวกจักสาน ไร่ใช้ในครัวเรือน สำหรับงานในไร่หรืองานกลางแจ้ง โดยทั่วไปก็เป็นภาระหน้าที่ของผู้ชายที่อยู่ในวัยแรงงาน ส่วนผู้หญิงนั้นต้องรับผิดชอบงานบ้านทั้งหมด นอกจากนี้ยังต้องออกไปช่วยผู้ชายทำงานในไร่อีกด้วย ลักษณะเช่นนี้ถือว่าผู้หญิงมีสถานภาพด้อยกว่าผู้ชาย อันเป็นแบบแผนของสังคมชาวเขาโดยทั่วไป

2. สถานภาพทางการศึกษาและอนามัยชาวไทยภูเขาเผ่าม้งบางพื้นที่มีผู้ไม่รู้หนังสือถึงร้อยละ 88 โดยเฉพาะผู้สูงอายุ สตรี และเด็ก การที่การศึกษายังไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควร เพราะพ่อแม่ของเด็กเห็นความสำคัญของการทำงานในไร่นามากกว่า สำหรับชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในบางพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับหมู่บ้านคนไทย หรือใกล้กับชุมชนนั้น ปรากฏว่า พวกเขาได้รับการศึกษาสูงขึ้น อย่างไรก็ดี โดยทั่วไปการศึกษาของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งมีต่ำมาก โดยเฉพาะผู้หญิงจะมีสภาพทางการศึกษาด้อยกว่าผู้ชาย

สำหรับการอนามัยของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งนั้น กล่าวได้ว่าอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดการสุขาภิบาลที่ดี ที่สำคัญก็คือ ขาดความรู้ทางด้านอนามัย และโภชนาการ ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งส่วนใหญ่ยังยึดถือวิธีการรักษาพยาบาลแบบเก่าคือ ใช้พิธีการต่างๆ ที่หมอผีเป็นผู้กระทำ บ้างก็รักษาโดยใช้พื้นเป็นยารักษาโรค ซึ่งยิ่งทำให้เกิดโทษต่อร่างกายเพิ่มขึ้น (พันธุ์สุรย์ ถดาวัลย์, 2541 : 249-250)

5. ปัญหาของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในประเทศไทย

5.1 ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป็นที่ทราบกันดีว่าภาคเหนือของประเทศไทยนั้น มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงและปกคลุมด้วยป่าไม้มานานาชนิด ซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารของแม่น้ำสายสำคัญๆที่เปรียบเสมือนเป็นเส้นเลือดของประเทศ ที่สำคัญคือเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชาวเขาเผ่าต่างๆ นับแสนๆคน รวมถึงชาวไทยภูเขาเผ่าม้งด้วย จึงเป็นที่แน่นอนว่าการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังมีความรุนแรงขึ้นเป็นเงาตามตัว ทั้งนี้เพราะวิถีการดำรงชีวิตของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง คือ การทำมาหากินด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยมีวิธีทำการเพาะปลูกแบบประเพณีที่เรียกว่า การทำไร่เลื่อนลอย (shifting cultivation) ซึ่งเป็นลักษณะการเพาะปลูกที่เป็นแบบฉบับของสังคมเผ่าดั้งเดิม ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ป่าไม้ที่มีมูลค่ามหาศาลถูกทำลายลงไปอย่างรวดเร็ว เมื่อมีฝนตกลงมาจะชะล้างหน้าดินไปจนหมด เนื่องจากไม่มีต้นไม้ปกคลุมอยู่ยังเป็นพื้นดินบนภูเขาที่มีความลาดชันมาก ก็ยังมีการชะล้างหน้าดินมากกว่าพื้นดินที่มีความลาดชันน้อย ผลที่ตามมาคือ ทำให้ที่ดินนั้นขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแร่ธาตุที่เป็นอาหารสำคัญของพืช ซึ่งมีผลทำให้ผลผลิตได้น้อยลง

5.2 ปัญหาการปลูกฝิ่น

การปลูกฝิ่นเป็นเกษตรกรรมอันสำคัญอย่างหนึ่งของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ทั้งนี้เพราะว่าเป็นพืชที่ทำรายได้ให้มากกว่าพืชชนิดอื่น โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวจะเท่ากับ 18,240-45,600 บาทต่อปี นอกจากนี้มีค่าตอบแทนสูงแล้ว ฝิ่นยังมีความสำคัญในแง่ที่ถูกนำมาใช้ในงานประเพณีบางอย่าง เช่น เลี้ยงผี งานปีใหม่ หรือพิธีแต่งงาน รวมทั้งใช้เป็นยารักษาโรค เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย ได้แก่

5.2.1 สุขภาพอนามัยของผู้เสพยาเสพติด

การสูบฝิ่น และยาเสพติดอื่นๆก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายของผู้เสพ ทำให้ร่างกายอ่อนแอ เกียจคร้าน เสื่อมสมรรถภาพในการทำงาน และถึงแก่ชีวิตในที่สุด ถ้าประเทศไทยได้มีผลเมืองที่ติดยาเสพติดมาก หมายถึง การสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ามหาศาลไป ไม่เฉพาะตัวผู้เสพเท่านั้น แต่รวมไปถึงครอบครัวและประเทศชาติส่วนรวม

5.2.2 ด้านเศรษฐกิจของผู้เสพยาเสพติด

ผู้ที่ติดยาเสพติดทั้งฝิ่นและยาเสพติดชนิดต่างๆต้องใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อหามาบริโภคด้วยราคาที่สูงมาก แต่ซื้อหาได้ยาก และซื้อหาได้ลำบาก เพราะฉะนั้นผู้เสพยาเสพติดจึงต้องมีเงินเพียงพอ แต่เนื่องจากผู้ติดยาเหล่านี้ ร่างกายไม่สามารถทำงานได้เต็มที่จึงต้องหางานด้วยการ

ก่ออาชญากรรม เช่น ลักขโมย จี้ ปล้น เป็นต้น และในทางเศรษฐกิจของประเทศ ปรากฏว่าในปีหนึ่งๆรัฐบาลต้องใช้งบประมาณเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด การปลูกพืชชนิดอื่นแทนฝิ่น การบำบัดรักษาผู้ติดฝิ่น และยาเสพติดอื่นๆจำนวนหลายพันล้านบาท

5.2.3 ปัญหาอาชญากรรม

ปรากฏว่า คดีอาชญากรรมรูปแบบต่างๆที่เกิดขึ้นมากมายส่วนหนึ่งนั้นมิสาเหตุเนื่องมาจากการเสพยาเสพติด เช่น คดีจี้ปล้น เพื่อต้องการเงินไปซื้อยาเสพติด และที่สำคัญคือผู้ที่เสพยาเสพติดสามารถกระทำความผิดได้โดยง่าย เพราะว่าประสาทบางส่วนถูกทำลายเสื่อมลง ทำให้เขาขาดสติยังคิดถึงความถูกต้องในเรื่องนี้

5.2.4 ปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะพม่า เกิดความเข้าใจผิดอันเนื่องมาจากการมีโรงงานผลิตเฮโรอินหลายโรงงานตั้งอยู่ในดินแดนพม่าใกล้ชายแดนไทย เป็นโรงงานของชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าซึ่งผลิตเฮโรอินถึง 70 เปอร์เซ็นต์ ของทั้งหมด โดยเฉพาะกองทัพรัฐฉานที่มีขุนส่าเป็นหัวหน้า กองกำลังนี้เป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลพม่า เมื่อรัฐบาลพม่าปราบปรามก็หนีเข้ามาเขตประเทศไทย ทำให้การปราบปรามไม่ได้ผล

5.3 ปัญหาการศึกษาและสุขภาพอนามัยของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง

การศึกษาของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาอยู่ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non Formal Education) และ การศึกษาไม่มีรูปแบบ (In Formal Education) ก่อนอื่นจะพิจารณาการศึกษาไม่มีรูปแบบเป็นอันดับแรก กล่าวคือ สังคมชาวไทยภูเขาเผ่าม้งเป็นสังคมแบบดั้งเดิมระดับเผ่า ซึ่งกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นไปตามลักษณะวัฒนธรรมประจำเผ่า ซึ่งสมาชิกของเผ่าจะเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตการอยู่ร่วมกับคนอื่นๆในเผ่า การเคารพกฎระเบียบของเผ่า วัฒนธรรม และประเพณีต่างๆรวมถึงการทำมาหากินจากครอบครัวและผู้อาวุโสอื่นๆในหมู่บ้าน เป็นลักษณะการถ่ายทอดความรู้แบบประเพณีที่คนรุ่นก่อนๆจะถ่ายทอดความรู้ตามที่ตนได้รับมาตามประสบการณ์ของตนเอง จะส่งต่อไปยังคนรุ่นหลังๆต่อไป เพื่อการดำรงอยู่ซึ่งเผ่าพันธุ์ของตน วิธีการดังกล่าวได้แก่ การอบรมสั่งสอนในเรื่องการทำมาหากินที่พ่อ-แม่สั่งสอนให้กับลูกๆของตน อาทิ พ่อจะสอนบุตรชายเกี่ยวกับวิธีการทำไร่ หางของป่า ลำสัตว์ ฯลฯ ในขณะที่แม่จะมีหน้าที่สอนบุตรสาวเกี่ยวกับการหุงหาอาหาร การทอผ้า งานฝีมือ เป็นต้น

การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่ไม่มีชั้นเรียนและทำการสอนนอกเวลาประกอบอาชีพ เช่น เวลากลางคืน เพื่อให้ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งที่ไม่เคยศึกษาเล่าเรียนมาก่อน แต่ต้องการมี

ความรู้ด้านภาษาไทย ได้ศึกษาเล่าเรียนสามารถพูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ และเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีเป็นคนที่มีความรู้ โดยให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ทั้งนี้เพราะชาวไทยภูเขาเผ่าม้งเป็นจำนวนมากไม่เคยเรียนภาษาไทย เป็นผู้ที่อยู่เลยวัยเรียน และรวมทั้งไม่มีเวลาศึกษาเล่าเรียนในเวลาปกติเพราะต้องการแรงงานประกอบอาชีพอยู่มาก

สำหรับการศึกษาในระบบนั้น รัฐบาลได้ริเริ่มดำเนินการให้กับชาวไทยภูเขาตั้งแต่ปี พ.ศ.2478 โรงเรียนแห่งแรกคือ โรงเรียนบ้านนายเล้าต้า หมู่บ้านม้ง เขตอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โรงเรียนนี้เป็น โรงเรียนประชาบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับปัญหาสุขภาพอนามัยของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งนั้น เนื่องจากชาวไทยภูเขาเผ่าม้งยังเป็นเผ่าที่ยึดถือประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมประจำเผ่าของตน โดยเฉพาะในเรื่องสุขภาพอนามัย ดังนั้น เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น ก็เชื่อว่าเกิดจากการทำร้ายของผี ทั้งนี้เพราะชาวไทยภูเขาเผ่าม้งยังขาดความรู้เกี่ยวกับการเจ็บไข้ได้ป่วย สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพอนามัยของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง พอพิจารณาได้ ดังนี้

1. การสร้างบ้านเรือนยังไม่ถูกสุขลักษณะ กล่าวคือ มีลักษณะมือทึบ ไม่มีหน้าต่างให้แสงสว่างเข้าถึงภายในตัวบ้าน ทำให้อากาศถ่ายเทไม่สะดวก

2. สุขภาพภายในหมู่บ้านไม่ดี ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งส่วนมากเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยให้สัตว์หากินเอง โดยไม่ได้ทำคอกกั้นขังไว้ จึงก่อให้เกิดความสกปรกขึ้นแก่หมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน ซึ่งเป็นระยะที่ก่อให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย

3. การโภชนาการ ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งส่วนมากขาดความรู้เกี่ยวกับการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ประกอบกับอาหารที่มีประโยชน์นั้นค่อนข้างหาได้ยาก โดยเฉพาะอาหารสำหรับมารดาและเด็ก

4. การรักษาพยาบาล เมื่อเกิดการเจ็บไข้ได้ป่วย ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งจะใช้วิธีการรักษาพยาบาลโดยหมอผี หรือการเลี้ยงผี ซึ่งมีใช้การรักษาที่ถูกต้องวิธี สำหรับบางหมู่บ้านที่มีเจ้าหน้าที่อนามัยประจำอยู่ ปรากฏว่ามี การยอมรับการรักษาพยาบาลแบบใหม่บ้างเหมือนกัน แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่อนามัยยังมีน้อย จึงทำให้การให้บริการยังไม่ทั่วถึง

เมื่อพิจารณาจากปัญหาทางด้านการศึกษาและสุขภาพอนามัยของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ดังได้กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า เป็นปัญหาใหญ่และมีขอบเขตที่กว้างมาก การแก้ไข คือ เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมให้มากขึ้น และพยายามกระจายบริการการศึกษาและสาธารณสุขขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ซึ่งทั้งหมดนี้จำเป็นต้องมีปัจจัยต่างๆ สนับสนุนมากมาย และจำเป็นต้องใช้เวลาช่วย

5.4 ปัญหาความมั่นคงและปัญหาทางการเมืองและการปกครองของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง

ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม เชื้อชาติ ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างไปจากคนไทยโดยทั่วไป บริเวณที่ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งอยู่อาศัยจึงกระจุกกระจายตามพื้นที่ห่างไกลบนภูเขาสูง ท้องที่บางแห่งเป็นเขตแดนติดต่อกับประเทศพม่า และประเทศลาว อันเป็นเขตล่อแหลมจากภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ และเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความปลอดภัยของประเทศ อีกทั้งยังไม่มีกองกำลังทหารตั้งประจำอยู่ ดังนั้น ชาวเขาจึงเป็นผู้มีบทบาทต่อการป้องกันประเทศโดยทางอ้อม ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยเคยประสบปัญหาเนื่องมาจากชาวเขาหลายครั้ง เช่น การเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาล และการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พ.ค.ท.) ซึ่งทำให้พื้นที่ชาวเขาหลายแห่งเป็นพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองไม่สามารถเข้าไปดำเนินการพัฒนาชาวเขาได้ ต่อมารัฐบาลได้ใช้นโยบายการเมืองนำการทหาร ทำให้ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งที่เคยไปร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์กลับมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยอยู่ตามศูนย์ช่วยเหลือชาวเขา ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของกองทัพภาค 3 ปัจจุบันมี 7 ศูนย์ อยู่ตามจังหวัดต่างๆ คือ จังหวัดตาก 4 ศูนย์ จังหวัดน่าน 2 ศูนย์ และจังหวัดพะเยา 1 ศูนย์ มาตรการดังกล่าวมีส่วนช่วยลดปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไปได้ทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น ส่วนหนึ่งกล่าวได้ว่าเป็นเพราะขาดการศึกษาและหลังคิดเชื่อคำยุแหย่จากผู้ไม่หวังดีต่อประเทศ มากกว่าที่จะเกิดจากความรู้สึกความต้องการของตนเอง ดังนั้น จึงทำให้การดำเนินงานของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหานี้ในเรื่องนี้ไม่ประสบปัญหาหรืออุปสรรคมากนัก (พันธุสุระย์ ลดาวัลย์.2541:266-267)

6. ชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในปัจจุบัน

สถานการณ์กลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าม้งในปัจจุบัน (วันชัย พรหมโชติ, 2546) ด้านสังคม และวัฒนธรรม กลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าม้งได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งสมาคมเผ่าม้งขึ้น เพื่อเป็นการรวบรวมชนเผ่าม้งในการที่จะสถาปนาชนชาติม้ง รวมทั้งมีการประชุมกลุ่มผู้นำเพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของเผ่าม้งให้ดำรงไว้ ด้านการเมืองการปกครอง มีการโยกย้ายการตั้งถิ่นฐานจากพื้นที่ชายแดนภาคเหนือตอนบนไปสู่พื้นที่ตอนล่างและตอนในมากขึ้น อาทิ พื้นที่อำเภอพบพระ จังหวัดตาก อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในด้านการปกครองกลุ่มเผ่าม้งมีการเรียกร้องขอสัญชาติไทยมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงในการอยู่อาศัยในประเทศไทย ส่วนผู้ที่

ได้รับสัญชาติไทยแล้วก็เริ่มเข้ามามีบทบาทในระดับท้องถิ่น เช่น ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ส่วนทางด้านเศรษฐกิจ อาชีพและรายได้หลักของกลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าม้งยังเป็นอาชีพจากการเกษตรกรรม และหัตถกรรมครัวเรือน โดยมีการนำสินค้าเข้ามาจำหน่ายยังชุมชนตัวเมืองและตลาดกลางมากขึ้นกว่าเดิม

บริบทเกี่ยวกับเรือนจำกลางตาก

เรือนจำกลางตาก หนาพันธ์ จันทรปรณิก และยงยุทธ ผันแผ่นเลิศ (2554 : 329) เดิมมีสถานภาพเป็นเรือนจำจังหวัด ตั้งอยู่ถนนมหาตไทยบำรุง ตำบลระแหง อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีพื้นที่ 3 ไร่ 2 งาน ลักษณะอาคารสถานที่และบริเวณอาณาเขตคับแคบ ต้องใช้ได้ถุนเรือนนอนเป็นที่สำหรับฝึกวิชาชีพ ความมั่นคงปลอดภัยในการควบคุมผู้ต้องขังต่ำ เนื่องจากสภาพของเรือนจำก่อสร้างมานาน รั้วกำแพงเป็นสังกะสีเก่าและชำรุดทรุดโทรม ยากต่อการบำรุงรักษาและพัฒนาให้ดีขึ้นในทุกๆทางได้ จึงได้ขออนุมัติงบประมาณในการก่อสร้างขึ้นใหม่ (เรือนจำเก่าปัจจุบันเป็นสำนักงานพาณิชย์จังหวัดตาก)

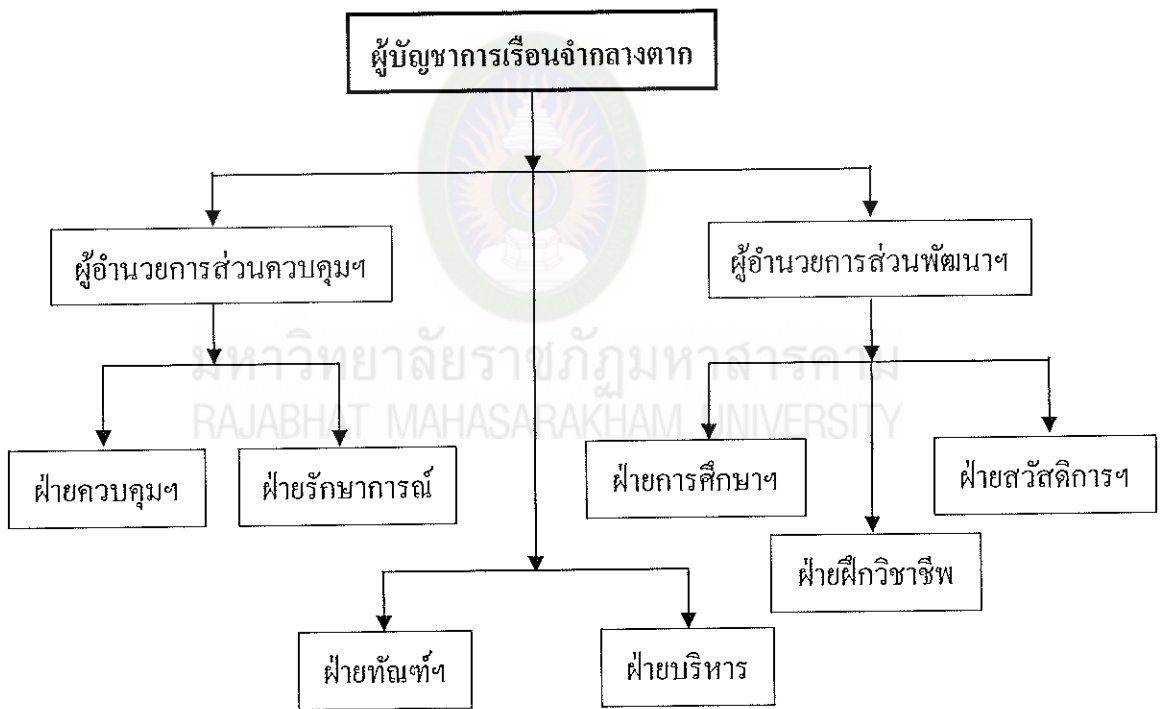
เรือนจำแห่งใหม่ ได้เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2510 ด้วยงบประมาณแผ่นดินจำนวน 3,539,000 บาท ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2510 ย้ายมาเรือนจำแห่งใหม่ เลขที่ 18 หมู่ 9 ถนนพหลโยธิน ตำบลวังหิน อำเภอเมือง จังหวัดตาก เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2511 และได้รับการยกฐานะจากเรือนจำจังหวัดตาก เป็นเรือนจำกลางตากและเรือนจำพิเศษตาก โดยมีสถานะเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม 2548 มีพื้นที่ภายใน 11 ไร่ 2 งาน 80 ตารางวา พื้นที่ภายนอก 59 ไร่ 35 ตารางวา ปัจจุบันผู้บัญชาการเรือนจำกลางตากชื่อนายสมจิต สัจสัตยญาวุฒิ

เรือนจำกลางตากสามารถรองรับผู้ต้องขังได้เต็มที่ 1,200 คน ซึ่งยอดผู้ต้องขังขณะนี้ มีผู้ต้องขังทั้งสิ้นรวม 1,054 คน แยกเป็นผู้ต้องขังเพศชายจำนวน 835 คน และผู้ต้องขังหญิงจำนวน 119 คน ในจำนวนนี้มีผู้ต้องขังที่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าม้งเพศชายจำนวน 171 คน และเป็นหญิงจำนวน 26 คนรวมเฉพาะผู้ต้องขังที่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าม้งทั้งสิ้น 197 คน (จากฐานข้อมูลเรือนจำกลางตาก ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2556)

ภายในเขตกำแพงการแบ่งพื้นที่เป็นแดนรวม 7 แดน มีลวดหนามเป็นกั้นแดน แบ่งเป็น

1. แคนเรื่อนนอน คือ สถานที่นอนของผู้ต้องขังเป็นลักษณะห้องขัง
2. แคนพยาบาล คือ ที่พักของผู้ต้องขังป่วย
3. แคนกลาง คือ ที่ประชุม เขตสุขา ร้านค้าสงเคราะห์ผู้ต้องขัง
4. แคนสุทกรรม คือ ที่ประกอบอาหาร จัดเลี้ยง
5. แคนฝึกวิชาชีพ คือ ที่ทำการฝึกวิชาชีพ โรงฝึกงาน
6. แคนหญิง คือ ที่ควบคุมและเรื่อนนอนผู้ต้องขังหญิง ซึ่งแยกกันได้
7. แคนการศึกษาและพัฒนาจิตใจ คือ โรงเรียนสอนหนังสืออบรมผู้ต้องขัง

โครงสร้างเรื่อนจำ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน 7 ฝ่าย โดยมีผู้บังคับบัญชาเรื่อนจำเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ดังนี้

แผนภาพที่ 7 การแบ่งส่วนโครงสร้างการบังคับบัญชา
(แหล่งที่มา:ฐานข้อมูลเรื่อนจำกลางตลก)

1. ส่วนควบคุมฯ จำแนกเป็น

- 1.1 ฝ่ายควบคุม ประกอบด้วย งานวินัย งานควบคุม

- 1.2 ฝ่ายรักษาการณั้ ประกอบด้วยงานป้อม งานประตู จัดอัตรากำลัง การเวรยาม
2. ส่วนพัฒนา จำแนกเป็น
 - 2.1 ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย งานการศึกษา งานพัฒนาจิตใจ งานชุมชนบำบัด งานสังคมสงเคราะห์
 - 2.2 ฝ่ายฝึกวิชาชีพ ประกอบด้วย งานฝึกวิชาชีพ งานพานิช งานเงินผลพลอยได้ งานพัสดุ และงานจ่ายนอก
 - 2.3 ฝ่ายสวัสดิการ ประกอบด้วยงานพยาบาล งานฝากเงินผู้ต้องขัง งานร้านค้า สงเคราะห์ผู้ต้องขัง
 - 2.4 ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย งานการเงิน งานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานพัสดุ อาคารสถานที่
 - 2.5 ฝ่ายทัณฑ์ปฏิบัติ ประกอบด้วย งานทะเบียน งานพักโทษ งานลดวันต้องโทษ งานร้องทุกข์ งานอบรมก่อนปล่อย งานทัณฑ์ปฏิบัติ งานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

1. ภารกิจ

- 1.1 ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ
- 1.2 แก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังปฏิบัติเป็นพลเมืองดีอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระบบความปลอดภัย

- 2.1 มีเวรยามเฝ้าตลอด 24 ชั่วโมง ติดอาวุธปืน หากมีเหตุร้ายลูกตามจะขอกำลังจากหน่วยตำรวจทหารใกล้เคียง
- 2.2 มีกำแพงสูง 6 เมตร คอนกรีตเสริมเหล็กมีลวดหนามเป็นแผงบนสันกำแพง มีไฟฟ้าแรงสูงบนสันกำแพง

3. อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 63คน มีดังนี้

- 3.1 ข้าราชการชาย จำนวน 43 คน
- 3.2 ข้าราชการหญิง จำนวน 14 คน
- 3.3 ลูกจ้างประจำ จำนวน 4 คน
- 3.4 พนักงานจ้างเหมาขับรถยนต์ จำนวน 1 คน

4. ความจุมาตรฐาน 1,200 คน ปัจจุบันมีผู้ต้องขังชาย 835 คน ผู้ต้องขังหญิง 119 คน รวม 1,054 คน (สำรวจ ณ วันที่ 1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2556)

5. เศรษฐกิจ

เจ้าหน้าที่ได้รับเงินเดือนและค่าอาหาร ทำการล่วงเวลา จากเงินงบประมาณแผ่นดินผู้ต้องขังมีรายได้จากญาติที่มาฝากเงินให้ และเงินปันผลจากการฝึกวิชาชีพ

มีปัญหาที่พบคือ การฝ่าฝืนกฎระเบียบของผู้ต้องขัง การเจ็บป่วย ริดไถ ทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ ลักลอกสักลาย ทะเลาะวิวาท หลบหนี เลี่ยงงาน หลอกเอา ชิงทรัพย์จากญาติพี่น้อง นักโทษด้วยกัน เป็นบ่อเกิดแห่งปัญหาอื่นๆ ที่กล่าวมา

สรุป เรือนจำกลางตาก เป็นหน่วยงานราชการ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ดำเนินการพัฒนาบุคคลผู้ด้อยโอกาสที่เป็นผู้ต้องขังตามแผนยุทธศาสตร์ของกรมราชทัณฑ์ ดังนี้

6. วิสัยทัศน์ ในปี 2556 กรมราชทัณฑ์จะเป็นองค์กรชั้นนำในอาเซียนในการควบคุมแก้ไขและพัฒนาผู้ต้องขัง

7. คติพจน์ ควบคุมด้วยใจ แก้ไขด้วยเมตตา

8. พันธกิจ

8.1 ควบคุมผู้ต้องขังด้วยความเป็นมืออาชีพ

8.2 แก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นผลเมื่อมีคุณภาพต่อการพัฒนาประเทศชาติ

9. เป้าหมายหลัก

9.1 ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติตามหลักอาชญาวิทยา ทักษะวิทยา และเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ

9.2 ผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤตินิสัยให้เป็นคนที่ยังปรารถนาและสามารถเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ

หมายเหตุ มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้มีอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในอัตราไม่เกิน 1:5 แต่ประเทศไทย มีอัตราส่วน 1:50 ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ อยู่ 10 เท่า (กรมราชทัณฑ์, 2540 : 20)

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเรือนจำกลางตาก ตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลตามเขตอำนาจศาลจังหวัดตาก ให้มีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดตัดสินโทษจำคุกไม่เกิน 20 ปี โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. ควบคุมผู้ต้องขังซึ่งเป็นคนฝากขังตามหมายศาล ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่อยู่ในเขตอำนาจศาลที่เรือนจำตั้งอยู่ และนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษซึ่งอยู่ในอำนาจการควบคุมของเรือนจำ

2. ดำเนินการทางทัณฑปฏิบัติแก่ผู้ต้องขัง

3. จัดการศึกษาในระดับต่างๆ อบรม พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรม และฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง

4. ดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง

5. จัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์ และการพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการสุขภาพ

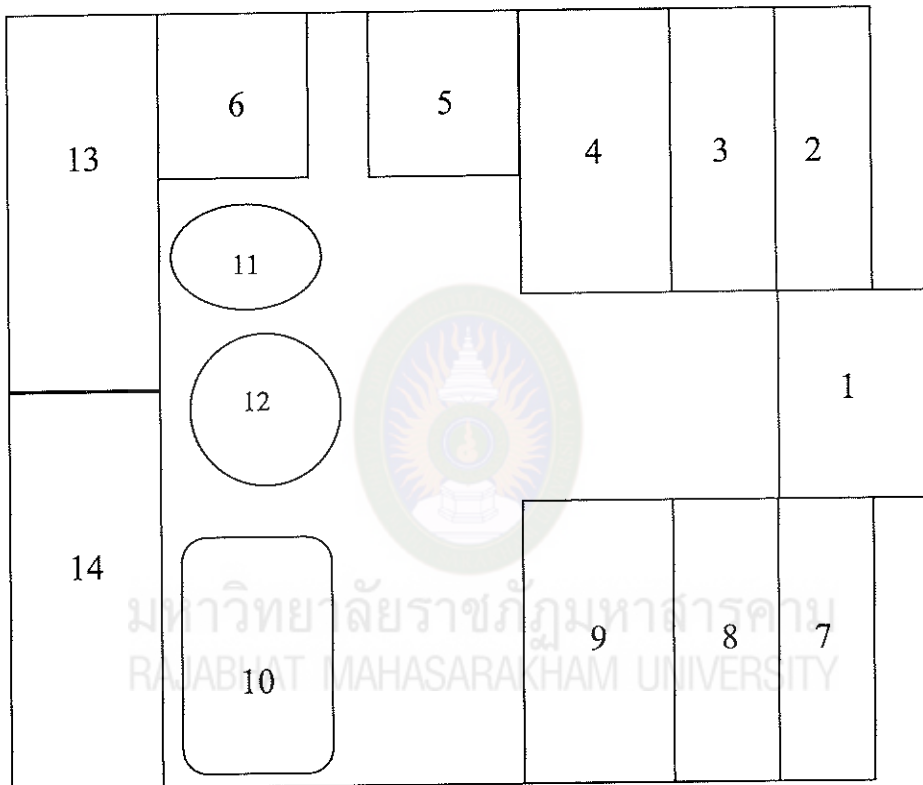
6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายสถานที่ในเรือนจำกลางตากในจำนวนเนื้อที่ 59 ไร่ 35 ตารางวา แบ่งเป็น ภายในและภายนอก

ภายนอก ประกอบด้วย ถนนรอบกำแพงและบ้านพักเจ้าหน้าที่ คอกปศุสัตว์ของทางเรือนจำล้อมรอบไว้ เพื่อความมั่นคงในการระงับเหตุร้าย

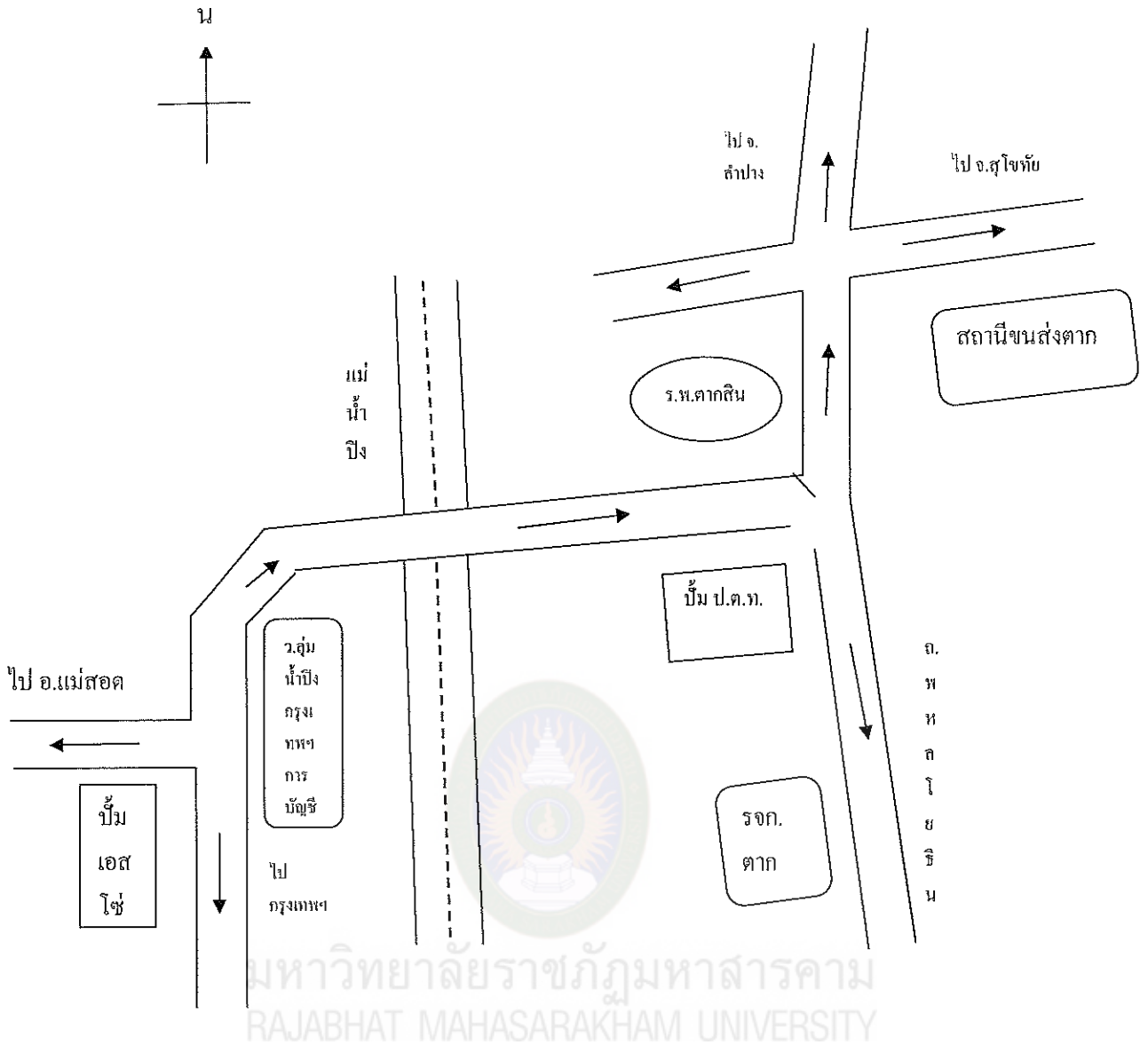
พื้นที่ภายในกำแพง จำนวนเนื้อที่ 11 ไร่ 2 งาน 80 ตารางวา แบ่งออกเป็นแดนแห่งการควบคุม ประกอบด้วย

1. ตึกอำนวยการ
2. แคนพยาบาล
3. โรงงานฝึกวิชาชีพ
4. ตู้เก็บสัมภาระ
5. โรงจัดเลี้ยง
6. แคนสุทกรรม
7. แคนหญิง
8. พื้นฟูหญิง
9. โรงงานช่างสี
10. อ่างอาบน้ำ สุขา
11. ร้านค้าสงเคราะห์ผู้ต้องขัง
12. ที่ทำการฝ่ายควบคุม
13. แคนเรือนนอนและกักขังผู้ต้องขังเข้าใหม่

14. แผนผังการศึกษา

แผนภาพที่ 8 แสดง โครงสร้างภายในเรือนจำกลางตาก
(แหล่งที่มา : ฐานข้อมูลเรือนจำกลางตาก)

แผนภาพที่ 9 แผนภูมิแสดงที่ตั้งเรือนจำกลางตาก

แนวคิดการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์

1. การกักขังแก้ไขฟื้นฟู

ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังนั้นเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็นสำหรับงานราชทัณฑ์ ซึ่งต้องดูแลควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำเพราะการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังนั้นจัดว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของงานราชทัณฑ์ ในการที่จะอบรมแก้ไขให้คนที่กระทำผิดได้ปรับตัว ปรับพฤติกรรมและกลับเข้าสู่สังคมได้โดยไม่กลับมากระทำผิดขึ้นอีก ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของงานราชทัณฑ์ ที่นานาประเทศถือปฏิบัติ การนำผู้กระทำผิดเข้าคุมขังไว้ โดยไม่ให้เกิดการอบรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังแต่อย่างใด นอกจากจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสที่จะกลับตัวแล้วยังทำให้ผู้กระทำผิดต้องมีสภาพเสื่อมโทรมลงไปกว่าเดิมอีก เนื่องจากเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำโดยไม่มี

กิจกรรมใดๆ ทำ หรือไม่ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมในการพัฒนาตนเองแล้ว ก็จะมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต และเกิดการรวมกลุ่มเรียนรู้ ถ้ายทอดพฤติกรรมอาชญากรรมซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ภารกิจในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังยังเป็นการส่งเสริมภารกิจในการควบคุมผู้ต้องขัง เพราะหากไม่มีกิจกรรมในการแก้ไขฟื้นฟูแล้วจะทำให้การควบคุมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก เพราะผู้ต้องขังจะอยู่ว่างไม่ได้ต้องทำกิจกรรม จะทำให้คิดฟุ้งซ่าน เล่นการพนัน หรือกิจกรรมผิดกฎหมายอื่นๆ หรือไม่อยู่ในสถานที่ที่จัดให้ไว้ ทำให้การควบคุมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ตรงกันข้ามหากมีกิจกรรมด้านการแก้ไขฟื้นฟูแล้วจะทำให้ผู้ต้องขังอยู่ในจุดที่ง่ายต่อการควบคุม และมีสุขภาพจิตที่ดีไม่คิดฟุ้งซ่าน ถึงเรื่องคดี เรื่องครอบครัว หรือเรื่องอื่นๆ ที่เป็นที่มาของการแหกหัก หรือ คิดหลบหนี ดังนั้นภารกิจการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังจึงเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็นสำหรับงานราชทัณฑ์โดยเฉพาะงานเรือนจำในการที่จะทำให้ผู้ต้องขังกลับเข้าสู่สังคมได้โดยไม่กระทำผิดซ้ำอีก

2. ตัวแบบของกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ในการพิจารณาถึงวิธีการที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำผิดที่อยู่ในสถานควบคุมส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐานที่ดำเนินการกันอยู่ทั่วไปได้แก่ การฝึกวิชาชีพการให้การศึกษา และการอบรมทางศีลธรรม อย่างไรก็ตามการแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าว เป็นเพียงการดำเนินการขั้นพื้นฐานซึ่งมักจะจัดให้กับผู้ต้องขังทุกๆ ไป ทั้งเรือนจำหรือสถานควบคุม ทั้งนี้โดยมุ่งที่จะให้ผู้ต้องขังมีวิชาชีพติดตัว มีการศึกษา และผ่านการอบรมศีลธรรม การแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีดังกล่าวยังไม่ได้ลงลึกถึงสาเหตุและมูลเหตุของใจตลอดจนพฤติกรรมในการกระทำผิดของผู้ต้องขังในแต่ละประเภทแต่ละบุคคล ดังนั้นกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูที่ลงลึกถึงผู้ต้องขังแต่ละประเภทซึ่งมีมูลเหตุของใจในการในการกระทำผิดที่แตกต่างกัน พฤติกรรมต่างกันและควรจะได้รับ การอบรม บำบัด โดยเฉพาะด้านอารมณ์ จิตใจ และทัศนคติที่แตกต่างกัน เพื่อมุ่งผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแบบยั่งยืน กิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าว เรียกว่ากิจกรรมเฉพาะตามประเภทคดีและตามพฤติกรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมเฉพาะก็จะประกอบด้วยกิจกรรมย่อย หรือหลักสูตรย่อยๆ หลายหลักสูตรเพื่อฝึกทักษะและมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติพฤติกรรม

2.1 กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าวข้างต้น สามารถจัดประเภทได้ 3 ระดับ ดังนี้

2.1.1 กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐาน

กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐาน ได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และการอบรมทางศีลธรรมตลอดจนกิจกรรมทางศาสนา สวัสดิการ

และนันทนาการต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่มุ่งจัดให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ทั้งเรือนจำ ได้รับการฝึกทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมคือ การศึกษาอาชีพและหลักศาสนา แต่สิ่งที่ยังขาดคือ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมอาชญากร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูอีกระดับหนึ่ง

2.1.2 กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะ

กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะ เป็นกิจกรรมการแก้ไขที่มุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้กระทำผิด โดยมีหลักสูตรในการให้ความรู้และฝึกทักษะและใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยและปรับเปลี่ยนทัศนคติพฤติกรรมผู้เข้ารับการอบรม ตามกิจกรรมจะต้องรับการอบรมติดต่อกันเป็นหลักสูตรระยะยาว (ประมาณ 6 เดือน – 1 ปี) ซึ่งไม่รวมระยะเวลาเตรียมการปลดปล่อย จึงจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม กิจกรรมเฉพาะดังกล่าวนี้ อาจแยกตามประเภทคดี หรือแยกตามพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมว่าจะมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มใด ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายจึงไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปัญหาอาชญากรรมของแต่ละประเทศ แต่ละท้องถิ่นซึ่งไม่เหมือนกัน เช่น ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำหรับสังคมไทย แต่อาจไม่ใช่ของประเทศอื่น ดังนั้นจึงอาจไม่มีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ต้องขังคดียาเสพติดขึ้น ในขณะที่ประเทศจำเป็นต้องจัดกิจกรรมสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ต้องขังคดียาเสพติดทุกคนจะถูกคัดเข้ากิจกรรม ต้องมีการจำแนกลักษณะเพื่อคัดกลุ่มผู้ต้องขังที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะที่มีการดำเนินการอยู่ในระบบราชทัณฑ์ของประเทศต่างๆ เช่น กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรง เป็นต้น

นอกเหนือจากกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว การจัดกิจกรรมเฉพาะยังอาจทำได้ในลักษณะของการจัดกิจกรรมเพื่อสวัสดิการ เช่น กิจกรรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชราภาพ กิจกรรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังป่วย กิจกรรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโรคจิต หรือกิจกรรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชาวต่างประเทศ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ไม่ได้มุ่งแก้ไขฟื้นฟู แต่มุ่งจัดสวัสดิการและการดูแลสวัสดิภาพด้วย

2.1.3 กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูย่อย

กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูย่อยเป็นกิจกรรมระยะสั้น ซึ่งจัดเป็นหลักสูตรในการให้ความรู้หรือฝึกทักษะให้ผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมในหลักสูตรดังกล่าวได้รับความรู้หรือฝึกทักษะเฉพาะด้าน เฉพาะทางเช่น การป้องกันการทำผิดซ้ำ การจัดการกับความโกรธ การจัดการกับความขัดแย้ง หรือทักษะการทำงานทักษะการสัมภาษณ์เพื่อหางาน เป็นต้น หลักสูตร

เหล่านี้อาจจัดเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในการแก้ไขฟื้นฟูกิจกรรมเฉพาะตามแต่ความเหมาะสมของผู้ต้องขัง แต่ละประเภทที่มีความจำเป็นต้องได้รับการอบรมที่แตกต่างกัน หลักสูตรสำหรับการอบรมตามกิจกรรมย่อยนี้โดยปกติจะเป็นหลักสูตรระยะสั้นประมาณ 1-2 วัน เป็นการเน้นการให้ความรู้และฝึกทักษะเป็นหลัก เมื่อจบแล้วก็อาจเข้าอบรมในกิจกรรมย่อยอื่นๆต่อไปตามแต่ที่กำหนดไว้ในกิจกรรมเฉพาะ ตัวแบบของกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ซึ่งเห็นได้ว่ากิจกรรมพื้นฐานเป็นกิจกรรมหลักจัดให้ผู้ต้องขังเป็นการทั่วไป กิจกรรมเฉพาะที่จัดให้ผู้ต้องขังบางกลุ่ม ส่วนกิจกรรมย่อยจะเป็นหลักสูตรหรือบทเรียนที่เป็นส่วนประกอบของกิจกรรม โดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง

3. กระบวนการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังหรือการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่จัดเป็นกิจกรรมเฉพาะมิใช่กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐานนั้น ไม่ว่าในกรณีใดจะมีกระบวนการในการดำเนินที่สำคัญ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ

- 3.1 เลือกกลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข
- 3.3 การดำเนินการตามกิจกรรม
- 3.4 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
- 3.5 การดูแลหลังปล่อย

การดำเนินการในขั้นตอนแรก จะต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนดกลุ่มผู้ต้องขังที่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะนำมารับการแก้ไขฟื้นฟูก่อนว่าจะเลือกผู้ต้องขังประเภทใด มีเงื่อนไขอย่างไร เช่น ผู้ต้องขังคดีทำผิดทางเพศ ผู้ต้องขังคดีฆ่าคนตาย หรือไม่พิจารณาในแง่ของคดี แต่พิจารณาเลือกในแง่ของพฤติกรรม เช่น ผู้ต้องขังที่ชอบใช้ความรุนแรงในการกระทำความผิด เป็นต้น การจะกำหนดกลุ่มเป้าหมายกลุ่มใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสำคัญของปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กมีมากและมักเกิดกระทำผิดซ้ำ ดังนั้นจึงได้มีการคิด โครงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดต่อเด็กขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการทำให้กลุ่มเป้าหมายแคบลงและมีความเป็นไปได้ในการจัดการแก้ไขฟื้นฟู สามารถจัดเป็นรุ่นๆ รุ่นละ 20 – 40 ราย ได้ทำให้การแก้ไขมีคุณภาพมากกว่าการดำเนินการเป็นหมู่ทีละ 100 – 200 คน

การดำเนินการในขั้นตอนที่สอง จะต้องดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังหรืออีกนัยหนึ่งอาจเรียกว่าเป็นการประเมินรายบุคคล เพื่อที่จะทำให้สามารถรู้จักผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลจนสามารถแยกปฏิบัติ แยกกลวิธี ในการแก้ไขฟื้นฟูให้เหมาะสมเป็นรายบุคคลหรือ

รายกลุ่มได้ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่ว่าจะต้องเป็นการจำแนกลักษณะขั้นสูงที่เรียกว่า การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขที่สามารถเจาะลึกถึงพฤติกรรมและสาเหตุของ การกระทำผิดของผู้ต้องขังจนสามารถนำมาเป็นแนวทางและกำหนดกลวิธี หรือหลักสูตรใน การฟื้นฟูให้สอดคล้องกับผู้ต้องขังแต่ละประเภท แต่ละคนได้ การจำแนกลักษณะดังกล่าวจะ เน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ศึกษาประวัติจากเอกสารและจากการเปิดเผยของผู้ต้องขัง การสังเกตพฤติกรรม และการใช้แบบประเมินทางจิตวิทยาเพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์และการวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูเป็นรายบุคคล ดังนั้นผู้ต้องขังที่จะนำมาวิเคราะห์ในเรือนจำจึงมีจำนวนไม่ มาก่อนหนึ่งประมาณ 20 – 40 ราย ดังนั้นการจำแนกลักษณะและการประเมินอย่างละเอียดจึง สามารถทำได้

การดำเนินการในขั้นตอนที่สาม คือการดำเนินการตามหลักสูตรที่กล่าวไว้ ใน การแก้ไขฟื้นฟู ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนหลักเพราะเป็นเนื้อหาสำคัญของการแก้ไขฟื้นฟู เช่น ถ้าจะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศก็ต้องจัดกิจกรรมซึ่งมีหลักสูตรบทเรียนและกิจกรรม ต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่ออบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดีกระทำผิดทางเพศ ซึ่งอาจจะเริ่ม จากการให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ การฝึกทักษะ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและนำไปสู่การปรับเปลี่ยน ทัศนคติ และนำไปสู่การปรับพฤติกรรมในกรณีของผู้ติดยาเสพติด หากนำวิธีการชุมชนบำบัด มาใช้ในขั้นตอนนี้ ก็จะเป็นการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ สมาชิก ซึ่งสมาชิกจะต้องอยู่ด้วยกันเป็นเวลานาน ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน บำบัดถูกล่อล่อมโดยอิทธิพลของกลุ่มจนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำเนินการใน ขั้นตอนที่สี่ ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นการทำให้ผู้ต้องขังที่เข้ากิจกรรม อบรมการแก้ไขฟื้นฟูจนยึดติดกับวัฒนธรรมและแบบแผนของกลุ่มและของเรือนจำเริ่มต้นตัว ออกมาเพื่อเตรียมที่จะยืนหยัดด้วยตนเอง และปรับตัวเข้ากับสังคมที่จะต้องกลับไปเมื่อพ้น โทษ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญเช่นกัน เพราะหากไม่มีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ผู้ต้องขัง ที่แม้จะได้รับการอบรมมาจนเข้มแข็ง สามารถปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมได้แล้ว หาก ไม่มีความพร้อมก็จะปรับตัวไม่ทัน จะยึดติดกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในเรือนจำ หรือในกลุ่ม เช่น กลุ่มชุมชนบำบัดจนปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกไม่ได้

การดำเนินการในขั้นตอนสุดท้าย คือการดูแลหลังปล่อยเป็นขั้นตอนที่ชุมชนจะต้อง เข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการให้การดูแลผู้ต้องขังที่พ้นโทษ ซึ่งจะต้องเกิดจากการประสานงาน ของฝ่ายเรือนจำกับชุมชนในการดึงชุมชนเข้ามาช่วย หากไม่มีขั้นตอนนี้แล้วผู้ต้องขังที่ได้รับ การอบรมมาดี หากจะต้องกลับไปในสภาพแวดล้อมเดิม สังคมเดิม แหล่งอบายมุขเดิม

เครือข่ายเดิมก็จะไม่สามารถทนทานต่อสิ่งยั่วยุและกลับไปกระทำผิดขึ้นอีกบุคลากรด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

บุคลากรที่จะดำเนินการตามกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด จะต้องเป็นทีมงานซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของฝ่ายเรือนจำหรือสถานควบคุม ซึ่งจะเป็นผู้อำนวยการควบคุมด้านสถานที่ นักอาชญาวิทยาและนักทัณฑวิทยาเป็นผู้วางระบบและกิจกรรมในการแก้ไขตลอดจนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข โดยเฉพาะ การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดและพฤติกรรมอาชญากร นอกจากนี้จะต้องมีนักวิทยคลินิกหรือนักจิตบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการดำเนินการตามกิจกรรมที่วางไว้ โดยเฉพาะการอบรมทักษะด้านต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมย่อย เช่น การระงับความโกรธ การจัดการกับความขัดแย้ง การสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว รวมถึงการดำเนินการตามกระบวนการกลุ่มและใช้กลุ่มและใช้เครื่องมือในการบำบัดอื่นๆ เช่น ศิลปะบำบัด ครอบครับบำบัด การให้คำปรึกษาเฉพาะรายและกลุ่ม เป็นต้น อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติผู้ที่ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง ตั้งแต่เริ่มโครงการจนจบก็คือ เจ้าหน้าที่เรือนจำที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบโครงการ สามารถเข้าไปคลุกคลีกับผู้ต้องขังได้สะดวกในขณะที่นักวิชาชีพต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสุภาพสตรีจะไม่สะดวกในการเข้าไปปฏิบัติงานในเรือนจำ ดังนั้นการดำเนินการตามกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูจึงต้องดำเนินการ โดยอาศัยทีมงานที่ทำงานร่วมกันรวมตลอดจนถึงการประสานงานกับฝ่ายอื่นด้วย การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นภารกิจหลักของฝ่ายราชทัณฑ์ประการหนึ่งในการที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้ผู้ต้องขังกลับเข้าสู่สังคมโดยไม่กระทำผิดขึ้นอีกซึ่งก็ทำให้การควบคุมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังนั้นจะต้องกระทำตามกระบวนการตั้งแต่การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การจำแนกลักษณะการดำเนินการตามกิจกรรม การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการดูแลหลังปล่อย ในส่วนของการดำเนินการตามกิจกรรมซึ่งเป็นจุดสำคัญของการแก้ไขนั้นจะมีกิจกรรมพื้นฐานได้แก่ การฝึกอาชีพการให้การศึกษาและการอบรมศีลธรรม กิจกรรมเฉพาะแยกตามประเภทคดีและพฤติกรรมและกิจกรรมย่อยซึ่งเป็นบทเรียนย่อย ๆ ประกอบกิจกรรมเฉพาะซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ นี้จะดำเนินการโดยทีมงาน ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ซึ่งได้รับการอบรมให้มาปฏิบัติหน้าที่และมีทีมงานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังดังกล่าว การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังพื้นฐานเป็นการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเบื้องต้น ซึ่งจะต้องดำเนินการกับผู้ต้องขังทุกคน เริ่มตั้งแต่การรับตัวไว้ในเรือนจำและดำเนินการต่อเนื่องจนพ้นโทษ โดยเมื่อมีผู้ต้องขังเข้าใหม่ก็จะดำเนินการแยกขังในแดนแรกรับ จากนั้น 1-3 สัปดาห์ต่อจากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลผู้ต้องขังเป็น

รายบุคคลแล้วนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของเรือนจำ เพื่อพิจารณา จัดมาตรการควบคุมจะเป็นการแยกผู้ต้องขังเป็นกลุ่มตามความจำเป็นในการควบคุม เช่น แยก โดยอาศัยกำหนดโทษ หรือล่อแหลมต่อการหลบหนี ก่อเหตุร้าย หรือก่อความวุ่นวายสำหรับการ จำแนกเพื่อการแยกปฏิบัติจะมุ่งศึกษาข้อมูลผู้ต้องขังเพื่อนำไปใช้ในการแยกปฏิบัติต่อ ผู้ต้องขังกลุ่มต่าง ๆ โดยแยกเป็นกลุ่มสำคัญ 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มผู้ต้องขังที่แก้ไขยาก เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำซาก กลุ่มผู้ต้องขังที่ ทำผิดในคดีที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง กลุ่มอาชญากรอาชีพ กลุ่มที่กระทำเป็นแก๊งค์ หรือพวกที่มีความผิดปกติทางจิต

2. กลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่จำเป็นต้องแก้ไข เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำโดยพลั้งพลาด ยัง ไม่ได้ล้าเข้ามาสู่วงจรของการกระทำผิด โดยทำผิดเป็นครั้งแรก ทำผิดโดยไม่แสดงความชั่วร้าย มี ครอบครัวหรืออาชีพรองรับเมื่อพ้นโทษ

3. กลุ่มผู้ต้องขังที่พอแก้ไขได้ เป็นผู้ต้องขังที่อยู่กึ่งกลางของกลุ่มที่ 1 กับกลุ่มที่ยัง ไม่ได้ล้าเข้ามาสู่วงจรอาชญากรรมซ้ำซาก ไม่ได้เป็นอาชญากรอาชีพ ทำผิดเพราะความจำเป็น หรือถูกกดดันมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือแก้ไข เพื่อ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม

ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ต้องการใช้การปฏิบัติที่เข้มงวด กลุ่ม ที่ 2 ต้องปฏิบัติมิให้กลุ่มนี้ตกต่ำไปกว่าเดิม ส่วนกลุ่มที่ 3 หรือกลุ่มที่พอแก้ไขได้ เป็นกลุ่มที่ จะต้องดำเนินการแก้ไขเป็นพิเศษ โดยการเข้าถึงกิจกรรมแก้ไขต่าง ๆ แต่การที่จะจัดให้ผู้ต้องขัง กลุ่มนี้เข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูในกิจกรรมใด จะต้องผ่านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการ แก้ไข คือการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ต้องขังเชิงลึกถึงพฤติกรรมบุคลิก และสาเหตุการกระทำผิดเพื่อ นำไปใช้ในการกำหนดกิจกรรมในการแก้ไขฟื้นฟูของผู้ต้องขังแต่ละคนต่อไป

4. การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข เป็นการดำเนินการจำแนกลักษณะขั้น สูงขึ้นไปกว่าการจำแนกลักษณะขั้นพื้นฐาน ในขณะที่การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน เป็นการจำแนกเพื่อแยกขัง เพื่อการควบคุมและจำแนกเพื่อคัดผู้ต้องขังรับการอบรมแก้ไขขั้น พื้นฐาน ได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การศึกษาการอบรมทางศีลธรรมและการรับสวัสดิการต่าง ๆ โดย ทางปฏิบัติที่ทำอยู่จะเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติผู้ต้องขัง และการประชุมเพื่อแยกกอง งานเป็นต้น แต่การจำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไขจะเป็นการจำแนกเพื่อคัดผู้ต้องขัง ไปรับการ บำบัดฟื้นฟู หรือปรับพฤติกรรมในขั้นสูง ได้แก่กิจกรรมการแก้ไขผู้ต้องขังในลักษณะต่าง ๆ

เช่น กิจกรรมการแก้ไขผู้ต้องขังคดีกระทำผิดทางเพศ ผู้ต้องขังคดียาเสพติด ผู้ต้องขังคดีที่ชอบใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือกิจกรรมการจัดการระงับความโกรธ กิจกรรมการระงับความรุนแรงในครอบครัวหรือกิจกรรมพัฒนาจิตใจ เช่น การอบรมวิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น ในส่วนของวิธีการจำแนกนั้นก็จะเน้นในเรื่องการวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิด วิเคราะห์พฤติกรรมที่ผิดปกติ และการจัดทำกรณีศึกษาเพื่อประวัติอย่างละเอียดจากนั้นจึงจัดกลุ่มพฤติกรรมเพื่อแยกมาเข้ากิจกรรมการปรับและฟื้นฟูพฤติกรรม โดยเฉพาะการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข จึงไม่จำเป็นต้องทำกับผู้ต้องขังทุกคนในเรือนจำ แต่เป็นการดำเนินการเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้ต้องขังคดีความผิดทางเพศ ซึ่งต้องทำการจำแนกถึงลงไปว่าจะนำผู้กระทำผิดทางเพศประเภทใดมาเข้ากิจกรรมการแก้ไข หรือผู้ต้องขังคดีจำหน่ายยาเสพติดรายย่อยที่ต้องมาจำแนกกว่าเป็นกลุ่มมืออาชีพ หรือกลุ่มที่พัฒนามาจากผู้เสพหรือกลุ่มที่ทำผิดเพราะความจำเป็นฉุกเฉิน ซึ่งเหมาะที่จะจัดกิจกรรมการแก้ไข นอกจากนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการแก้ไขส่วนใหญ่จะจัดทำเป็นรุ่น ๆ มีระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี เป็นต้น ดังนั้น การจำแนกเพื่อการแก้ไขจึงต้องกระทำทุก ๆ 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี ตามแต่ความต้องการในการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละรุ่น การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขไม่ใช่การแก้ไขโดยตรง แต่เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขผู้ต้องขัง โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ

4.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการในขั้นนี้จะเป็นการกำหนดว่าจะจัดกิจกรรมการแก้ไข ผู้ต้องขังกลุ่มใด จำนวนเท่าไร คดีอะไร พฤติกรรมแบบไหน จากนั้นจึงคัดเลือกผู้ต้องขังที่เข้าเกณฑ์มารับการคัดเลือกแบบเข้มต่อไป

4.2 การจัดทำกรณีศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นการศึกษาในรายละเอียดถึงพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่เข้าเกณฑ์ เพื่อวิเคราะห์จัดกลุ่มเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู และพิจารณาความบกพร่องในพฤติกรรมที่จะต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟู

5. วิเคราะห์จัดประเภท แยกประเภท

เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ เพื่อแยกประเภทว่าควรเข้ารับการแก้ไขตามกิจกรรมใดส่งให้ทีมงานการแก้ไขไปดำเนินการตามกิจกรรมการแก้ไขต่อไป เรื่องนี้เป็นการประสานกับทีมงานที่จัดทำกิจกรรมการแก้ไขเพื่อที่จะเข้าไปจัดกิจกรรมให้กับผู้ต้องขังตามที่ได้จัดเตรียมไว้ หัวใจสำคัญของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อการแก้ไขนั้นอยู่ที่การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ต้องขังกลุ่มเป้าหมายว่า กระทำผิดเพราะเหตุใด มีพฤติกรรมแห่งคดีอย่างไร มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การจัดแบบพฤติกรรมว่าควรจัดอยู่ประเภทใด การจำแนกดังกล่าวจึงไม่ใช่เป็นการจำแนกตามประเภทคดีหรือตามอายุ กำหนดโทษ เพศ ซึ่ง

เป็นการจำแนกชั้นพื้นฐาน แต่เป็นการจำแนกลึกลงไปถึงพฤติกรรมของผู้ต้องขังแต่ละคนแล้ว จัดกลุ่มเพื่อเลือกกลุ่มที่เราสนใจนำไปเข้าสู่กิจกรรมการแก้ไขต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทัศน์พุ่มพันธ์ม่วง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงภูมิหลังของผู้ค้ายาบ้าในจังหวัดชลบุรี โดยศึกษาจากผู้ต้องขังที่ถูกพิพากษาจำคุก ในเรือนจำจังหวัดชลบุรี ทั้งเรือนจำหญิงและเรือนจำชายพบว่า

1. ภูมิหลังของประชากร

ผู้ต้องหาซื้อขายจำหน่ายยาบ้าที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำชายและหญิงในจังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นผู้ค้ารายย่อยคิดเป็นร้อยละ 80.20 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 62 โดยที่ผู้ค้าส่วนใหญ่อายุระหว่าง 16-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 49

2. ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ

ภูมิหลังของผู้ต้องหาซื้อขายจำหน่ายยาบ้าที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำชายและหญิงในจังหวัดชลบุรีก่อนถูกจับส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 64 รองลงมาไม่ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 22.30 มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนระหว่าง 10,000 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.20 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท

3. ภูมิหลังทางสังคม

ผู้ต้องหาซื้อขายจำหน่ายยาบ้าที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำชายและหญิงในจังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่มีสัญชาติไทยและนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 93.80 และ 98.30 ตามลำดับซึ่งกลุ่มผู้ต้องหาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คือ ป.1 – ป.4 คิดเป็นร้อยละ 59.20 รองลงมาไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.90 และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 87.70 มีสถานภาพทางครอบครัวหย่าร้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.70 ส่วนใหญ่ผู้ค้าไม่มีบุตร คิดเป็นร้อยละ 57.50 ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนแออัดคิดเป็นร้อยละ 50.70 รองลงมาเป็นบ้านไม้แบบห้องแถวติดกันคิดเป็นร้อยละ 25.70 ส่วนให้ค้ายาบ้ามาแล้วเป็นระยะเวลา 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 81.20 โดยจะค้าในหมู่บ้านหรือในตลาดที่ตนเองอาศัยอยู่ คิดเป็นร้อยละ 84.60 สาเหตุที่ต้องค้ายาเพราะว่ามีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 76.40 รองลงมาคือรายได้ไม่พอใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 27

4. ภูมิหลังในการดำเนินงาน

ภูมิหลังของผู้ต้องหาซื้อขายจำหน่ายยาบ้าที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำชายและหญิงใน

จังหวัดชลบุรีนั้นในระหว่างค้ายาบ้าผู้ค้าได้เสพยาบ้าด้วย คิดเป็นร้อยละ 89.70 ผู้ค้าแต่ละคนจะมีลูกค้าไม่น้อยกว่า 5 คน ส่วนใหญ่จะมีการซื้อขายกันในเวลากลางวัน คิดเป็นร้อยละ 56.50 และส่วนใหญ่ผู้ค้าจะขายและเสพเอง คิดเป็นร้อยละ 66.40 ลูกค้าส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 40.40 และมีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 77.70 ผู้ค้าหาลูกค้ามาโดยการแนะนำในหมู่เพื่อนๆ คิดเป็นร้อยละ 74.30 ซึ่งส่วนมากลูกค้าแต่ละคนจะไม่วัดจักกันโดยที่การขายยาบ้าส่วนใหญ่จำหน่ายโดยไม่มีของกลางอยู่กับตัว คิดเป็นร้อยละ 23.60

นัทธี จิตสว่าง และสุมนทิพย์ ใจเหล็ก (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “เส้นทางชีวิตของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด” ผลการวิจัยพบว่ามูลเหตุจูงใจในการค้ายาเสพติด ผู้ค้ารายย่อยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เนื่องจากประสบปัญหาเศรษฐกิจ ไม่มีทางเลือกในชีวิต ต้องการนำเงินไปซื้อยาเสพติดเพื่อนำมาเสพตลอดจนสภาพแวดล้อมชักจูง โดยจำหน่ายยาเสพติดประเภทยาบ้ามากที่สุด ระยะเวลาที่เข้าสู่ขบวนการเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยจนกระทั่งถูกจับกุม ไม่เกิน 1 ปี แหล่งในการซื้อยาเสพติดของผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยปรากฏว่าผู้ค้ารายย่อยที่มีพฤติกรรมค้าอาชีพ จะซื้อจากผู้ผลิตหรือผู้ค้ารายใหญ่ในภาคเหนือ และผู้ค้ารายย่อยที่พัฒนาการจากผู้เสพจะซื้อยาเสพติดจากผู้ค้ารายใหญ่หรือคนรู้จักในภูมิภาคที่ตนอาศัยอยู่ มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เสพและผู้ค้ารายย่อยด้วยกันเอง

ส่วนมูลเหตุจูงใจในการเข้าสู่ขบวนการค้ายาเสพติดผู้ค้ารายใหญ่คือ เนื่องจากต้องการมีเงิน ธุรกิจประสบปัญหา ปัญหาติดยาเสพติดจึงต้องการนำเงินมาซื้อยาเสพติดอบายมุข และส่วนใหญ่จะถูกชักจูงจากผู้ใกล้ชิดระยะเวลาที่เข้าสู่ขบวนการเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ จนกระทั่งถูกจับกุมเฉลี่ย 1-5 ปี สูงสุด 20 ปี สำหรับผู้ค้ารายใหญ่ที่มีพฤติกรรมจากผู้เสพหรือผู้ค้ารายย่อยส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเริ่มต้นเป็นผู้ค้ารายใหญ่มีระยะเวลาเข้าสู่ขบวนการเป็นผู้ค้ารายใหญ่กระทั่งถูกจับกุมเฉลี่ย 1 สัปดาห์ถึง 3 ปี สูงสุด ไม่เกิน 5 ปี แหล่งในการซื้อยาเสพติดของผู้ค้ารายใหญ่ปรากฏว่าส่วนใหญ่ซื้อยาเสพติดจากชายแดนภาคเหนือ และภาคเหนือส่วนหนึ่งนำเข้าจากต่างประเทศ คือ ประเทศพม่า และลาวโดยตรง จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คลองเตย และการผลิตด้วยตัวเอง ลูกค้าเป้าหมายของผู้ค้ารายใหญ่กลุ่มตัวอย่าง ก็คือกลุ่มผู้ค้ารายย่อย กลุ่มผู้ค้ารายใหญ่ และกลุ่มผู้เสพ

จันทร์ศิริ วาหงส์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยการค้าและการลำเลียงยาเสพติด ในกลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และลีซอเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และลีซอเข้าร่วมกระบวนการค้ายาเสพติด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ค้ายาเสพติดเผ่าม้ง เผ่าลีซอจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งราย

ใหญ่และรายย่อย ในชุมชนและในเรือนจำ ผู้นำชุมชน และครอบครัวของผู้ค้ายาเสพติดที่ถูกจับรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ชาวเขาเผ่าม้งและเผ่าลีซอเข้าร่วมขบวนการค้ายาเสพติดคือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ คือฐานะยากจน มีหนี้สิน รายได้ไม่แน่นอน ปัจจัยด้านวัฒนธรรม คืออยากได้บ้าน อยากได้รถ อยากมีอำนาจ การเลียนแบบ เช่น ถูกเพื่อนชวน การทำตามคนในครอบครัว เพราะเห็นว่าเป็นทางหาเงินที่ง่าย ค่าตอบแทนคุ้มการค้า เป็นต้น

ณัฐชัย สุชียามานนท์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดีจำหน่ายยาเสพติด ศึกษาเฉพาะเรือนจำกลางนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวคิดทฤษฎี และสภาพปัญหาการกระทำผิดของผู้ต้องขังคดีจำหน่ายยาเสพติด และศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขังคดีจำหน่ายยาเสพติดเรือนจำกลางนครปฐม จำนวน 333 คน ผลการศึกษาพบว่า ในด้านปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ต้องขังคดียาเสพติดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-31 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ประมาณ 3,001-6,000 บาทต่อเดือน และพบว่าส่วนใหญ่สมรสแล้ว มีบุตร 1-2 คน ยาเสพติดที่จับได้ส่วนใหญ่เป็นยาบ้า นอกจากนี้ยังพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมใช้ยาเสพติดมาก่อน และไม่เคยมองโทษทางอาญามา ปัจจัยสภาพแวดล้อมพบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มักจะใกล้ชิดกับเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้รู้จักยาเสพติดจากเพื่อน ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนและต้องการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ปัจจัยทัศนคติต่อการกระทำผิด พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ยอมรับระบบป้องกันและปราบปราม ยอมรับพฤติกรรมและการกระทำผิดและผลการกระทำผิด จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อมและปัจจัยทัศนคติต่อการกระทำผิดมีผลต่อการจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขัง

วันชัย พรหมโชติ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่นำไปสู่การค้ายาเสพติดของชาวไทยภูเขา : กรณีศึกษาผู้ต้องโทษเผ่าม้งในจังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์กำหนดไว้ 4 ประการด้วยกันคือ เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่เป็นสาเหตุนำไปสู่การค้ายาเสพติดของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง เพื่อการศึกษาพฤติกรรมพื้นฐานของผู้ค้ายาเสพติดของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งและการกล่อมเกลாதาสังคมในวัยเด็ก เพื่อศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อนโยบายการปฏิบัติและวิธีการแก้ปัญหายาเสพติดของจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐในปัจจุบัน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่ในสังกัด

หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ จำนวน 191 ราย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละและทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า

ปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การค้ายาเสพติดของชาวไทยภูเขาเมือง คือ การมีการศึกษาดำเนินรายได้ครอบครัวและรายได้ส่วนตัวไม่แน่นอนหรือมีรายได้น้อย และประกอบอาชีพที่มีรายได้น้อย เช่น อาชีพ เกษตรกรรม รับจ้าง รวมถึงการว่างงาน ผู้ต้องโทษชาวไทยภูเขาเมืองได้รับการกล่อมเกลามากกว่าครอบครัวที่อบอุ่น มีความใกล้ชิดและเชื่อฟังครูอาจารย์ รวมทั้งยอมรับในแนวปฏิบัติทางสังคม ยอมรับความเชื่อทางสังคมและไม่เคยคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมการค้ายาเสพติดมาก่อน แต่ก็ไม่มีผลต่อการยับยั้งให้เข้าไปสู่การค้ายาเสพติดทั้งนี้เพราะผู้ต้องโทษชาวไทยภูเขาเมืองต้องการมีรายได้น้อยกว่าครอบครัวมากกว่าเหตุผลอื่น

ด้านนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐแม้จะมีความเหมาะสมแต่ก็ไม่ได้ผลดีเพราะผลประโยชน์ระหว่างผู้ค้ากับเจ้าหน้าที่ รวมทั้งมีนักการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นสนับสนุนผู้ค้ายาเสพติดทำให้การปราบปรามสำเร็จได้ยาก ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไข คือ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง การประสานงานระหว่างหน่วยงานมีปัญหา ปัญหาขวัญและกำลังใจของบุคลากร ปัญหาจากประชาชนที่ไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือหน่วยงานราชการเพราะเกรงกลัวอิทธิพล ปัญหาด้านพื้นที่ยากต่อการปราบปรามและปัญหางบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ

อัฐภณ แสงซารี (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง วิถีชีวิตของผู้ต้องขังคดีจำหน่ายยาเสพติดในเขตพื้นที่สถานีตำรวจภูธร ตำบลพัทธยาอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงจุดเริ่มต้นในการเข้ามาเป็นผู้ค้ายาเสพติดของผู้ต้องขังคดีจำหน่ายยาเสพติดวิถีชีวิตตั้งแต่เข้าสู่กระบวนการค้ายาเสพติดจนถูกจับกุมและความคาดหวังของการใช้ชีวิตหลังพ้นโทษ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือนักโทษเด็ดขาดในคดีจำหน่ายยาเสพติดจากเรือนจำพิเศษพัทยาจำนวน 20 คน แยกเป็นผู้ค้ารายย่อย จำนวน 10 คนและผู้ค้ารายใหญ่ จำนวน 10 คน โดยวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผลการศึกษาพบว่าในกรณีผู้ค้ารายย่อยมีจุดเริ่มต้นในการเข้ามาเป็นผู้ค้ายาเสพติดส่วนมากเป็นผู้เสพยาเสพติดมาก่อนประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการค้ายาเสพติดวิถีชีวิตตั้งแต่เข้าสู่กระบวนการเป็นผู้ค้ารายย่อยจนถูกจับกุมจะมีวิถีชีวิตที่ต่างไปจากคนทั่วไปต้องหลบๆ ซ่อนๆ หวาดระแวงแม้คนใกล้ชิดเปลี่ยนที่อยู่ไปเรื่อยๆ เพื่อหลบหลีกการถูกจับกุมและส่วนมากมีความคาดหวังว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกเพราะต้องการใช้ชีวิตเหมือนคนทั่วไปและจะประกอบอาชีพสุจริตเลี้ยงครอบครัวกรณีผู้ค้ารายใหญ่มีจุดเริ่มต้นในการเข้ามาเป็นผู้ค้ายาเสพติดส่วนมากประสบปัญหาทางเศรษฐกิจขาดทุนยุ่ง

เกี่ยวกับบอขายมุขต้องการมีฐานะดีเป็นที่ยอมรับในสังคมและคนใกล้ชิดชักชวนวิถีชีวิตตั้งแต่เข้าสู่ขบวนการเป็นผู้ค้ารายใหญ่จนถูกจับกุมจะมีวิถีชีวิตที่ต่างไปจากคนทั่วไปแม้การค้ายาเสพติดจะทำให้ร่ำรวยมหาศาลแต่ก็ไม่ได้ทำให้มีความสุขมีแต่ความหวาดระแวงว่าคนใกล้ชิดจะถูกจับกุมและซัดทอดถึงตนหรือจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนเชื่อมโยงถึงตนและบางครั้งก็กังวลว่ากลุ่มผู้ร่วมขบวนการค้ายาเสพติดจะหกหลังตนเมื่อถูกจับกุมก็แทบสิ้นหวังว่าจะได้มีอิสรภาพอีกเพราะการค้ายาเสพติดมีโทษที่รุนแรงแม้จะเป็นการกระทำผิดครั้งแรกก็ตาม

สกลไศ อัครมนันทวงนิส (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับคดีค้ายาบ้าของผู้ต้องขังหญิง:ศึกษากรณีทัณฑสถานหญิงชลบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลการกระทำผิดเกี่ยวกับคดีค้ายาบ้าของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงชลบุรี เป็นการวิจัยศึกษาในทางเชิงคุณภาพสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลการกระทำผิดเกี่ยวกับคดีค้ายาบ้าผู้ค้ายาบ้าส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 22 – 30 ปี เคยเสพยาบ้าหรือลองเสพยาบ้ามาแล้ว ได้รับการศึกษาน้อยส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาผู้ค้ายาบ้าส่วนใหญ่สมรสแล้วมีอาชีพรับจ้างรายได้น้อยต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวมีภาระเพิ่มไม่พอเลี้ยงดูครอบครัวจึงต้องหารายได้เพิ่มและเห็นว่าเป็นอาชีพที่สบายไม่ต้องลงทุนและได้กำไรดีมีเงินใช้จ่ายคล่องมือหากผู้ค้ายาบ้าติดยาบ้าส่วนใหญ่ได้เสพยาบ้าโดยไม่ต้องซื้อไปด้วยการทดลองขายครั้งแรกโดยจากการแนะนำชักจูงของเพื่อนและเกิดจากที่สามีแฟนหรือบุคคลในครอบครัวติดยาบ้าหรือขายยาบ้ามาก่อนต้องเข้ามามีส่วนพัวพันอาจจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจและจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์สรุปได้เป็นประเด็นใหญ่ๆ ได้แก่ มีรายได้ไม่แน่นอน จิตใจอ่อนไหว ถูกชักจูงได้ง่าย มีภาระที่จะต้องเลี้ยงดูรับผิดชอบ การศึกษาน้อย มีอาชีพไม่แน่นอน และส่วนใหญ่บุคคลแวดล้อมหรือสภาพที่อยู่อาศัยพัวพันกับยาบ้าประกอบกับสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับผู้ที่เคยทำความผิดมาก่อนไม่ให้โอกาสไม่ยอมรับเข้าทำงานอาจเป็นส่วนทำให้ต้องค้ายาบ้าเพื่อความอยู่รอดของชีวิตและครอบครัว

ยงยุทธ ยืนยง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “เส้นทางชีวิตผู้ต้องขังชายคดีค้ายาเสพติดรายย่อย : ศึกษากรณี โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองทร.เกษตรนาวิ 4” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังชีวิตความเป็นอยู่การเข้าสู่วงการวิธีการและขบวนการค้ายาเสพติดรายย่อยชีวิตความเป็นอยู่และความต้องการของผู้ต้องขังขณะเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตใน โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองทร.เกษตรนาวิ 4 โดยใช้วิธีการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลค้นคว้าจากเอกสารและศึกษาจากภาคสนามสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview)

ผู้ต้องขังชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟู 11 คน ครูปกครอง 2 คน และสหประชาชาติผู้ต้องขังอีกจำนวนหนึ่ง ผลการวิจัย พบว่า ภูมิหลังของผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยส่วนใหญ่มีบิดาและมารดาอยู่ร่วมกัน มีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นอาศัยอยู่ในเขตชุมชนชนบท มีการศึกษาต่ำ อาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นลูกจ้างรายวัน การเข้าสู่วงการค้ายาเสพติดส่วนใหญ่มาจากตนเอง โดยพัฒนามาจากการเป็นผู้เสพยามาก่อน มูลเหตุที่ทำให้ค้า คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางสังคม ต้องการนำเงินไปซื้อยาเสพติดมาเสพ ความต้องการทางวัตถุ ปัญหาหนี้สิน และอื่นๆ ยาเสพติดที่ซื้อขายคือ ยาบ้า วิธีการซื้อไม่ซับซ้อน แหล่งซื้อที่มีจำนวนมาก ซื้อง่าย ขายคล่อง กำไรดี ครั้งแรกจะมีผู้แนะนำก่อนต่อมาสามารถไปซื้อได้เองการลำเลียงยาบ้ามี 3 ลักษณะ คือ ใช้พาหนะของตนเอง รถยนต์โดยสาร และเดินเท้า ราคาขึ้นอยู่กับจำนวนที่ซื้อขายความคุ้นเคยและระยะทางจากแหล่งผลิต เฉลี่ยเม็ดละ 50-70 บาท กลุ่มลูกค้ามีทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงานลูกค้าประจำมี 5-100 คน ขายวันละ 5 เม็ด ถึง 12 เม็ด กำไรมากกว่า 100 % ส่วนใหญ่นำกำไรจากการค้ายาบ้าไปใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย บางครั้งมีการใช้เพศสัมพันธ์เพื่อแลกยาบ้า ส่วนการรับรู้เรื่องโทษมีน้อย และเห็นว่าผู้อยู่เบื้องหลังหรือผู้ค้ารายใหญ่ยังไม่ได้รับการลงโทษ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่รู้สึกพอใจและเห็นว่าโครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองเป็น โครงการที่ดีได้รับผลดีทั้งด้านร่างกายจิตใจและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมควรมีโครงการนี้ต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ศุภกานดา สุขศรีวงษ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน:ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกลุ่มตัวอย่างได้แก่เด็กและเยาวชนซึ่งศาลตัดสินว่ากระทำผิดและมีคำสั่งให้ควบคุมตัวในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณาบ้านมุทิตาบ้านอุเบกขาและผู้ต้องขังวัยหนุ่มซึ่งมีคำพิพากษาให้ลงโทษและถูกคุมขังไว้ในทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางจำนวนทั้งสิ้น 306 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลหรือภูมิหลังทางสังคมพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถูกควบคุมตัวในทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางมีอายุ 20 – 23 ปี (โดยอายุเฉลี่ยเท่ากับ 21.92ปี) อายุขณะกระทำผิดคือ 19-21 ปี (โดยอายุเฉลี่ยเท่ากับ 20.04 ปี) ถูกจับกุมในคดีมียาบ้าไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและถูกตัดสินลงโทษให้ควบคุมตัว 2 ปี 1 เดือน -4 ปี (โดยระยะเวลาที่ถูกตัดสิน

ลงโทษให้ควบคุมตัวเฉลี่ย 3.88 ปี) ภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับประถมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ 4,001 – 8,000 บาท (โดยมีรายได้เฉลี่ย 9,021 บาท) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป พักอาศัยอยู่กับบิดามารดาในบ้านพักของครอบครัวซึ่งอยู่ในชุมชนแออัด เคยเสพยาเสพติดมานาน 1 ปี 1 เดือน – 3 ปี (โดยระยะเวลาเฉลี่ยที่เสพยาเสพติดนาน 2.70 ปี) โดยยาเสพติดที่เสพ คือ ยาบ้า ด้านการเลี้ยงดู กลุ่มตัวอย่างได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในระดับสูง ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบลงโทษทางจิตในระดับปานกลาง และได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุมในระดับต่ำ

2. ปัจจัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน

3. ปัจจัยด้านการคบหาสมาคมที่แตกต่างมีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน

4. ปัจจัยความประพฤติดีปดมีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน

5. ปัจจัยความผูกพันทางสังคมมีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนซึ่งได้แก่องค์ประกอบการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่สังคมยอมรับและองค์ประกอบความเชื่อมั่นในบรรทัดฐานหรือค่านิยม

6. การเลี้ยงดูมีผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่ง ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบควบคุม พิรศกดิ์ วงศ์ธนเวทย์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการกระทำผิดฐานคดีเกี่ยวกับยาเสพติดกรณีศึกษาผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดสุโขทัยสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลพบว่าผู้กระทำความผิดฐานคดีเกี่ยวกับยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 76.47) อายุระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 38.82) สถานภาพโสด (ร้อยละ 44.71) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 47.06) โดยต้องโทษคดีครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติด (ร้อยละ 48.24) มีระยะเวลาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนาน 1 ปี (ร้อยละ 54.12) และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ต้องโทษคดียาเสพติดเป็นครั้งแรก (ร้อยละ 71.76) ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้กระทำความผิด พบว่า ครอบครัวของผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 2-5 คน (ร้อยละ 62.35) ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความผูกพันกันดี (ร้อยละ 67.06) มีการปฏิสัมพันธ์ปรึกษาหารือกันเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 55.29)

มีการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 60.00) และไม่พบว่ามีสมาชิกในครอบครัวที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ร้อยละ 83.53) และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 38.82) มีรายได้พอดี (ร้อยละ 49.41) และฐานะปานกลาง (ร้อยละ 75.30) ซึ่งมีกลุ่มเพื่อนสนิทที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ร้อยละ 61.18) มีจำนวนเพื่อนที่เคยพบปะพูดคุยด้วยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอยู่จำนวน 1-5 คน (ร้อยละ 36.47) และมีกลุ่มเพื่อนสนิทที่เคยชักชวนให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ร้อยละ 58.82) ซึ่งผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องโทษทางกฎหมายของยาเสพติดจากสื่อ (ร้อยละ 42.35) และทราบนโยบายเกี่ยวกับยาเสพติด (ร้อยละ 67.06) มีความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของยาเสพติดจากสื่อ (ร้อยละ 50.59) และพบว่าสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากที่สุดก็คือสายตำรวจ (ร้อยละ 57.65) นอกจากนี้ยังพบว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเครือข่ายยาเสพติด (ร้อยละ 57.65) โดยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐจะปฏิบัติหน้าที่ต่อเมื่อมีนโยบายหรือคำสั่ง (ร้อยละ 52.94) และเมื่อมีการจับกุมคดียาเสพติดเจ้าหน้าที่รัฐมีการดำเนินการตามกฎหมายไม่ครบทุกราย (ร้อยละ 52.94)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมในข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวุฒิ เหล่าสุนทรและคณะ.สมศักดิ์ โปปัญญาะกุล, ทฤษฎีว่าด้วยกลไกของการควบคุมทางสังคม, ทฤษฎีประทับตรา, สดใส อัครมนคงวณิช, วารุณี ภูริสินสิทธิ์, มาเป็นกรอบแนวคิดตัวแปรอิสระ และจันทร์ศิริ วาทหงส์และคณะมาเป็นกรอบแนวคิดตัวแปรตามในการวิจัยถึงพฤติกรรมการค้ายาเสพติด โดยสามารถแสดงกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการค้ายาเสพติดของผู้ค้ายาเสพติด
1. เพศ
2. อายุ
3. การศึกษา
4. อาชีพ
5. รายได้
6. หนี้สิน
7. จำนวนสมาชิกในครอบครัว
8. ขนาดครอบครัว
9. ศาสนา
10. สถานภาพ
11. ปัจจัยด้านความต้องการการยอมรับ
12. ปัจจัยด้านสภาพจิตใจ
13. ปัจจัยด้านสภาพปัญหาทางอบายมุข
14. ปัจจัยด้านกายภาพ
15. ปัจจัยด้านความท้าทาย
16. ปัจจัยด้านแรงกดดันทางครอบครัว
17. ปัจจัยด้านปัญหาทางกฎหมาย
18. ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ
19. ปัจจัยด้านอาชีพ
20. ปัจจัยด้านสังคม
21. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม
22. ปัจจัยด้านความกลัว

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

พฤติกรรมการค้ายาเสพติด
1. ผู้ค้ารายย่อย
2. ผู้ค้ารายสำคัญ
3. ผู้ลำเลียงยาเสพติด

แผนภาพที่ 10 กรอบแนวคิดในการวิจัย